TfS
TIDSKRIFT FÖR SCHACK
NR 6 ÅRGÅNG 103 1997

SPÄNNANDE SLUTSTRID I SM

■ Lars Degerman (infälld) vann den spännande slutstriden i SM. Stort reportage från tävlingarna i Torvalla sporthall i Haninge – SID 321–344!

■ Strålande uppvisning av Ferdinand Hellers i Malmö – SID 348!

TfS

Tidskrift för Schack är officiellt organ och medlemsblad för Sveriges Schackförbund.

Ägare: Sveriges Schackförbund.

Kansliadress: Slottsgatan 155, 602 20 Norrköping, tel 011/10 74 20.

Redaktör och ansvarig utgivare: Bo Plato, Gethornskroken 21, 281 49 Hässleholm, tel 0451/128 50, telefax 0451/147 90.

Prenumerationer och ekonomi: Ingemar Eriksson, Sveriges Schackförbund, Slottsgatan 155, 602 20 Norrköping, tel 011/10 74 20 (arb), 011/724 67 (bost).

SSF:s Publikationskommitté: Sthig Jonasson, Bo Plato, Ingemar Eriksson, Ulrika Swan.

Prenumerationer: Samtliga prenumeranter är medlemmar av Tidskrift för Schacks Kamratförbund. Prenumerationsavgiften för 1997 är för medlemmar i Sveriges Schackförbund 320:–, för övriga 380:–. Stödprenumeration 425:-.

Annonspriser: Helsida 2 000:–, halvsida 1 200:–, kvartssida 700:–, sista sidan av omslaget 3 000:–.

För annonsörer som sysslar med schacklig verksamhet utgår 50 % rabatt.

Postgiro: 60 46 34-6.

All korrespondens sänds till någon av ovan angivna adresser.

Tryck: Norra Skåne Offset, Hässleholm

Innehåll

Ledare 321
Sverigemästargruppen 322
Kongressen 334
SM-resultat 335
Kadettkvalet 337
Juniorkvalet 338
Veteran Elit 339
Läsarbrev 341
Vädringspaus i Haninge 342
Karlssons krönika 343
Miguel Najdorf död 345
Tävlingskalender 346
Vad säger reglerna? 347
Stormästarturneringen i Malmö 348
Boris Spasskij – del II 362
Lag-EM för damer 366
Växjöspelen 372
Ungdomssidorna 374
Problem 380
Studier 381

Omslagsfoto: Bo Plato

Nästa nummer

beräknas utkomma i slutet av september. Mycket material från de intensiva sommarmånaderna väntar på att publiceras, bl a från stormästarturneringen i Stockholm, den nya elolistan med närmare 400 namn osv. Manusstopp för nr 7: 29 augusti, för nr 8: 26 september!

HANINGE 1997

■ I SM-tävlingarna i Torvalla sporthall i Haninge gjordes totalt 759 starter av 651 deltagare. Det är – med undantag för Haparanda 1994 – den lägsta startsiffran på 25 år.

❑ Av tradition står Stockholms Schackförbund för SM vart tionde år. I Eriksdalshallen 1987 redovisades 1 017 starter, i Älvsjömässan tio år tidigare 1 126 (alla tiders rekord). Mot den bakgrunden ter sig 1997 års siffra generande låg. Var hittar man förklaringen?

❑ Generellt har SM-deltagandet under innevarande decennium varit lägre än under rekordåren på 1970-talet. På senare tid kan det säkert delvis förklaras av de dåliga tiderna – många har helt enkelt ont om pengar, och det är numera rätt kostsamt att vara med i SM. Resa, logi, mat, anmälningsavgifter – allt har blivit dyrare, en del mycket dyrare.

❑ I år tycks dessutom ovanligt många stockholmare ha svikit. Ett skäl som ofta anfördes var att tävlingarna ägde rum i Haninge och inte i själva Stockholm. En hel del, däribland åtskilliga yngre spelare, tyckte uppenbarligen att det var för jobbigt att tillbringa ett par timmar på tunnelbana och/eller pendeltåg varje dag.

❑ Samma fenomen kunde iakttas då Öppna SM för ett par år sedan arrangerades i Sollentuna. Avstånden och restiderna i Stockholmsregionen är, de goda allmänna kommunikationerna till trots, respektingivande.

❑ En tredje tänkbar orsak är Stockholms Schackförbunds självsvåldiga sätt att hantera tävlingarna. Med motivering att man sparade arbetstimmar för funktionärerna slopade man dubbelronderna, avbrotten och tiomannagrupperna i klass I–III, införde tidsbegränsad avslutning i partierna, skar bort två ronder i klass M samt en rond i kadett- och juniorkvalet och som kronan på verket införde man gemensam speltid för alla.

❑ För tre år sedan avslog kongressen, sedan centralstyrelsen avstyrkt, en motion om diverse förändringar av speltiderna vid SM. I en ledare (nr 5/94) ställde TfS ett antal provokativa frågor. Det kan vara på sin plats att upprepa i varje fall ett par av dem:

❑ Är SM till för arrangörerna eller för spelarna? Åker man till SM i första hand för att spela schack eller för att turista i största allmänhet?

❑ Med hjälp av en enkät ämnar Sveriges Schackförbund göra en utvärdering av årets nyordning. Det finns säkert anledning att återkomma.

❑ I övrigt kan man bara beklaga att inte fler tog chansen att besöka trivsamma Haninge, där den generösa kommunledningen utan kostnad ställt en av norra Europas största inomhushallar till schackspelarnas förfogande. Allt var föredömligt samlat och arrangerat i en enda lokal, där ytterligare några hundra hade fått plats utan att trängas…

1. Lars Degerman	**Vällingby SS**	**m**	–	½	½	1	½	1	½	1	1	½	1	½	0	1	**9**
2. Evgenij Agrest	**Sollentuna SK**	**m**	½	–	0	½	½	1	0	1	1	1	1	½	1	1	**9**
3. Robert Åström	**SS Luleå**	**m**	½	1	–	½	½	0	1	½	1	½	½	1	½	1	**8½**
4. Stellan Brynell	**Limhamns SK**	**m**	0	½	½	–	½	1	1	1	0	½	1	½	1	1	**8½**
5. Jonas Barkhagen	**SK Rockaden**	**m**	½	½	½	½	–	½	½	½	½	1	½	½	1	1	**8**
6. Thomas Ernst	**Farsta SK**	**g**	0	0	1	0	½	–	½	1	1	0	1	½	1	1	**7½**
7. Thomas Engqvist	**SK Rockaden**	**m**	½	1	0	0	½	½	–	0	1	1	½	½	1	0	**6½**
8. Ari Ziegler	**SS Manhem**		0	0	½	0	½	0	1	–	1	½	½	0	1	1	**6**
9. Peter Laveryd	**Schack 08**		0	0	0	1	½	0	0	0	–	1	½	1	1	1	**6**
10. Ludvig Sandström	**SK Passanten**		½	0	½	½	0	1	0	½	0	–	½	1	0	1	**5½**
11. Karl Johan Moberg	**SS Manhem**	**m**	0	0	½	0	½	0	½	½	½	½	–	1	½	1	**5½**
12. Christian Jepson	**En Passant**		½	½	0	½	½	½	½	1	0	0	0	–	½	1	**5½**
13. Dennis Rylander	**SK Rockaden**		1	0	½	0	0	0	0	0	0	1	½	½	–	0	**3½**
14. Erik Malmstig	**SK Rockaden, U**		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	–	**2**

ANDRA SM-TITELN FÖR DEGERMAN SÄRSKILJNINGEN FÄLLDE AGREST

■ IM Lars Degerman, 34, Vällingby SS erövrade sin andra SM-titel – den första tog han för två år sedan – genom att vinna Sverigemästargruppen i Haninge. Han följdes in på mållinjen av Evgenij Agrest, Sollentuna SK, som efter särskiljning placerades som tvåa.

Segern var rättvis. Degerman, numera universitetslärare i Uppsala men fortfarande bosatt i Stockholm, gjorde turneringen igenom det säkraste och jämnaste intrycket. Debutanten Agrest var honom hack i häl men föll till slut på sämre resultat mot trean.

Då kampen om en SM-titel måste avgöras med hjälp av särskiljning kan man inte låta bli en liten nostalgisk suck över att Sveriges Schackförbund i början av 1990-talet avskaffade regeln om särspel. Detta har man behållit i andra länder, bl a Danmark och Holland.

Särspel är inte bara sportsligt rättvist, det är också intressant ur rent schacklig synpunkt. Och det var inte utan skäl som Bobby Fischer på sin tid kallade matchspel man mot man för den renaste och mest ursprungliga formen av kamp…

Den som på sätt och vis avgjorde årets tävling var Ludvig Sandström, SK Passanten. I sista ronden hade han överspelat Degerman och stod näst intill på vinst i ett damslutspel med merbonde då han i begynnande tidsnöd gjorde ett förbiseende, förlorade bonden och måste nöja sig med remi.

Därmed fick Degerman den halvpoäng han behövde för att hålla undan för Agrest, som samtidigt utmanövrerade Thomas Ernst, Farsta SK i ett långt och skickligt skött slutspel med springare mot löpare.

I samband med prisutdelningen tackade en uppspelt Degerman Ludvig Sandström för guldet. Efteråt tyckte han att den första titeln trots allt var roligast och avslöjade att han i höst kommer att lämna Vällingby SS för Elitseriespel i Farsta SK.

Ludvig Sandström var inte lika glad:

– Jag borde nog be Agrest om ursäkt, sade han dystert, jag såg ju inte att Lasse kunde slå den där bonden…

Agrest själv log, ryckte på axlarna och sade ingenting.

Trots att många av våra bästa spelare som vanligt saknades hade 1997 års turnering (kategori VI, IM-norm: 8 poäng) en intressant sammansättning med en stormästare, sju internationella mästare och flera andra spännande namn. Många ansågs ha kapacitet att vinna och tipsen gick vitt i sär.

Två som nämndes var Thomas Ernst, SM-segrare 1993 och trea i fjol, och Schack 08:s Peter Laveryd som i fjol vann en överlägsen seger i Mästar-Elit och hade en fin säsong bakom sig. De drabbade samman i första ronden:

Sista rondens avgörande parti i SM-gruppen mellan Ludvig Sandström (t v) och Lars Degerman. Foto: Bo Plato.

FRANSKT PARTI (C 17)

Thomas Ernst Farsta SK — **Peter Laveryd** Schack 08

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 Lb4 4. e5 c5 5. a3 cxd4

Detta skarpa drag spelades första gången i partiet Lasker – Maróczy, New York 1924. Idén är att ge vit en dålig dubbelbonde på c-linjen. Nackdelen är svarts svagheter på de svarta fälten. Vit är tvungen att fortsätta i gambitstil.

6. axb4 dxc3 7. Dg4

Starkare är 7. Sf3, t ex 7. – Se7 8. Ld3 Sd7 9. 0–0 Sc6 10. Te1 Sxb4 (10. – cxb2 11. Lxb2 Sxb4 12. La3) 11. bxc3 Sxd3 12. cxd3 0–0 13. Ta4 och vit har kompensation för bonden (Nunn – Eingorn, Reykjavik 1990, 1–0 efter 25 drag).

7. – Se7 8. Sf3 0–0

Svarts bästa fortsättning är 8. – Dc7! 9. Dxg7 (9. Ld3 Sbc6!) Tg8 10. Dxh7 Sbc6 12. Lb5 Ld7 12. Lxc6 Lxc6 13. 0–0 d4! = (Ernst – Malmstig, rond 10, 1–0 efter 28 drag).

9. Ld3 Sg6 10. Dh5 Sc6 11. bxc3 Dc7 12. 0–0!

Bonden på e5 kan inte slås: 12. – Scxe5?? 13. Sxe5 Dxe5 14. Lxg6 med pjäsvinst för vit.

12. – Sce7 13. b5

Öppnar diagonalen a3–f8 för löparen och fjärde raden för tornet, t ex 13. – Dxc3 14. Ta4! (men inte 14. La3?! h6!).

13. – f5 14. exf6 gxf6

Svarts kungsställning är försvagad och angreppet går vidare.

15. Sh4 De5 16. Dh6 f5 17. Ta3

Efter långt betänkande. På grund av ställningens karaktär vore ett bondeoffer inte berättigat. Nu hotar närmast 18. Le3.

17. – Tf7 18. Sf3 Dc7 19. Sg5

Inledningen till en plan som ska hindra framryckningen av svarts centrumbönder. Ett aber är emellertid försvagningen av diagonalen g1–a7. Alternativet var 19. Le3.

19. – Tg7 20. f4 Kh8 21. Dh3

Undviker den skarpa fortsättningen 21. Le3 Sg8 22. Dh3 Sxf4!? (straffar vits 20:e drag) och nu:

a) 23. Lxf4 Dc5† 24. Kh1 Dxa3 25. Le5 h6 (parerar matthotet);

b) 23. Txf4 Txg5 24. b6 De7 25. Txa7 Tb8 (nu hotar bl a e6–e5), i båda fallen med oklart spel.

21. – e5

Eller 21. – Sg8 22. De3 med dubbelhot.

22. fxe5 Sxe5 23. Ta4

Tornet kommer äntligen med i angreppet.

23. – Ld7

Eller 23. – Sg4 24. Dh5! Ld7 (24. – Dc5† 25. Td4) och sedan:

a) 25. Sf7†? Kg8 26. Txg4 fxg4 27. Sh6† Kh8 28. Lf4 Dc5† 29. Kh1 och nu:

a1) 29. – Sg6? 30. Lxg6 hxg6 31. Sf7†† Kg8 32. Dh8† Kxf7 33. Le5† +-;

a2) 29. – Tf8 30. Le5 Txf1† 31. Lxf1 Df2 32. Df7! ±;

b) 25. Txg4! Le8 (25. – fxg4 26. Lxh7 +-) och nu:

b1) 26. Dh6? (hot 27. Dxg7†) Sg8 27. De6 fxg4 28. Lf4 (hotar att erövra diagonalen a1–h8) Dc5† 29. Le3 Dxc3 30. Tf8 (hot 31. Txe8) Ld7!! -+;

b2) 26. Dh4! Sg6 (26. – fxg4 27. Lxh7) 27. Txf5!! (ett temporärt damoffer) Sxh4 (27. – Dc5† 28. Df2) 28. Tf8† Tg8 29. Txg8† Kxg8 30. Se6† och vit vinner tillbaka damen med pjäs över.

24. Th4 (+-) **Db6† 25. Le3 Dg6 26. Th6**

Även 26. Ld4! var tillräckligt.

26. – f4!

Endast på detta sätt kan svart fortsätta kampen.

27. Lxg6!

Den enklaste vinstvägen som ger vit en dominerande ställning i slutspelet med två merbönder. På det ursprungligen planerade 27. Txg6 kan svart kämpa vidare med damoffret 27. – S7xg6.

27. – Lxh3 28. Ld4

Löparen tar slutgiltigt kontrollen över diagonalen a1–h8. Jämför med kommentarerna till svarts femte drag!.

28. – S7xg6 29. Sxh3 Kg8 30. Th5 Te7 31. Sxf4 Sxf4 32. Txf4 Sg6 33. Tf1 Td7 34. Tg5

Det hotar nu h2–h4–h5 med pjäsvinst.

34. – Tf8 35. Txf8† Kxf8 36. Lxa7 Kf7 37. Ld4 Ke6 38. Tg3 Sf4 39. Te3† Kf5 40. g3 Sh3† 41. Kg2 Sg5 42. Te5† Kg6

Eller 42. – Kg4 43. Le3 Sh3 (43. – h6 44. Lxg5 hxg5 45. h3† Kh5 46. h4) 44. Te8 osv.

43. h4 Se4

44. c4!

Trots det reducerade materialet fortsätter kungsangreppet med oförminskad styrka. Två drag senare råkar den svarta kungen komma in i ett mattnät.

44. – Tc7 45. c5 Sxc5 46. Tg5† Kh6 47. Le3

Med matthot.

47. – Se4 48. Tg8† Kh5 49. Kh3 uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Ernst)

Laveryd kom genast igen med seger i rond 2 mot fjolårssexan Christian Jepson, En Passant, som i starten hade satt Agrest under hård press men efter mer än sex timmar fått nöja sig med remi.

I andra omgången var vidare Ernst illa ute mot Thomas Engqvist, SK Rockaden i ett slutspel som påminde om deras parti i Lindesberg 1993. Då roade sig Ernst med att göra 12 kungsdrag i rad. Den här gången satte han nytt rekord med 27 (!) flytt i följd på fälten e7, f8 och g8. I ett läge fanns en vinstfortsättning för Engqvist – men den hittade han inte förrän han hade kommit hem…

Titelförsvararen Robert Åström, SS Luleå använde en och en halv timme på sina första 13 drag mot 1991 års SM-vinnare Stellan Brynell, Limhamns SK och råkade mycket riktigt i svår tidsnöd. Med hängande kläpp räddade han ändå en halv poäng.

En annan tidsnödsfantom är Karl Johan Moberg, SS Manhem, som den här gången golvades av Agrest i ett långt slutspel. Just detta parti illustrerar på ett utmärkt sätt Agrests poängvinnande stil:

ENGELSKT PARTI (A 21)

Evgenij Agrest	**Karl Johan Moberg**
Sollentuna SK	SS Manhem

1. c4 e5 2. Sc3 Lb4 3. Sd5 Ld6 4. d4 c6 5. dxe5 Lxe5 6. Sf3!

Vit utnyttjar sitt utvecklingsförsprång på bästa sätt. Han erhåller snart ett fördelaktigt slutspel i vilket löparparet spelar en avgörande roll.

6. – d6 7. Sf4 Se7?

Här borde svart ha spelat 7. – Lf6 även om vit fortfarande skulle stå lite bättre.

8. Sxe5 dxe5 9. Dxd8† Kxd8 10. Sd3 f6 11. b3

Nästa punkt på dagordningen är diagonalen a3–f8, där svart har svagheter.

11. – Lf5 12. La3 Sd7

Om 12. – Lxd3 13. 0–0–0!.

13. 0–0–0 Ke8

Andra problem för svart är kungens utsatta läge och avsaknaden av samspel mellan tornen.

14. g4!

Om svart slår öppnas g-linjen med förstärkning av vits angrepp.

14. – Lxd3 15. Txd3 Td8 16. Lg2 Sb6 17. Txd8† Kxd8 18. Le4 h5 19. Td1†

Bra var också 12. h3 med liknande konsekvenser som i partiet.

19. – Ke8 20. h3 hxg4 21. hxg4 Th2 22. Lc5 Sbc8 23. Le3 g6 24. Th1 Txh1† 25. Lxh1

Vit har behållit sitt stora övertag. Hans närmaste plan är att öka sin terrängfördel på damflygeln och att ge svart en svaghet där. Även kungens placering har stor betydelse.

25. – f5 26. gxf5 gxf5 27. Kc2 b6

För att frigöra springaren på c8.

28. b4 Kd7 29. Kb3 f4 30. Lc1 Sd6 31. Lb2 Ke6 32. c5 bxc5 33. bxc5 Sb5 34. Kc4 Sc7 35. Lg2 Scd5 36. a3 Kf5 37. Lh3† Kf6

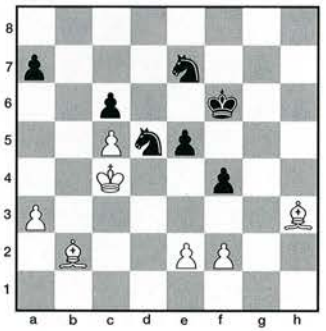

38. Kd3! (+-)

Svart har en svaghet på e5 och förlorar material.

38. – Sc7 39. Ke4 Sg6 40. Lf5 Se6 41. Lxg6 Sg5†

Annars går bägge bönderna på e5 och f4 förlorade.

42. Kd3 Kxg6 43. Lxe5 Kf5 44. Lb8 a6 45. f3 Se6 46. Ld6 Sd8 47. Kc4 Se6 48. a4 a5

Eller 48. – Sd8 49. Lc7 Sb7 50. Kd4 a5 51. Lb6 och dragtvånget avgör.

49. Lb8 Kg5 50. La7 Sc7 51. Lb6 Sa6!

Moberg försöker bygga upp en blockadställning.

52. Lxa5 Kf5 53. Kd4 Sb8 54. Lc7 Sa6 55. Ld6 Sb4 56. a5 Sa6 57. e3

Vit behöver inte sin e-bonde för att vinna.

57. – fxe3 58. Kxe3 Sb4 59. Kf2 Sa6 60. Kg3 Kg5 61. Lf4† Kf5 62. Le3 Sb4 63. Kh4 Sa6 64. Kh5 Sb4 65. Kh6 Kf6 66. Kh7 Kf7 67. Ld4

Svart har tvingats retirera för att stoppa vits kung.

67. – Sa6 68. Kh6 Sc7 69. Kh5 Ke6 70. Kg6

Nu är fältet fritt för vits f-bonde.

70. – Kd5 71. Lf2 Kc4 72. f4 Kb5 73. f5 Kxa5 74. f6 Se6 75. f7 uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Ernst)

Efter en smärtsam förlust mot fjolårets juniormästare Dennis Rylander, SK Rockaden i tredje ronden skulle Degerman möta Ari Ziegler, SS Manhem i fjärde. Sverigemästaren kommenterar själv:

SLAVISKT FÖRSVAR (D 15)

Lars Degerman	**Ari Ziegler**
Vällingby SS	SS Manhem

1. Sf3 d5 2. d4 Sf6 3. c4 c6 4. Sc3 dxc4 5. e3 b5 6. a4 b4 7. Sb1 La6 8. Le2 e6 9. 0–0 Le7 10. Se5 0–0 11. Sd2 c3

Allt detta är känd teori. Nu brukar vit spela 12. bxc3 men Johan Hellsten har hittat en annan möjlighet…

12. Lxa6 cxb2

"Pjäsvinsten" 12. – cxd2 strandar på 13. Lb7 dxc1D 14. Txc1 Sbd7 (?) 15. Sxc6 De8 16. Lxa8 och svart kan inte fånga löparen. Bättre är 14. – Sa6 men vit står i stort sett på vinst efter 15. Sxc6 Dd7 16. Lxa6.

13. Lxb2 Sxa6 14. Sxc6 Dd7 15. Df3 Tac8 16. Se5

Vits spelplan bygger på att blockera svarts b-bonde och så småningom ta terräng i cent-

rum. Därför är det logiskt att behålla springaren.

16. – Dd5 17. e4 Db7 18. Sec4

För att kunna spela Tf1–c1 utan en massa avbyten. Dessutom kan Sc4–a5 senare bli aktuellt.

18. – Tfd8 19. Tfc1 Sb8 20. De2 Da6

Ari har ställt upp pjäserna sunt och vit har endast en minimal fördel. Jag såg någon sorts glädjevariant där vits kung aktiverades via d3, c4 osv, så därför:

21. Kf1!? Sc6 (?)

Bättre var 21. – Sbd7 följt av 22. – Sb6.

22. Sb3 h6 23. Scd2 Db6

24. Db5!

Ett störande drag för svart som börjar komma på defensiven. Nu är 24. – Dc7 25. Sa5 Dxa5 26. Txc6 trevligt för vit. Relativt bäst vore nog 24. – Sb8.

24. – Sg4? 25. h3 Sf6 26. Tc4 Sb8 27. Tac1?

Tiden gick och jag hade svårt att välja bland möjligheterna. Bäst förefaller 27. Dxb6 axb6 28. Tac1 Txc4 29. Txc4 Sbd7 30. Tc7 och svart står trångt (30. – Ta8 faller förstås på 31. e5).

27. – Txc4 28. Txc4 Sbd7 29. Tc6 Dxb5† 30. axb5 Sb6 31. Sa5?!

Säkrare är 31. Ke2. Nu blir det fiske i grumligt vatten efter 31. – Sa4! 32. Tc2 Sxb2 33. Sc6, och riktigt illa går det om vit provar 32. La1 Sc3 33. Lxc3 bxc3 34. Txc3 Lb4.

31. – Td7 32. Ke2 Kh7 (?)

Fortfarande var 32. – Sa4 starkt. Efter 33. La1 Sc3† 34. Lxc3 bxc3 35. Txc3 Lb4 36. Tc8† Kh7 37. Sab3 Lxd2 38. Sxd2 Txd4 är spelet utjämnat.

33. Kd3 Sa4 34. Sac4 Se8 35. La1 Lf6 36. Sb3 Tb7 (?)

Inte heller 36. – Sc7 37. Sd6 var särskilt aptitligt.

37. Tc8 Te7 38. e5 Lg5 39. Ta8 h5 40. Sd6!?

Idén bakom 38. e5. Vit står bra även efter lugna drag men textdraget var för frestande, och förmodligen också det bästa.

40. – Sxd6 41. exd6 Tb7 (?)

Bästa chansen var nog slutspelet efter 41. – Td7 42. Sc5 Sb6! (det hade jag missat) 43. Sxd7 Sxa8 44. d5 Sb6 45. Sxb6 axb6. Svart ställer löparen på d8 men ställningen går knappast att försvara i det långa loppet.

42. Sc5 Txb5 43. Sxa4 Ta5 44. Sc5 Txa1 45. Se4 Lh4?

Sista sprattlet var 45. – Lf4 46. d7 Lc7.

46. g3 Td1† 47. Kc4 uppgivet.

(Kommentarer: Lars Degerman)

Samtidigt besegrade Peter Laveryd, som påfallande ofta var inblandad i intressanta partier, en annan av förhandsfavoriterna. Han inledde därmed en svit om tre raka segrar som efter den första veckan förde honom upp i toppskiktet:

FRANSKT PARTI (C 11)

Peter Laveryd	**Stellan Brynell**
Schack 08	Limhamns SK

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 Sf6 4. e5 Sfd7 5. Sce2 c5 6. c3 Sc6 7. f4 Db6 8. Sf3 Le7

Aktivare är 8. – f6 för att direkt angripa vits centrum. I många varianter brukar svart offra pjäs för att komma till angrepp.

9. a3 0–0 10. b4 cxb4

Vit får nu stor terrängfördel. Svart hade fortfarande kunnat utjämna med 10. – cxd4 11. cxd4 f6.

11. axb4 f6 12. Sg3 Dc7 13. Ta2 f5

Därmed cementerar svart centrum. Vits närmaste plan är att öppna g-linjen.

14. Ld3 Sb6 15. Sf1 Ld7 16. Se3 a6

Så här såg det ut i SM-gruppen, som klarade sig alldeles utmärkt utan avspärrningar. Längst t v (med ansiktet mot kameran) fr v Thomas Engqvist, Evgenij Agrest och Jonas Barkhagen. Foto: Bo Plato.

17. g4!

Inledningen till en kombination där svarts dam kommer på avvägar.

17. – Sa7 18. gxf5 Dxc3† 19. Kf2 exf5 20. Tc2 Dxb4

Eller 20. – Db3 21. Tc7 Dxd1 22. Txd1 Ld8 23. Txb7 Lc8 24. Txb6!! Lxb6 25. Sxd5 och vit har god kompensation för kvaliteten.

21. Tb2 Da5 22. Ld2 Da3 23. Txb6 Dxd3 24. Txb7 Tf7

Enda sättet att undvika pjäsförlust, men vit vinner nu två pjäser för torn.

28. Txd7 Lh4† 26. Sxh4 Txd7 27. Lb4!

Vit siktar nu på att framtvinga dambyte under för honom gynnsamma omständigheter.

27. – De4 28. Df3 Sc6

Eller 28. – Dxd4 29. Ld6 följt av 30. Td1.

29. Dxe4 dxe4 30. Lc5 g6

Bonden på d4 var tabu: 30. – Sxd4? 31. Td1 Tad8 32. Lb6 osv.

31. e6 Txd4!

Vits fribönder rusar obehindrat fram i varianten 31. – Tb7 32. d5 Tb2† 33. Kg3.

32. Lxd4 Sxd4 33. e7 Kf7 34. Sd5 Tb8

Det hotade 35. Sc7 med tornvinst.

35. Tc1 Tb2† 36. Ke3 Tc2 37. Tb1 Sc6

Här föreslog Rebel 8.0 27. – Sb5!?. Idén bör vara 28. Ta1 Tc5 29. Td1 Sc3! jämte 28. Sb4 Tc3† (*red*).

38. Tb6

38. – Sxe7?

Svarts bästa remichans var 38. – Tc5 39. Txa6 Txd5 40. Txc6 Kxe7 41. Tc7† Kf6! 42. Txh7 Td3† 43. Kf2 Td2† 44. Kf1 Txh2 45. Th6 Kf7 men nu vinner 46. Kg1!.

39. Tb7 Ke6 40. Sxe7 Txh2 41. Sexg6

En enklare vinstväg var 41. Sexf5! gxf5 42. Tb6† följt av 43. Sxf5 och 44. Kxe4 som genast ger vit en fribonde.

41. – hxg6 42. Sxg6 Th3† 43. Kd4 Td3† 44. Kc4 Ta3

Svart kan inte förhindra att vit skär av hans kung.

45. Tb6† Kf7 46. Se5† Ke7 47. Sc6† Kf7 48. Kd5

Kungen måste fram.

48. – e3 49. Se5† Kg7 50. Tb7† Kg8 51. Tb2 a5 52. Kd4 a4 53. Sc4 Ta1 54. Sxe3 a3

Vits nästa mål är att erövra svarts a-bonde.

55. Tb8† Kf7 56. Sc2!

Om nu 56. – Tf1 57. Ke5 a2 58. Ta8 Kg6 59. Ta6† följt av 60. Kxf5 och 61. Txa2.

56. – Ta2 57. Kd3 Kg6

Om 57. – Tb2 58. Ta8 a2 59. Kc3 +-.

58. Tb3 Kh5 59. Txa3 Tb2 60. Se3 Tf2 61. Ta4 Kg6 62. Tb4 Ta2 64.Tb6† Kh5 64. Tf6 Kh4 65. Tg6

Svarts kung har hamnat i ett mattnät.

65. – Ta3† 66. Ke2 Kh5 67. Tg5† Kh6 68. Sxf5† Kh7 69. Se3 Kh6 70. Sf5† Kh7 71. Tg7† Kh8 72. Tb7 Kg8 73. Se3 Kf8 74. Kf3 Ke8 75. Ke4 Kf8 76. f5 Ta1 77. Sc4 Ta2 78. Ke5 uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Ernst)

I rond 5 vann Degerman som svart det viktiga partiet mot Ernst medan Brynell genast kom tillbaka med seger mot Engqvist.

Agrest, som rond 3 hade spelat remi i ett hårt parti mot Brynell, slog därefter i tur och ordning Sandström, Malmstig och Ziegler och då vilodagen inföll efter sex ronder låg han först i spåret:

Agrest 5, Laveryd 4½, Degerman 4, Barkhagen, Ernst, Brynell, Åström och Engqvist 3½, Jepson och Moberg 2½, Rylander, Sandström och Ziegler 2, Malmstig 0.

Minst sagt anmärkningsvärt var att 1995 års juniormästare Erik Malmstig, SK Rockaden, Umeå, vars debut i fjol var mer än löftesrik, förlorat samtliga partier. För en spelare med hans kompromisslösa inställning gäller det att ha marginalerna på rätt sida, och i år gick det snett redan från början. I tredje ronden förbiså han t ex en endragsmatt mot Ziegler.

Jepson och Moberg var fortfarande utan vinstparti medan Barkhagen, Åström och Agrest hade klarat sig utan nederlag.

Rond 7 brukar bjuda på god kamp. Så var fallet även i år och resultaten medförde att tabellen krympte.

Störst var dramatiken i duellen Åström – Agrest, som skildras av Lars Karlsson i hans krönika (sid 343–344). Händelseförloppet blev efteråt livligt diskuterat. Vi kan komplettera med ett uttalande av Åström:

– Vad skulle jag ha gjort? Det kan inte vara min uppgift att hålla reda på antalet drag åt min motståndare. Om jag under pågående parti blir tillfrågad om 40 drag har gjorts så har jag alltid undvikit att svara…

Klart är emellertid att den snöpliga förlusten bröt rytmen för Sollentunaspelaren. Dittills hade Agrest endast gett ifrån sig två remier, men under de fyra närmast följande ronderna fick han nöja sig med 50 procent.

Endast en remi noterades i rond 7, och det skedde i partiet Jepson – Degerman. Malmstig tog, trots att han i mittspelet förbiså ett avgörande pjäsoffer, sin första etta, mot Engqvist, Ziegler vann mot Laveryd medan Barkhagen, Brynell och Ernst alla tog ett stort kliv närmare täten via segrar mot respektive Sandström, Rylander och Moberg. Här är ett av de mest spännande partierna:

SICILIANSKT PARTI (B 76)

Karl Johan Moberg — SS Manhem

Thomas Ernst — Farsta SK

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. d4 cxd4 4. Sxd4 Sf6 5. Sc3 g6 6. Le3 Lg7 7. f3 Sc6 8. Dd2 0–0 9. 0–0–0 d5 10. De1

En modern variant i draken. Damen går undan från d-linjen och tvingar svart att stänga in damlöparen med sitt nästa drag. Förra året spelade Moberg gambiten 10. Kb1 (se TfS 6/1996).

10. – e6 11. h4

Här besvaras 11. g4 starkt med 11. – e5.

11. – Dc7

Standardsvaret. Spelbart är även Lars Karlssons drag 11. – Da5.

12. exd5

Avigsidan med detta är att svarts damlöpare kommer ut och att e-linjen öppnas. Svarts isolani är knappast en svaghet. Alternativet är gambitfortsättningen 12. h5 Sxh5 13. g4 som nyligen har spelats i flera partier.

12. – Sxd5 13. Sxd5 exd5 14. Dd2

Vit måste se upp för fällan 14. h5 Te8 15. hxg6? De5!! med pjäsvinst för svart.

14. – Te8 15. Lb5

Kramniks idé. Vanligare är 15. h5 Txe3! 16. Dxe3 Lxd4! (16. – Sxd4? 17. De8†! ± [Dvojris – Brodskij, Berlin 1996]) 17. Txd4 Sxd4 18. Dxd4 Lf5 19. Ld3 (19. c3 Te8 20. g4 Dg3!) Lxd3 20. Dxd3 De5 med lika spel (Lékó – Hodgson, Groningen 1996).

15. – Ld7

Hotet 16. – Sxd4 med pjäsvinst framtvingar vits nästa drag.

16. Lxc6 bxc6 17. Sb3

Här hade 17. h5 De5 (om 17. – c5 18. Lf4!; nu hotar 18. – c5/Dxe3) 18. Lf4 Dxd4 19. Dxd4 Lxd4 20. Txd4 Te2 lett till ett slutspel med lika chanser. Syftet med textdraget är bl a att blockera svarts damflygel.

17. – h5!

Stoppar vits bondeoffensiv. Om nu:

a) 18. g4 hxg4 19. h5 De5 20. Ld4 De2 21. Dc3 Lxd4 med dambyte;

b) 18. Lf4 Db6 19. g4 hxg4 20. h5 gxf3 21. hxg6 fxg6 och svart, som ligger två bönder över, har motspel bl a genom hotet Te8–e2, t ex:

b1) 22. Dh2 Kf7 23. Thf1 Te2 24. Dg3 Lf5 22. Ld2 f2!;

b2) 22. Lh6 Te2 23. Dg5 Lxh6 följt av dambyte.

18. Ld4

Framtvingar löparbyte men vit förlorar ett tempo i angreppet.

18. – Dg3

Enda draget.

19. Dg5

Vit kan även spela 19. Lxg7 Kxg7 20. Sd4 (20. Sc5 Lf5), varefter svart bäst svarar med 20. – Kg8 och nu leder 21. Dg5 till partiet.

19. – Dxg5† 20. hxg5 Lxd4 21. Sxd4 Te5 22. f4 Te4 23. g3 Tae8

Tack vare sin dominans på e-linjen har svart de något bättre chanserna.

24. Sf3?

Svart får nu stor fördel. Bättre var 24. Td3 c5 25. Sf3 (25. Sb3? c4 26. Txd5 Lc6 -+) d4 26. Se5! (skär av e-linjen för svart) Lf5 27. Td2 Te3 28. Tg1 Kg7 29. a3 (hotar 30. b4) a5 30. Sc4 Te1† 31. Txe1 Txe1† 32. Td1 Te2 33. Td2 med dragupprepning.

24. – Lg4 25. Td3 Lxf3 26. Txf3 Te3!

Tillåter inte att vits torn kommer ut.

27. Thf1 c5 28. T1f2

Spelbart var även 28. Kd2! Te2† 29. Kd3 och nu besvaras 29. – d4 starkt med 30. T1f2! och när svart tar på g3 tar vit på c5. Bättre för svart är 28. – d4 som i partiet.

28. – T8e4?

En mera konsekvent plan vore 28. – Kg7 följt av f7–f6 (Moberg).

29. Kd2 d4 30. c3 Kg7 31. cxd4 cxd4 32. b4 f5

Förhindrar framstöten f4–f5 en gång för alla. Svarts kung måste strax rusa till damflygeln för att stoppa vits bönder. Vit borde ha spelat 32. Tf1! (Moberg).

33. b5 Kf7 34. a4 Ke7?

Aktivare vore 34. – Ke6 följt av 35. – Kd5 och svart bör vinna.

35. a5 Kd7 36. Tf1 Te2† 37. Kd3 Ta2 38. Kc4 Txa5 39. Td1 Kc7 40. Tfd3 Kb6

Tidsnöden är avklarad. Nu följer avveckling till ett bondeslutspel som forcerat för till ett damslutspel med goda remichanser för vit.

41. Txd4

Spelbart var även 41. Tb1 (Moberg).

41. – Ta4† 42. Kd5 Taxd4† 43. Txd4 Txd4† 44. Kxd4 Kxb5 45. Ke5 a5 46. Kf6 a4 47. Kxg6 a3 48. Kh7!

Kungen måste stå här för att understödja fribonden på bästa sätt.

48. – a2 49. g6 a1D 50. g7 Da7 51. Kh8 Dd4 52. Kh7

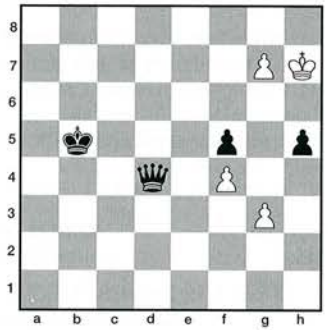

52. – h4!

Eftersom svart inte kan genomföra den vanliga sicksackmanövern med damen för att

försätta vit i dragtvång är detta enda chansen att spela på vinst.

53. gxh4?

Alternativet var 53. g8D h3 och nu:

a) 54. Db3†! (Moberg) Kc5 55. Dc2† Kb6 (kungen bör inte ställa sig i vägen för damen på d-linjen; 55. – Kd6? 56. Dh2!) 56. Db1†! Kc7 (56. – Ka7 57. Dh1) 57. Dh1! Dd7† 58. Kg8! (undviker dambyte) De8† 59. Kg7 Dh5 60. Dc1† med remichanser;

b) 54. De8†? Kb4 55. Dh5? (bättre är 55. De1† Dc3 56. De7†) Dd7† 56. Kh6 Dc6† 57. Kg5 Dg2 med fördel för svart.

53. – Dxf4 54. h5 Dc7 55. h6 f4 56. Kh8 De5 57. Kh7 Df5† 58. Kh8 Dg6!

Framtvingar 59. h7, som tar en viktig ruta för vits kung. Svarts vinstidé består från och med nu i att tvinga vit att gå i dam med sin h-bonde och själv promovera f-bonden.

59. h7 Df6 60. Kg8 De6† 61. Kf8!

Naturligtvis inte 61. Kh8?? De5! med matt i nästa drag.

61. – Df5†

Nyckelrutan för svarts dam, som här både tar rutan h5 för vit och understöder f-bondens framryckning.

62. Kg8 f3 63. h8D f2 64. Dh1 f1D 65. Db7†

Eller 65. Dxf1 Dxf1 med teoretisk vinställning.

65. – Ka4 66. Da7† Kb4 67. Db6† D5b5 68. Dd6† Dc5 69. Db8† Kc4 70. Df8 Dd5† 71. uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Ernst)

I rond 8 slutade en rafflande duell mellan Degerman och Agrest med att den sistnämnde kunde ta ut remischackar i en ställning där han var utsatt för ett direkt mattangrepp.

Ernst avböjde som vit ett remianbud efter 12 drag från Brynell, och så gick det som det brukar gå – i mittspelet vann Limhamnaren pjäs och parti.

Här det tredje toppmötet:

SICILIANSKT PARTI (B 20)

Peter Laveryd	**Robert Åström**
Schack 08	SS Luleå

1. e4 c5 2. g3 Sc6 3. Lg2 g6 4. Se2 Lg7 5. c3 e5!

Åström väljer en sund uppställning och hotar att ta kommandot i centrum med d7–d5.

6. d3 Sge7 7. 0–0 0–0 8. a3 d5!?

En riskabel fortsättning. Lugnare vore 8. – a5, men nackdelen med detta drag är att fältet c4 blir försvagat.

9. exd5 Sxd5 10. c4?

Mera konsekvent vore 10. b4!, t ex:

a) 10. – cxb4 11. axb4 e4 12. d4 f5 13. f3! med tveeggat spel;

b) 10. – Dd6 11. Sbd2! och vit behåller initiativet.

10. – Sde7 11. Sbc3 Lf5 12. Se4 b6 13. S2c3

Partiet kunde fortfarande hållas med 13. Dc2 följt av 14. Td1. Vit försummar kontrollen av fältet d4.

13. – Dd7 14. Da4 Lh3 15. Sd5 Sxd5 16. Lxh3 Dxh3 17. Dxc6 Se7 18. Db7

Här kommer damen på avvägar. Att föredra var 18. Da4!.

18. – De6 19. b4 f5 20. Sc3 e4!

Skär av reträtten för vits dam. Kungsangreppet är nära förestående.

21. Lb2 Tab8!

Nu är även a-bonden indirekt garderad, t ex 22. Dxa7? Ta8 23. Db7 Tfb8 med damförlust för vit.

22. Da6 f4

23. Sd1?

Vits sista chans var 23. Kh1, men då skulle det ha kunnat följa t ex 23. – exd3 med vinstställning för svart. Observera att 23. Dxa7 strandar på 23. – Sc6 24. Da4 (24. Dc7 Le5 -+) Dh3 -+.

23. – Lxb2 24. Sxb2 Dh3 25. Kh1 fxg3 26. uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Ernst)

Som Barkhagen samtidigt vann mot Malmstig såg toppen ut på följande sätt:

Agrest, Barkhagen, Brynell och Åström 5½, Degerman 5, Ernst och Laveryd 4½.

I rond 9 förlorade Laveryd igen, nu mot Agrest, och det började bli uppenbart att 08-spelaren hade gett sitt bästa. Detta var hans tredje nederlag i följd. Ytterligare två stod på lut innan hans kalk var fylld till brädden.

Med seger mot Moberg inledde Degerman en långspurt som skulle ge 4 poäng på de fem sista ronderna.

Åström tog sin tredje etta i svit, nu mot Engqvist, medan Barkhagen och Brynell båda fick nöja sig med remi i långa och hårda partier mot Ziegler respektive Jepson.

Sandström, som haft en deprimerande period med fem nollor i rad, bjöd liksom Brynell remi efter 12 drag mot Ernst. Denne avböjde – och förlorade igen!

Ställningen då fyra ronder återstod: Agrest och Åström 6½, Barkhagen, Brynell och Degerman 6, Ernst, Laveryd och Ziegler 4½.

Av de fem i täten föreslog Barkhagen som vit remi mot Åström efter 8 drag och motståndaren accepterade. Brynell, som normalt spelar Franskt på 1. e4, överraskade Moberg med Skandinaviskt och vann sedan göteborgaren använt en timme och 45 minuter på sina första 15 drag. Degerman sänkte Laveryd:

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 94)

Lars Degerman	**Peter Laveryd**
Vällingby SS	Schack 08

1. d4 Sf6 2. Sf3 g6 3. c4 Lg7 4. Sc3 0–0 5. e4 d6 6. Le2 e5 7. 0–0 Sh5?!

Ett udda drag som fått ett ! i Informator 68, något som jag inte kände till under partiet. Nu ger 8. d5/exd5 ingenting så det återstår att utveckla löparen.

8. Lg5 f6 9. Le3 Sf4 10. Lxf4 exf4 11. Te1

Ett vettigt väntedrag vars syfte bl a är att bemöta 11. – f5 med 12. e5. Även 11. c5 såg dock bra ut.

11. – g5 12. c5 dxc5 13. dxc5 Sd7

Dambyte var nog inte att rekommendera. Nu ville jag inte forcera spelet med 14. Dd5† Kh8 15. c6 utan valde att avvakta.

14. Tc1 c6

Vit vinner tillbaka bonden med aktivt spel efter 14. – Sxc5 15. Dxd8 Txd8 16. Sd5.

15. b4 a5 16. a3 axb4 17. axb4 Ta3

Svart har delvis aktiverat sina pjäser men han har kvar problemet med svartfältslöparen. Vits nästa drag är riktat mot ett befrielseförsök med g5–g4.

18. h3 Kh8 19. Sb1

Här, eller i nästa drag, var Dd1–d6 bättre.

19. – Ta1 20. Sbd2 Txc1 21. Dxc1 b6! 22. cxb6 Dxb6 23. Da3 Te8 24. Sc4 Dc7

25. Dd3!?

Vit lägger en fälla som svart faller i. Efter 25. – Lf8 26. Dc3 är vits fördel inte alltför imponerande.

25. – La6? 26. Dd6 Dc8 27. Td1 Lxc4

Alternativet var 27. – Txe4 28. Sb6 Sxb6 29. Lxa6 De8 30. Lb7. Vit ser dock ut att vinna c6-bonden.

27. – Lxc4 28. Lxc4 Sf8

Efter 28. – Se5 29. Sxe5 Txe5 30. f3 får svart lida på grund av sina svagheter på de vita fälten. Vits fördel är näst intill avgörande.

29. e5! g4 (?)

Huvudvarianten lyder: 29. – fxe5 30. Sxg5 h6 31. Sf7† Kh7 32. Dd3† e4 33. Db1 och e4-bonden faller med dunder och brak efter 34. Sd6!.

30. exf6 gxf3 31. fxg7† Kxg7 32. Dd4† Kg6 33. Dxf4 Se6 34. Td6 Kg7 35. De5† uppgivet.

(Kommentarer: Lars Degerman)

I början av 90-talet var Thomas Engqvist vid ett par tillfällen mycket nära att erövra SM-titeln. Sedan dess har något gått i baklås, och trots hårt arbete i kombination med ambitiösa förberedelser har resultaten vägrat att infinna sig. Dock, efter att ha inkasserat tre nollor i följd fick han äntligen utdelning i rond 10, tillika mot en av turneringens förgrundsgestalter. Han kommenterar själv:

SICILIANSKT PARTI (B 51)

Thomas Engqvist	**Evgenij Agrest**
SK Rockaden	Sollentuna SK

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. Lb5†

Moskvavarianten är en solid variant som samtidigt undviker de mer utforskade systemen i Sicilianskt.

3. – Sd7

Det skarpaste och mest dynamiska draget som favoriseras av bl a Kasparov.

4. d4 Sf6 5. Sc3 cxd4 6. Dxd4 e5 7. Dd3

En nackdel med att ställa damen på d3 är att svart längre fram kan vinna ett tempo med Sd7–c5.

7. – h6

Nödvändigt då vit hotade spela 8. Lg5 följt av byte av de båda springarna. Då uppstår en ställning, i vilken springarparet är överlägset löparparet på grund av den starka utposten på d5.

8. 0–0 Le7

Vit fick en liten fördel efter 8. – a6 9. Lxd7† Lxd7 10. Sd2 b5 11. a3 Le6 12. Te1 Da5 13. b3 Td8 14. Lb2 Le7 15. Sf1 0–0 16. Se3 i partiet Judasin – Svidler, Haifa 1996.

9. Le3 0–0 10. a4 Dc7

Detta är Agrests egen behandling av ställningsproblemen. Svart vill spela Sd7–c5 och kunna ta igen med damen om vit slår. I partiet Kapengut – Korzubov, Sovjet 1982, valde svart att i stället utveckla springaren till c6. Det följde: 10. – Sb8 11. a5 Sc6 12. Sd5 Sxd5 13. exd5 Sb8 14. Sd2 och vit fick en harmonisk ställning med en s k griparm (bönder på a5 och d5) på damflygeln.

11. Sd2

I partiet Buś – Agrest, Göteborg 1992, följde 11. Dc4 Sc5 12. Lxc5 dxc5 (12. – Le6 13. Lxd6!) 13. De2 Lg4 varpå man enades om remi. Inte heller i partiet Dvoretskij – Geller, Sovjetmästerskapet 1975, fick vit ut något nämnvärt efter 11. Lc4 Sc5 12. Lxc5 Dxc5 13. Sd5 Sxd5 14. Lxd5 Le6 15. Tfd1 Tac8 16. c3 a5 osv.

11. – Sc5 12. De2

Den överambitiösa planen att besätta d5 med 12. Lxc5 Dxc5 13. Tfe1 och Sd2–f1–e3 fungerar inte i praktiken på grund av det starka trycket på c-linjen.

12. – Le6 13. Lc4

En nyhet. Tidigare har 13. f3 spelats, men i partiet Bisguier – Benkö, USA-mästerskapet 1973, fick svart lätt utjämning efter 13. – Tac8 14. Df2 d5 15. exd5 Sxd5 16. Sxd5 Lxd5.

13. – a6

Inte obligatoriskt. I efteranalysen föreslog Agrest det mera exakta 13. – Dc6, t ex 14. f3 Tac8 med oklart spel. Även 13. – Tac8 förtjänar uppmärksamhet.

Däremot är det onödigt att gå in i slagväxlingen 13. – Scxe4 14. Scxe4 Sxe4 15. Lxe6 Sxd2 16. Lxf7† Txf7 17. Dxd2 med en liten fördel för vit. Agrest menade dock att ställningen är lika.

14. Lxe6 fxe6

Min motståndare tyckte inte om 14. – Sxe6 på grund av 15. Sd5!, t ex 15. – Sxd5 16. exd5 Sg5 och sedan är Hjelms förslag 17. c3! förmodligen den starkaste fortsättningen.

15. Dc4

Nu hotar både 16. b4 och 16. Lxc5 med materialvinst.

15. – Dc6 16. Lxc5 dxc5

Inte 16. – d5? 17. exd5 exd5 18. Sxd5 Sxd5 19. Lxe7 och vits dam är garderad.

17. Sf3

Efteråt menade Agrest att om vit inte angriper bondestrukturen direkt har svart fördel. Det naturliga 17. De2 Ld8 18. a5 Lc7 19. Sc4 Tad8 följt av Td8-d4 ger svart motspel i centrum.

17. – Sd7 18. a5

Jag ville inte tillåta b7–b6 som efter ett tornflytt till b8 på sikt förbereder b6-b5.

18. – Tf6?

Svart planerar Dc6–c7, Sd7–f8–g6–f4 och Ta8–f8 med aktivt spel på kungsflygeln men missar en taktisk vändning. Bättre var därför 18. – Ld8 19. Tfd1 Lc7 20. Da4 Dxa4 21. Sxa4 Tfd8 och svart har försvarsresurser.

19. Tfd1 Kh8

Det planerade 19. – Dc7 strandar på 20. Sd5! och vit vinner.

20. Da4

Vit får positionell vinstställning efter dambyte. Svart kan inte längre gardera alla sina svagheter.

20. – Dxa4 21. Sxa4

Svart får olösliga problem med de svaga bönderna på a6, b7, c5, e5 och e6.

21. – Td8 22. Td2 Tff8 23. Tad1 Sf6 24. Sxe5 Kh7

Eller 24. – Txd2 25. Txd2 Sxe4 26. Sg6† Kg8 27. Sxe7† Kf7 28. Td7 Ke8 29. Sg6 med vinstspel.

25. Txd8

Här rekommenderade Johan Furhoff, som kommenterade partiet för åskådarna, 25. f3 och det är naturligtvis också bra.

25. – Lxd8 26. Sc4 Sxe4 27. f3 Sg5

Jag hade väntat mig 27. – Sf6 som försvarar intrångsfältet d7. Svart väljer i stället att gardera bonden på e6.

28. Sxc5 Le7 29. Sxb7 Lf6 30. c3 Tc8 31. Sb6 Tc6 32. Td6

Inte nog med att vit har materiell övervikt, han har också fint samspel mellan sina pjäser.

32. – Txd6

Efter 32. – Tc7 framtvingar 33. Td7 tornbyte (34. h4 hotar att stänga in springaren).

33. Sxd6 Le7 34. Sb7 Sf7 35. Sd7

Neutraliserar svarts springare samtidigt som vit tar korn på a6-bonden.

35. – Lg5 36. Sdc5 Lc1 37. b4 Se5 38. Kf1 Ld2 39. Se4 Le3 40. Sbc5 Sc4 41. Ke2

Även 41. Sxa6 eller 41. Sxe6 vinner förstås enkelt, men jag har alltid haft en förkärlek för kungscentralisering i slutspelet!

41. – Lg1 42. h3 e5 43. Kd3 Se3 44. Sxa6 Sxg2 45. Sac5 Se3

Eller 45. – Sf4† 46. Kc4 +-.

46. c4 uppgivet.

(Kommentarer: Thomas Engqvist)

Ställningen: Brynell, Degerman och Åström 7, Agrest och Barkhagen 6½, Ernst och Ziegler 5½.

Elfte rondens mest betydelsefulla parti utkämpades mellan Brynell och Degerman. Brynell spelade som vit samma variant i Sicilianskt som mot Ferdinand Hellers i Elitserien i vintras (se TfS nr 2/97) med, som han trodde, en förstärkning (19. Dh5). Motståndaren hade emellertid en stark parad i bakfickan (19. – g5!) och med materiell fördel i form av två pjäser mot torn förde han – liksom Hellers – partiet till seger.

Toppmötet Agrest – Barkhagen slöt med remi efter hård kamp och eftersom Åström inte kunde slå hål på Rylanders försvar gick Degerman upp i ensam ledning:

Degerman 8, Åström 7½, Agrest, Barkhagen och Brynell 7.

I näst sista ronden slog Degerman vakt om sin topplacering genom att acceptera ett tidigt remianbud från Engqvist.

Åström föll bort ur konkurrensen efter förlust i en siciliansk teoriduell mot Ernst, som därmed tog sin tredje etta i följd. Barkhagen var nöjd med ett kort remiparti mot Laveryd som fick sin första poäng på nästan en hel vecka.

Agrest, slutligen, svarade för en ovanligt elegant slutspelsuppvisning:

Evgenij Agrest
Sollentuna SK

Dennis Rylander
SK Rockaden

27. – Kf7! 28. Sxe3

Vit tar chansen att likvidera bonden. På 28. Ke1 hade kunnat följa t ex 28. – Kg6 och om nu 29. h3 Lxe2 30. Dxg5† Kxg5 31. Kxe2 Kf4 osv.

28. – Lxe2† 29. Kxe2 Dxg3!

Om svart i stället spelat 27. – Kg7? hade detta avbyte inte varit möjligt på grund av 30. Sf5† jämte 31. Sxg3. Om vit ska kunna hålla partiet måste hans bönder stå kvar på g2 och h2. Nu kan svart, hur konstigt det än ser ut, spela på vinst trots bonde mindre i ett renodlat bondeslutspel. Avgörande är att hans h-bonde står kvar i utgångsläget.

30. hxg3 Lxe3 31. Kxe3 Kf6 32. g4 Kg5 33. Kf3 Kh4 34. g5

Vit kan inte hindra att svart når den ställning som uppkommer efter avbytet i 41:a draget.

34. – Kxg5 35. Kg3 h6 36. Kf3 Kh4 37. g3† Kh3 38. Kf2 Kg4 39. Kg2 h5 40. Kf2 h4 41. gxh4 Kxh4

Vit har ett tempo kvar tack vare sin b-bonde. Men det räcker inte:

42. Kf3 Kh3 43. Kf2 Kg4 44. Ke3 Kg3 45. Kd3 Kf3 46. b5 Kf4 47. uppgivet.

Ställningen: Degerman 8½, Agrest 8, Barkhagen, Brynell, Ernst och Åström 7½.

I sista ronden räckte det, som nämndes inledningsvis, med en halv poäng för Degerman. Åström grejade bronset via seger mot Jepson och Brynell knep fjärdeplatsen efter vinst mot Malmstig.

Barkhagen blev femma, fullt nöjd med att vara tävlingens ende obesegrade spelare. Med blott en aning högre ambitionsnivå har han rimligen goda möjligheter att på allvar konkurrera om medaljerna.

Det har naturligtvis även Ernst, som nu var mer motiverad än på länge och i kraft av sin sjätteplacering är direktkvalificerad för nästa års tävling.

De som hamnade i det slagna fältet får smälta besvikelsen och komma igen så fort som möjligt. Det går säkert bra, för även nedanför strecket i årets SM-turnering fanns en imponerande kapacitet!

Alla debattlystna stannade hemma...
KORTASTE KONGRESSEN PÅ LÄNGE

■ Sveriges Schackförbunds kongresser brukar bevistas av diskussionsglada ombud. Så var inte fallet i år – förhandlingarna på Hotel Najaden i Haninge var över i god tid före lunch (knappt tre timmar!) och då hade man ändå lagt in en generöst tilltagen kaffepaus...

Christer Wänéus konstaterade i sitt avslutningsanförande att han inte varit med om något liknande under sina 21 år som förbundsordförande. Men så fanns det heller inte enda motion att ta ställning till.

Redan i inledningen såg man vartåt det lutade. Preludierna, med välkomstanförande av Christer Wänéus, Sven-Gunnar Samuelsson (ordförande i Stockholms Schackförbund) och Sören Sturesson (kommunfullmäktiges ordförande i Haninge) stökades undan på mindre än en halvtimme.

Parentation hölls över medlemmar som avlidit under året: Arne Berggren, Göteborg, Åke Boman, Trollhättan, Edvard Fasström, Landskrona, Sture Nyman, Falkenberg och Einar Rosberg, Hässleholm.

Då röstlängden justerades kunde man glädja sig åt att förbundets medlemsantal ökat med 908 till 19 331 (5 610 seniorer och 13 721 juniorer).

Samtliga distrikt utom två, Gotland och Ångermanland, var representerade. Förhandlingarna leddes av Sören Sturesson, som inte hade någon betungande uppgift. Det var egentligen inte mer än rätt – han hade avbrutit sin semester för kongressens skull.

Christer Wänéus betecknade 1996 som ett omorganisationens år. Han tyckte att processen hade gått smidigt även om barnsjukdomar finns och måste behandlas. Beträffande året i övrigt hänvisade han till verksamhetsberättelsen. Denna fick stort beröm av Åke Myrberg, Östersund som emellertid efterlyste bättre korrekturläsning.

Gunnar Berg, Stockholm ansåg att siffernaterialet börjar bli mycket bra. Han oroade sig dock för ökade kostnader och varnade för att i alltför stor utsträckning förlita sig på medel från Bingolotto.

Skattmästaren Sven-Olof Andersson medgav att omorganisationen kostat pengar men han räknade med att ett normalt utgiftsläge skulle uppnås under 1997.

Då budgeten diskuterades påpekade Andersson vidare att förbundet överlever tack vare statliga bidrag. Dessa uppgår till mer än två miljoner kronor, vilket utgör totalt 41,2 procent av intäkterna.

En löst utkastad fråga från Berndt Söderborg, Stockholm om huruvida förbundet borde investera eventuella överskottsmedel i aktier gav – trots att revisorn Sverker Thulin, Malmö genast avrådde från spekulationsaffärer – upphov till en besynnerlig och rätt utdragen diskussion med diverse vildvuxna idéer inflikade.

Centralstyrelsen föreslog oförändrade medlemsavgifter för 1998, och kongressen biföll förslaget.

Innan valen vidtog gav Sven-Gunnar Samuelsson upplysningar om ett par SM-enkäter, varav en handlade om schackets roll i samhället. Även han berörde den ekonomiska utvecklingen och hävdade att Sverigemästargruppen numera kostar lika mycket som resten av SM-arrangemanget.

■ VALEN

Valberedningens förslag godkändes i sin helhet enligt följande:

Ordförande: Christer Wänéus, Norrköping.

Styrelseledamöter (valda till 1998)**:** Sven-Olof Andersson, Östersund, Björn Ansner, Malmö, Ingvar Carlsson, Linköping, Erik Malmstig, Umeå/Uppsala, Göran Ohlson, Örebro och Sigvard Olsson, Eslöv.

Styrelseledamöter (på två år): Jonas Burman, Umeå (nyval), Mats Eriksson, Göteborg, Magnus Filipsson, Harplinge, Eva Jiretorn, Stockholm (nyval), Allan Jonasson, Norrköping och Jan Wikander, Stockholm.

Revisorer: Roger Björkholm, Norrköping och Sverker Thulin, Malmö.

Revisorssuppleanter: Anders Wengholm, Alingsås och Johan Sigeman, Lund.

Valberedning (reducerad från fem till fyra ledamöter)**:** Ove Attefall, Haparanda (sammankallande), Roland Andersson, Sten Broddefalk och Roland Thapper.

■ UTMÄRKELSER

Ulf Andersson, Arboga kallades till hedersledamot i Sveriges Schackförbund.

Schack-Gideon 1996 tilldelades OS-laget (herrar) i Jerevan: Ulf Andersson, Pia Cramling, Ralf Åkesson, Johan Hellsten, Robert Åström och Tiger Hillarp Persson samt förbundskapten Håkan Åkvist.

Ungdomsledarstipendier utdelades till Gösta Johansson, Schack-64, Haparanda, Per-Åke Johansson, Uppvidinge SK, Håkan Ljungberg, Harplinge SS, Ulf Persson, Östersunds SS och Olle Smedberg, Helsingborgs ASK.

Riltonmedaljörer: Anders Mårtensson, Falkenberg (silver), Aaron Nussbaum, Stockholm (brons) och Christer Hult, Växjö (brons).

SM-resultat

■ KLASS M

2-veckors: 1) Bo Sjögren, Linköpings ASS 9½ (av 13), 2) Peter Collett, Wasa SK, Stockholm 8½, 3) Andreas Landgren, Västerås ÖSK 8, 4) Christian Smedjeborg, Linde SK, Lindesberg 7, 5) Håkan Winfridsson, Uddebo SK 6½, 6) Roger Sjöberg, Ockelbo SK 6½, 7) Pär Källerholm, Ljungby SK 6½, 8) Mats Bergström, Hägersten/Nybohovs SK 6½ (16 delt).

Grupp 1v1: 1) Mats Bergqvist, Stockholms SS 5½ (av 7), 2) Lennart Evertsson, Kristallens SK, Stockholm 5½, 3) Ingemar Schütz, Schack 08, Norrköping 5, 4) Ulf Wesslén, SS Manhem, Göteborg 4½, 5) Mats Borg, Södertälje SS 4½, 6) Mikael Öberg, Wasa SK 4½, 7) Lennart Eriksson, SS Gambit, Norrtälje (21 delt).

Grupp 2v1: 1) Arno Marcussen, SS Luleå 5½, 2) Jörgen Norqvist, SK Rockaden, Stockholm 5, 3) Jonas Eriksson, Västerås ÖSK 4½, 4) Jan Westlund, Linköpings ASS 4½, 5) Staffan Lundblad, SK Rockaden, Sundsvall 4, 6) Torbjörn Karlsson, SS Allians, Skänninge 4, 7) Bertil Westin, Alingsås SS 4, 8) Johan Henriksson, SK Rockaden, Stockholm 4, 9) Pontus Carlsson, Linköpings ASS 4, 10) Tommy Lappalainen, Södertälje SS 4, 11) Stefan Bodin, Kristallens SK 4 (20 delt).

Grupp 1v2: 1) Berndt Söderborg, Stockholms SS 5½, 2) Svante Olsson, Heby SS 5½, 3) Ove Nilsson, SK Passanten, Huddinge 5, 4) Daniel Berglund, SK Rockaden, Stockholm 5, 5) Henrik Lindberg, Horndals SK 5, 6) Per-Erik Franzén, Kirsebergs SK, Malmö 4, 7) Haroon Azizi, Sollentuna SK 4, 8) Sören Gutén, Borlänge SK 4, 9) Mats Bergqvist, Stockholms SS 4, 10) Mats Welin, SS Manhem 4, 11) Bo Wiker, Avesta ASS 4, 12) Kjell-Åke Andersson, Karlstads ASS 4 (26 delt).

Grupp 2v2: 1) Ralph Halleröd, Wasa SK 6, 2) Jörgen Norqvist, SK Rockaden, Stockholm 5½, 3) Lennart Wahlström, Varbergs SK 4½, 4) Toni Johansson, Hässelby SK 4½, 5) Silvia Burvenich, Stockholms SS 4½, 6) Johan Sigeman, Malmö SS 4½, 7) Nihad Bahram, Sollentuna SK 4, 8) Mathias Eklund, Solna SS 4, 9) Tommy Nurmi, Limhamns SK 4, 10) Kristian Eriksson, Lundby SS 4 (26 delt).

■ KLASS I

Grupp 1v1: 1) Juan Dalmau, Solna SS 5½ (av 7), 2) Björn Alling, Linköpings ASS 4½, 3) Jimmy Lönn, Markaryds SK 4½.

Grupp 2v1: 1) Kim Nygren, Degerfors SS 5½, 2) Nils-Johan Ohlzon, KH-Alliansen -72, Kumla/Hallsberg 4½, 3) Lars Göran Eriksson, Malungs SK 4.

Grupp 3v1: 1) Kalle Vestergren, Bollmora SK 4½, 2) Mats Bergsten, Kristallens SK 4½, 3) Rasmus Holving, SK Rockaden, Stockholm 4.

Grupp 4v1: 1) Marcus Bergqvist, Ockelbo SK 5½, 2) Ronald Engström, Markaryds SK 5, 3) Rikard Unelius, SK Pjäsen, Enskede 4.

Grupp 5v1: 1) Leif Åström, Fagerviks SK 5, 2) Magnus Källström, Avesta SS 4½, 3) Mehdi Asadpour, Örebro SS 4.

Grupp 6v1: 1) Nicklas Marklund, Skellefteå SK 6, 2) Tomas Ericson, Hägersten/Nybohovs SK 4½, 3) Daniel Wimert, Varbergs SK 4.

Grupp 7v1: 1) Johan Jersblad, Åhus SK 5½, 2) Christian Johansson, KH-Alliansen -72 5, 3) Stig Carlsson, Strängnäs SS 4.

Grupp 8v1: 1) Hans Thorén, Majornas SS, Göteborg 6, 2) Sten Bernhardsson, Rödeby SK 6, 3) Jan Gutenwik, Vanneberga SK 4.

Grupp 1v2: 1) Svante Wedin, Bollmora SK 4½, 2) Karl Lundbäck, Hägersten/Nybohovs SK 4, 3) Niklas Carlström, KH-Alliansen -72 4.

Grupp 2v2: 1) Daniel Sjöberg, Hultsfreds SK 5½, 2) Jimmy Lönn, Markaryds SK 5, 3) Ulf Wallgren, Schack 08 5.

Grupp 3v2: 1) Nils-Johan Ohlzon, KH-Alliansen -72 5½, 2) Rasmus Holving, SK Rockaden, Stockholm 5½, 3) Tomas Ericson, Hägersten/Nybohovs SK 4.

Grupp 4v2: 1) Ove Hartzell, Farsta SK 5, 2) Jan Möller, Skara SS 4, 3) Andreas Bylund, SK Rockaden, Stockholm 3½.

Grupp 5v2: 1) Joel Eriksson, Lundby SS 5, 2) Niklas Damberg, Kristallens SK 4½, 3) Mattias Barkhagen, SK Rockaden, Stockholm 4½.

Grupp 6v2: 1) Hans Bengtsson, Solna SS 5½, 2) Christian Johansson, KH-Alliansen -72 4½, 3) Jan Swärd, SK Rockaden, Stockholm 4½.

Grupp 7v2: 1) Esa Kinnunen, Finspångs SK 5, 2) Thomas Majt, Linköpings ASS 4½, 3) Tomas Carnstam, Lunds ASK 4.

■ KLASS II

Grupp 1v1: 1) Thomas Majt, Linköpings ASS 6 (av 7), 2) Åke Sandklef, Åstorps SS 6, 3) Mats Ekström, SK Rockaden, Stockholm 5½.

Grupp 2v1: 1) Mattias Barkhagen, SK Rockaden, Stockholm 6, 2) Görgen Andersson, KH-Alliansen -72 5½, 3) Asim Bratic, Skövde SS 5.

Grupp 3v1: 1) Carl-Johan Arbeus, Wasa SK 6, 2) Andreas Persson, Bräkne-Hoby SK 4, 3) Daniel Andersson, SS Allians 4.

Grupp 4v1: 1) Kenneth Holm, Katrineholms SK 6, 2) Håkan Thomsson, SK Rockaden, Stockholm 4½, 3) Peter Karlsson, SS Allians 4.

Grupp 5v1: 1) David Rydh, Bengtsfors SK 5, 2) Arne Lundberg, SS Luleå 5, 3) Ulf Sannemo, Sundsvalls SK 4.

Grupp 6v1: 1) Harri Kolehmainen, Hofors SK 4½, 2) Bruno Österman, SK S:t Erik, Stockholm 4½, 3) Svante Andersson, Linköpings ASS 4½.

Grupp 7v1: 1) Hans Rånby, Wasa SK 4½, 2) Rickard Myrberg, Upsala ASS 4½, 3) Åke Solbrand, SK Rockaden, Stockholm 4.

Grupp 8v1: 1) Mats Johansson, Sandvikens SK 5½, 2) Joachim Hammarclou, Schack 08 5, 3) Peter Bertelsen, SS Manhem 4½.

Grupp 9v1: 1) Ingemar Gustavsson, Falköpings SS 5½, 2) Eric Berglund, SS Gambit 4½, 3) Per Anders Lundström, Degerfors SS 4½.

Grupp 1v2: 1) Mikael Mekras, Solna SS 5½, 2) Amir Memic, Skara SS 5, 3) Sven Sandberg, Västerås ÖSK 4½.

Grupp 2v2: 1) Hans-Erik Eriksson, SK Örnen, Örnsköldsvik 5, 2) Hans Tikkanen, Tolita SK, Kil 5, 3) Thomas Hernbäck, SK Rockaden, Stockholm 4½.

Grupp 3v2: 1) Sixten Salomonsson, HG-Schack, Helsingborg 6, 2) Daniel Johansson, Tolita SK 5½, 3) Daniel Berggren, Bollmora SK 5.

Grupp 4v2: 1) Kent Johansson, Götaverkens SK, Göteborg 5, 2) Görgen Andersson, KH-Alliansen -72 4½, 3) Per Harila, Skellefteå SK 4.

Grupp 5v2: 1) Sture Lindberg, Horndals SK 5, 2) Ingvar Johansson, Finspångs SK 5, 3) Amir Mohammadi, Ulricehamns SK 4½.

Grupp 6v2: 1) Mats Ekström, SK Rockaden, Stockholm 5, 2) Kjell Jernselius, SK Pjäsen 5, 3) Göran Lindh, Upsala ASS 4½.

Grupp 7v2: 1) Mikael Eriksson, SS Gambit 6, 2) Caspar Behrendt, SK Rockaden, Umeå 5½, 3) Simon Olsson, Skara SS 4½.

Grupp 8v2: 1) Jens Alfredsson, Linköpings ASS 6½, 2) Göte Nissinen, Emmaboda SS 4½, 3) Kurt Ahlgren, HG-Schack 4.

Grupp 9v2: 1) Arnold Hasselmark, Tanums SS 5, 2) Anders Pettersson, Degerfors SS 4½, 3) Börje Lindström, Finspångs SK 4.

Grupp 10v2: 1) Anders Nordenfelt, Linköpings ASS 5½, 2) Håkan Pettersson, Norrtälje SK 4½, 3) Patrik Nilsson, Helsingborgs ASK 4.

Grupp 11v2: 1) Bo Hallgren, Visby SK 5½, 2) Tord Lindvall, Markaryds SK 5, 3) Conny Törn, Farsta SK 3½ (10 delt).

■ KLASS III

Grupp 1v1: 1) Tomas Silfver, SK Pjäsen 6½ (av 7), 2) Peder Eliasson, Sollefteå SS 5, 3) Per Berggren, Alliance SK, Söderhamn 4½.

Grupp 2v1: 1) Per Einar, Hägersten/Nybohovs SK 5½, 2) Lars Pettersson, Heby SS 5, 3) Jukka Kellman, Emmaboda SS 4½.

Grupp 3v1: 1) Martin Johansson, SK Framåt, Smedby 6, 2) Per Åke Ek, Kristallens SK 5, 3) Gösta Johansson, Schack-64, Haparanda 4½.

Grupp 4v1: 1) Åke Hagström, Malungs SK 5, 2) Johan Hellberg, Skåre SK, Karlstad 5, 3) Hans Karlsson, SK Rockaden, Stockholm 4½.

Grupp 5v1: 1) Göran Ridnert, Bollmora SK 5, 2) Erik Hultgren, SK Rockaden, Stockholm 4½, 3) Fathollah Zand, Sandvikens SK 4½.

Grupp 6v1: 1) Lennart Bäckström, Skara SS 5½, 2) Jakob Jogfors, Hallstahammars SK 5½, 3) Tor Liljeström, SK S:t Erik 4.

Grupp 7v1: 1) Gunnar Sigvardsson, Alliance SK 5½, 2) Åke Green, SK Rockaden, Stockholm 4½, 3) Lars Ericsson, SK Framåt 4½.

Grupp 8v1: 1) Emil Franksson, Ockelbo SK 5½, 2) Tobias Josefsson, SS Gambit 5, 3) Jan-Petter Sundför, SK Rockaden, Umeå 4½.

Grupp 9v1: 1) Lars Holmberg, Södra SASS, Stockholm 5, 2) Lars-Gunnar Huss, Linköpings ASS 4½, 3) Erik Göransson, SK Rockaden, Stockholm 4.

Grupp 10v1: 1) Daniel Wahlqvist, Linde SK 6, 2) Vasja Iljuhin, SK Rockaden, Stockholm 5, 3) Dick Forslund, Vällingby SS 4½.

Grupp 11v1: 1) Zahir Avdic, Bollnäs SK 5 (av 6), 2) Jonas Arvidsson, Botkyrka SK 4, 3) Arne Karlsson, SK Rockaden, Stockholm 4.

Grupp 1v2: 1) Lars Pettersson, Heby SS 6 (av 7), 2) Jan Falk, Götaverkens SK 5½, 3) Bryn Roughsedge, SK Kamraterna, Göteborg 4½.

Grupp 2v2: 1) Per-Arne Stenhammar, Vällingby SS 4½, 2) Michael Gurebo, SS Manhem 4, 3) Leif Bergendorf, HG-Schack 4.

Grupp 3v2: 1) Tobias Nordqvist, Sandvikens SK 6, 2) Rasim Ruznic, Skövde SS 4½, 3) Mattias Andersson, Strängnäs SS 4.

Grupp 4v2: 1) Jonathan Grip, Kristallens SK 5½, 2) Andreas Söderström, Markaryds SK 4, 3) Martin Norbäck, SS Manhem 4.

Grupp 5v2: 1) Gunnar Axelsson, Värnamo SS 5, 2) Anders Lind, Karlskoga SK 4½, 3) Nivardo Albornoz, Sollentuna SK 4½.

Grupp 6v2: 1) Bo Stenmark, Skellefteå SK 5½, 2) Stefan Wahlström, SK Rockaden, Stockholm 5, 3) Tobias Josefsson, SS Gambit 4½.

Grupp 7v2: 1) Magnus Thurn, Kristallens SK 5½, 2) Ivan Erben, Solna SS 5, 3) Joakim Lindholm, Haninge SS 4½.

Grupp 8v2: 1) Patrik Sörqvist, Ockelbo SK 5½, 2) Erik Sandberg, Västerås ÖSK 5, 3) Tobias Adolfson, Kristallens SK 4.

Grupp 9v2: 1) Mikael Eklund, SK Rockaden, Stockholm 6, 2) Esko Kallio, Finspångs SK 5, 3) Allan Johansson, Kalmar SK 5.

Grupp 10v2: 1) Patrik Olsson, Skara SS 6½, 2) Magnus Jakobsson, SK Rockaden, Stockholm 4½, 3) Stefan Lindh, Stockholms SS 4½.

Grupp 11v2: 1) Thomas Rosenbaum, SK Rockaden, Stockholm 6, 2) Anders Ekman, SK Tornet, Malmö 5½, 3) Stefan Bergman, Oskarshamns SS 4½ (10 delt).

Vet Allm, v1: 1) Gunnar Zetterström, Södertälje SS 6 (av 7), 2) Ramon Aperia, Stockholms SS 4½, 3) Kjell Holmstrand, SS Manhem 4½ (9 delt).

Vet Allm, v2: 1) Gunnar Johanson, Nyköpings ASK 6½, 2) Hugo Florin, SS Manhem 5½, 3) Gösta Myrenfors, SK Rockaden, Stockholm 5, 4) Gunnar Zetterström, Södertälje SS 4½, 5) Ingvar Nilsson, Växjö SK 4½, 6) Bernt Gothnier, Hägersten/Nybohovs SK 4½ (26 delt).

STORT MANFALL I KADETTKVALET

❑ Manfallet i kadettkvalet blev stort och kännbart med deltagarsiffrorna halverade: 112 startande i Lidköping 1996 mot 66 i Haninge.

En hel del kan "skyllas" på SK Rockaden, som i år endast hade nio deltagare mot 38 i fjol. Att tävla på hemmaplan är alls icke lika populärt som att åka ut och vistas på läger tillsammans med kompisar.

Det var också nära att Rockaden, som ungefär vartannat år brukar lägga beslag på kadettiteln, inte ens fått en finalist i år. Inte förrän i allra sista ronden lyckades topprankade Robin Rylander – lillebror till fjolårets juniormästare Dennis – knipa andraplatsen i grupp 1 genom att vinna det direkt avgörande partiet mot Karl Gezelius, Sandvikens SK.

Lågrankade Jonas Lindahl, Horndals SK (1570), var annars gruppens suverän och gav endast ifrån sig en halv poäng (mot Gezelius i rond 4).

Resultat: 1) Jonas Lindahl, Horndals SK 6½ (av 7), 2) Robin Rylander, SK Rockaden 5, 3) Karl Gezelius, Sandvikens SK 5, 4) Ulf Hammar, Kristallens SK 4½, 5) Olov Hamilton, Kristallens SK 4, 6) Amir Mohammadi, Ulricehamns SK 4, 7) Malin Franzén, Arboga SK 4, 8) Björn Brantäng, SS Manhem 4 (18 delt).

Tomas Rosell, Helsingborgs ASK (1730) startade övertygande i grupp 2 med fem vinster i rad, och med två ronder kvar hade han 1½ poängs marginal till de närmaste förföljarna. En av dessa var Leo Gumpert, Burgsviks SK. Mot honom offrade Tomas en massa pjäser i näst sista ronden och förlorade till

sist ett slutspel med ungefär en miljon bönder mot två torn. Därefter tog han ytterligare en etta och gick ohotad i mål samtidigt som Leo remiserade sig till andraplatsen.

Resultat: 1) Tomas Rosell, Helsingborgs ASK 6, 2) Leo Gumpert, Burgsviks SK 5, 3) Caspar Behrendt, SK Rockaden, Umeå 4½, 4) Tim Lindgren, Kristallens SK 4½, 5) Tor Karlsson, SS Manhem 4½, 6) Daniel Hansson, SK Rockaden 4½, 7) Rickard Sassenberg, SK Rockaden 4, 8) Joachim Holm, Skara SS 4 (16 delt).

Spelet i grupp 3 erhöll en trist epilog sedan tre man slutat på samma poäng. De hade dessutom samma kvalitetspoäng och hade spelat remi inbördes. I ett sådant läge säger reglerna att lottning ska företas.

Så skedde, med hjälp av dator. Mot detta förfaringssätt inlämnades protest och under den palaver som följde utarbetades ett förslag som innebar utökning av finalgruppen från åtta till nio spelare. Förslaget underställdes övriga finalister och röstades ner. Därefter beslöt tävlingsledningen att det ursprungliga lottningsresultatet skulle gälla.

Resultat: 1) Bosse Lindberg, Kristallens SK 5, 2) Martin Gentili, Limhamns SK 5, 3) Simon Olsson, Skara SS 5, 4) Patrik Sörqvist, Ockelbo SK 4½, 5) Daniel Wakeham, Limhamns SK 4½, 6) Johan Gill, Degerfors SS 4, 7) Stefan Karlquist, SK Rockaden 4, 8) Gustaf Fhager, SS Manhem 4 (16 delt).

I grupp 4 var endast två spelare lägre rankade än Joel Wikström, Ockelbo SK (1284). Joel förlorade dessutom i första ronden mot Kristoffer Båsk, SS Manhem som med 1803 räknades till förhandsfavoriterna.

Men – då sista ronden började ledde Joel Wikström efter fem raka vinster tillsammans med Nissim Laksman, En Passant! De avslutade med att spela remi inbördes och gick i mål sida vid sida sedan Joel svarat för en av de största skrällarna i Haninge. +147 i ranking på sju partier är ett snitt på +21…

Resultat: 1) Joel Wikström, Ockelbo SK 5½, 2) Nissim Laksman, En Passant 5½, 3) Anders Pettersson, Degerfors SS 5, 4) Kristoffer Båsk, SS Manhem 4½, 5) Hans Tikkanen, Tolita SK, Kil 4, 6) Jonathan Grip, Kristallens SK 4 (16 delt).

Juniorkvalet

I kampen om tre platser i nästa års JSM-grupp deltog fyra spelare med mer än 1900 i ranking. Endast en av dem, Daniel Berglund, SK Rockaden, kvalificerade sig efter att ha strax före SM ha "tjuvtränat" i den internationella juniorturneringen hos Limhamns SK.

Därmed besannades än en gång tesen att högt rankingtal absolut inte är någon garanti för att man ska lyckas i vare sig kadett- eller juniortävlingar.

Dock, Berglund tog omgående ett resolut grepp om händelseförloppet. Tre inledande vinster följdes av förlust mot Simon Ottosson, Vanneberga SK men efter två nya segrar var Rockadenspelaren klar för avancemang redan före sista ronden. Då remiserade han för övrigt med tävlingens ende obesegrade deltagare, Jan Möller, Skara SS, som i och med detta ordnade andraplatsen.

Trean Philip Wilhelmsson, Schack 08 hade en hel poängs marginal till fyran Jimmy Mårdell, SK Rockaden, Umeå som inledde starkt med 3½/4 men sedan stoppades av Wilhelmsson och Möller.

Resultat: 1) Daniel Berglund, SK Rockaden 5½ (av 7), 2) Jan Möller, Skara SS 5, 3) Philip Wilhelmsson, Schack 08 5, 4) Jimmy Mårdell, SK Rockaden, Umeå 4, 5) Tobias Persson, Falkenbergs SK 4, 6) Fredrik Hylander, Vanneberga SK 4, 7) Patrik Nilsson, Helsingborgs ASK 4, 8) Simon Ottosson, Vanneberga SK 4 (18 delt).

SM-blixten

Det andra officiella blixtmästerskapet vanns av Christian Jepson, En Passant med 7/9 före Johan Hultin, SS Manhem och Emanuel Berg, Sollentuna SK 6½, Evgenij Agrest, Sollentuna SK 6, Robert Bator, SK Rockaden 4½, Fredrik Lindgren, SK Rockaden, Umeå 4, Lennart Evertsson, Kristallens SK 3½, Erik Hedman, SK Rockaden 3, Mats Sjöberg, SK Rockaden 2½ och Bengt Lindgren, Horndals SK 1½.

Övriga finalsegrare: Erik Malmstig, SK Rockaden, Umeå, Nils Carlsson, SK Rockaden, Bengt Svensson, SK Kamraterna, Göteborg, Peter Collett, Wasa SK, Mats-Owe Persson, Skoghalls SK, Kim Nygren, Degerfors SS, Osmani Penalver, Sollentuna SK, Mikko Konttaniemi, Piteå SK, Vasja Iljuhin, SK Rockaden och Ivan Lundberg, Hässelby SK.

122 spelare deltog.

1. Bengt Andersson	**Kymbo SK**	–	½	½	1	1	1	1	½	5½
2. Rolf Lundquist	**Helsingborgs SS**	½	–	1	½	½	½	½	1	4½
3. Axel Jägare	**Eskilstuna SK**	½	0	–	½	½	½	½	1	3½
4. Kurt Savegren	**SK Rockaden**	0	½	½	–	1	½	½	½	3½
5. Reine Lindström	**Fristads SK**	0	½	½	0	–	½	1	½	3
6. Ove Alfredsson	**SS Manhem**	0	½	½	½	½	–	½	½	3
7. Bengt Jacobsson	**Täby SK**	0	½	½	½	0	½	–	1	3
8. Bertil Westin	**Alingsås SS**	½	0	0	½	½	½	0	–	2

Sjunde SM-titeln i rad för Bengt Andersson!

❑ Sju år i följd har Bengt Andersson, Kymbo SK tagit hem veteranernas elitgrupp, en svit som gränsar till det otroliga.

Segern 1997 tillhör dessutom dem som bör värderas högt, ty årets turnering var starkare besatt än på länge. Med en myckenhet av meriterat folk i startfältet var Bengt Andersson blott rankad som trea efter Bertil Westin, Alingsås SS och Rolf Lundquist, Helsingborgs SS. Lägst rankad var fjolårstvåan Reine Lindström, Fristads SK, vilket säger en del om kvaliteten.

Westin hade värmt upp under den första veckan med att komma sjua i en klass M-grupp men det stod tidigt klart att han inte var att räkna med den här gången. En sicilianskt katastrof efter 23 drag mot förre wasaiten Lundquist i första ronden bäddade för en usel start med endast en halv poäng på de fyra första partierna.

Andersson inledde med att slå Ove Alfredsson, SS Manhem, som i likhet med sin motståndare har ett förflutet i SM-gruppen. Detta visade sig bli Alfredssons enda nederlag men trots idoga försök lyckades göteborgaren inte vinna ett enda parti.

Efter sin inledande seger spelade Rolf Lundquist fyra remier i rad, och det hade han inte råd med. Andersson slog i tredje ronden Reine Lindström och sedan han som svart spelat remi mot Lundquist i fjärde spurtade han med 2½ poäng på de tre avslutande ronderna. I sista säkrade han segern med en snabbremi mot Westin.

Bengt Andersson karaktäriserade vinsten mot Lindström som sin bästa prestation:

RÉTI (A06)

Bengt Andersson Kymbo SK — **Reine Lindström** Fristads SK

1. Sf3 d5 2. b3 Sf6 3. Lb2 Lg4 4. e3 Sbd7 5. d4

Den fantastiske Bengt Andersson som sätter nytt rekord i varje SM. Foto: Bo Plato.

Anderssons favoriuppställning som vit. Den var effektiv: 3½ poäng av 4 möjliga!

5. – e6 6. Le2 Ld6 7. Sbd2 0–0 8. 0–0 c6 9. h3 Lh5 10. Se5 Lxe2 11. Dxe2 Tc8 12. c4 De7 13. a3 Se8

Frågan är om inte svart så fort som möjligt borde satsa på att genomföra c6–c5.

14. b4 f5 15. f4 Sef6 16. Tac1 De8 17. Tc2 a6 18. Tfc1 Lxe5 19. dxe5 Se4 20. cxd5 Sxd2?

Nödvändigt var 20. – exd5. Nu har vit ett mellandrag som vinner bonde.

21. dxe6! Se4 22. exd7 Dxd7 23. Td1 De6 24. Dc4 Tce8 25. Td7 Tf7 26. Txf7 Kxf7 27. Dxe6† Kxe6

Slutspelet är trots merbonden inte särskilt lättvunnet för vit. Hans löpare tycks vara sämre än svarts springare – men denna pjäs är i gengäld nästan pattställd.

28. g4 g6 29. a4 Tc8 30. Ld4 Kd5 31. a5 Te8 32. Kf1 Te7 33. Ke2 h5 34. Kf3 hxg4† 35. hxg4 Th7 36. gxf5 gxf5 37. Ke2 Th1 38. Kf3 Tg1

Här verkar 38. – Tb1 lovande, men tornslutspelet efter t ex 39. Lc5 Sxc5 40. Txc5† Ke6 41. Tc4 Kd5 Td4† är svårt för svart. Strax uppstår i stället ett slutspel med löpare mot springare.

Två ronder senare lyckades Lindström hålla ett annat slutspel med minusbonde i ett maratonparti mot Axel Jägare. I det var det Lindström som hade en löpare mot en springare.

39. Ke2 Tb1 40. Tb2!? Txb2† 41. Lxb2 c5

Det närliggande 41. – Kc4 tycks inte hålla: 42. e6 Sd6 (inte 42. – Kxb4 43. Le5!) 43. Le5 Se8 (43. – Kd5 44. Lxd6 Kxd6 45. e4! Kxe6 46. e5) 44. e4 fxe4 45. f5! Kd5 46. Lb2 Sd6 (46. – Kd6 47. Ke3) 47. e7! Se8 48. Ke3 och svart hamnar så småningom i dragtvång.

42. bxc5 Sxc5 43. Ld4 Se6 44. Kd3 Sd8

Här bjöd svart remi.

45. Lc3 Se6 46. Lb4

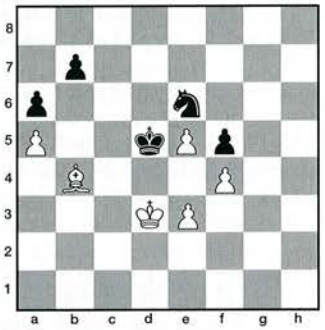

46. – Kc6?

Svart ger frivilligt upp av fältet e4 och tar dessutom rutan c6 för springaren. Efter 46. – Sd8 går knappast 47. e4†?! fxe4† 48. Ke3 Sc6 49. Lc3 Se7!. Vit måste också se upp med varianter av typ 47. – Ke6!? 48. exf5†? Kxf5 49. Ld2 Sc6! varefter svart offrar på e5 och håller remi.

Vit får nog satsa på 47. Ld6 Sc6 48. Lc7 och sedan försöka gå runt med kungen. Svart kan inte agera alltför aktivt eftersom han hela tiden måste hålla ett öga på vits fribonde.

47. Kc4 Sc7 48. Ld2 b6 49. axb6 Kxb6 50. e4! fxe4 51. f5 Kc6 52. Kd4 e3 53. Lxe3 a5 54. Kc4 a4 55. Lc5 Kd7 56. La3 Ke8 57. e6 Kd8 58. Lb4 Ke8 59. Ld6 Sa8 60. f6 Sb6† 61. Kb5 uppgivet.

Första veckans allmänna veteranturnering vanns i fin stil av Gunnar Zetterström, Södertälje SS med 6/7, och han började starkt med tre raka segrar i andra veckans turnering. Det gjorde emellertid även Gunnar Johanson, Nyköpings ASK (tvåa i elitgruppen 1992 och 1995) så mötet dem emellan i rond 4 var ett slags final.

Strax efter den första tidskontrollen uppstod denna ställning:

Gunnar Zetterström
Södertälje SS

Gunnar Johanson
Nyköpings ASK

45. Tf2

Det hotade 45. – Sxd3!. Möjligen var 45. g4 ett alternativ.

45. – De6 46. Tf3 Dc6 47. Le7!? Sa2

Svart har fått korn på vits a-bonde.

48. Tf2 Sc3 49. Dh5

Ser rätt hotfullt ut, och svart börjar få ont om tid.

49. – De6 50. Ld6 Dc8 51. Df3 Sxa4?!

Alltför girigt. Säkrare föreföll 51. – Sd1 med avsikten att ställa springaren på e3. Nu tränger vit in i ställningen.

52. Dd5† Te6

Naturligtvis inte 52. – De6? 53. Da8† Kf7 54. Df8† matt.

53. g4! Sc3 54. Df3

Vit, känd för att vara en offerglad herre, räknade länge på ett damoffer men hittade ingen avgörande fortsättning.

54. – Te8 55. gxf5 Dxf5 56. Dc6 Tc8 47. Dxb6 Dxd3

Att chansa med 47. – g5 är lika riskabelt. Svart kan inte tillåta att g-linjen öppnas.

58. Db7 Te8 59. Dd7 Ta8 60. Tg2 g6 61. De6† Kg7 62. Df6† Kg8

Eller 62. – Kh6 63. Lf8† Txf8 64. Dxf8† Kh5 65. Tg5† Kh4 osv.

63. e6 uppgivet.

Johanson forsade sedan vidare mot gruppsegern och gav bara ifrån sig en halv poäng. Zetterström fick nöja sig med fjärde plats. Inte så illa det heller med tanke på att 26 spelare deltog…

Förutsättningarna i framtida SM-tävlingar

❑ Under SM i Haninge fick de tävlande en enkät med frågor om bl a tidsbegränsning i partierna och om dubbelronder. Man vill se över förutsättningarna inför framtidens SM-tävlingar.

Läsarbrev

Ett alternativ av tre gällande tidsbegränsningen var den s k allsvenska betänketiden med 40 drag/två timmar + resten av partiet på en timme. Detta är ett mycket dåligt alternativ.

Det skulle innebära att en nödlösning för Allsvenskan används som standard i SM, årets kanske viktigaste tävling. Den allsvenska betänketiden är en bra idé när restiderna förhindrar långa partier, men endast då.

SM bör i stället avgöras med så stor del som möjligt av spelet under en seriös tidsbegränsning. Detta innebär att spelarna vet med säkerhet i vilket tempo partiet avgörs. Det anser jag vara ett visst antal drag på en viss tid. Allsvensk betänketid med en obegränsad dragserie efter tidskontrollen innebär att en alltför stor del av partiet hänskjuts till mer hasardartade slut, där "blixtförmåga" spelar stor roll och betänketiden blir viktigare än ställningen.

Internationella tävlingar tenderar nu mer och mer att spelas med 40 drag/två timmar + 20 drag/en timme + resten på en halv timme. Denna tidsbebegränsning var ett annat svarsalternativ i enkäten. Den är klart bättre än den allsvenska betänketiden.

Den gör att endast en bråkdel av partierna avgörs i det mer slumpartade blixtspelandet på slutet. I praktiken är majoriteten av partierna avgjorda efter den första tidskontrollen, dvs efter fyra timmar. Erfarenhetsmässigt är ungefär fem procent av partierna ännu inte slutförda efter andra tidskontrollen, alltså efter sex timmars spel.

Det tredje alternativet i enkäten var den gamla tidsbegränsningen 40 drag/två timmar + 20 drag/en timme + avbrott osv. Här kvarstår den gamla nackdelen med avbrott. Ett parti skall i princip avgöras ensamt av spelarna vid brädet i en sittning! Inte i djupanalyser utan tidsbegränsning under natten av ett ickefärdigspelat parti och kanske med hjälp av kamrater eller datorer.

Under årets SM spelades inga dubbelronder och enveckorsturneringarna hade endast sju ronder. Detta ger onekligen stort utrymme för slumpen i t ex mästarklassens stora Monradgrupper. Dock bör det vara möjligt att spela dubbelronder även med 7-timmarspartier enligt alternativ två ovan. Lägg inte in någon paus mellan morgon- och eftermiddagsronden och börja spelet klockan 9!

Detta är naturligtvis en nödlösning, men det är bara några få procent av morgonrondens partier, som kommer att pågå tiden ut. I praktiken får majoriteten av spelarna tre timmars lunch, då de är klara efter den första tidskontrollen.

Däremot blir det förstås en lång dag för funktionärerna, men den blir lång även med allsvensk betänketid (eller med avbrott) med paus mellan partierna (New York Open har t o m spelats på detta sätt med åttatimmarsronder, morgonrond 10–18 och kvällsrond 18–02!).

Felix Nordström
Wasa SK, Stockholm

■ Nästa år spelas SM i Ronneby. 1999 är det åter dags för Lidköping (ende sökande) och SM år 2000 har tilldelats Skånes Schackförbund. Trolig spelplats: Eslöv.

Vädringspaus

i Haninge

Bästa SM-klubb blev än en gång SK Rockaden, Stockholm med 50 poäng före Kristallens SK och Linköpings ASS 20, KH-Alliansen -72 14, Ockelbo SK 12, Solna SS och Wasa SK 11, Bollmora SK, SS Manhem och Västerås ÖSK 10.

Partierna i SM-gruppen visades på vanliga demonstrationsbräden, vars "bemanning" trots täta vädjanden om hjälp var ojämn. I rond 2 fanns det i varje fall en pjäsflyttare med ovedersäglig kompetens. Han hette Nils Törnblom och spelade själv i SM-gruppen år 1977.

Arrangörerna kom på att deltagarna i veteranernas elitgrupp faktiskt tävlade om en officiell SM-titel. Följaktligen skulle de inte behöva betala någon startavgift. Detta hade ingen tidigare tänkt på, men nu överlämnades till var och en ett presentkort à 350 kronor. En snygg gest!

Det är inte lätt att gå upp utan att vinna sin grupp. Två man lyckades, båda under den första veckan. Sten Bernhardsson, Rödeby SK avancerade till klass M och Åke Sandklef, Åstorps SS kvalificerade sig för klass I. Båda tog 6/7 och klarade alltså det 80-procentiga nålsögat.

18 kvinnliga spelare svarade för 21 starter. Bäst lyckades Silvia Burvenich, Stockholms SS som med 4½/7 kom på femte plats bland 26 deltagare i en klass M-grupp. Silvia, som har sina rötter i Tyskland, studerar sedan en tid i Sverige.

Landslagsflickan Anna Benér, som har varit osynlig under en längre tid, berättade under ett blixtbesök i Torvalla sporthall att det nog dröjer ett tag innan hon kan tävla igen. För ett och ett halvt år sedan blev hon mamma till trillingar och har bokstavligt talat alla händer fulla.

Anna är läkare vid sjukhuset i Bollnäs. Detta är nedläggningshotat så nu funderar familjen på att flytta till Norge.

Rutinerade Urban Koistinen såg till att det varje dag kom ut en välmatad bulletin med samtliga partier från elitgrupperna. Dessa lades också ut på Internet, där de kunde avnjutas samma kväll som de spelats. En nyhet som säkert blev uppskattad ute i landet.

Mindre populärt var att endast deltagarna i SM-gruppen erhöll var sitt friexemplar av bulletinen.

Torvalla sporthall är numera en smått klassisk arena. Här spelades 1988–90 de fina Haningeturneringarna med deltagare som Anatolij Karpov, Viktor Kortchnoi, Lev Polugajevskij, Yasser Seirawan, Simen Agdestein osv.

TfS konstaterade i nr 5/88 att Sweden Chess Tournament I var "den starkast besatta inbjudningsturneringen på svensk mark sedan Göteborg 1920".

Deltagandet i klass M var imponerande: 92 spelare ställde upp i enveckasturneringarna medan 16 man spelade 13 ronder Monrad i en tvåveckorsturnering som vanns av Bo Sjögren, Linköpings ASS.

Första veckan såg Mats Bergqvist, Stockholms SS respektive Arno Marcussen, SS Luleå som segrare, medan Berndt Söderborg, Stockholms SS respektive Ralph Halleröd, Wasa SK vann var sin turnering under vecka 2.

De båda sistnämnda är gamla batalj-hästar – Söderborg ingick i OS-laget i Varna 1962 och Halleröd blev sexa i Junior-VM i Toronto 1957.

Tre spelare i 1997 års SM-grupp tävlade i JSM-gruppen i Stockholm 1987. Vilka? Rätt svar: Karl Johan Moberg, Robert Åström och Christian Jepson.

En spelare deltog i kadettfinalen 1987. Rätt svar: Jonas Barkhagen.

De båda Mästar Elit-grupperna vanns av Erik Hedman, SK Rockaden respektive Johan Eriksson, Västerås ÖSK medan Joel Åkesson, SS Manhem segrade i JSM-gruppen och Nissim Laksman, En Passant tog hem kadettfinalen.

Mer om dessa tävlingar i nästa nummer!

Lars Karlsson under ett av sina datorpartier vid SM. Av kringarrangemangen i övrigt kan nämnas att Johan Furhoff fungerade som uppskattad partikommentator. Foto: Bo Plato.

■ Idag välkomnar vi stormästaren Lars Karlsson som regelbundet återkommande krönikör i Tidskrift för Schack. I sitt första bidrag skriver han bl a om

DATORER OCH OLYCKSFÅGLAR

❑ Visserligen var den senaste matchen mellan Garri Kasparov och Deep Blue präglad av Kasparovs dåliga form, men mig veterligt har det aldrig tidigare hänt att världens högst rankade spelare har gett upp i en remiställning. Trots det öppnar schackdatorernas utveckling vägen mot en spännande framtid.

Troligen kommer datorn (om IBM fortsätter sin PR-satsning) inom några år att vara starkast i världen. Därefter kan världsmästardatorn t ex utmanas av landslag över ett antal bord. Även hemmaspelaren kan utmana datorn via Internet. Eller, vad sägs om att datorn spelar simultan mot hundratals spelare runt om i världen via Internet?

Extra intressant kunde det vara att jämföra med de starkaste mänskliga spelarna under olika perioder. Vem skulle inte vilja ha sett Bobby Fischer som nybliven världsmästare år 1972 möta Deep Blue i en prestigematch? Möjligen hade Tigran Petrosians försiktiga stil varit ett effektivare vapen mot datorns räknekraft…

I framtiden – eller kanske vi ska säga nutiden, Kasparov fick ju trots allt stryk – bör det gå att få svar på liknande frågor.

* * *

Under SM-tävlingarna spelade Ralf Åkesson och jag vardera två uppvisningspartier mot Rebel 8.0/P90 respektive Hiarcs 6/P90. Mina slutade båda med remi efter ganska innehållslöst spel. Åkesson presterade emellertid två intressanta partier, varav han lyckades vinna det första på tid:

SLAVISKT FÖRSVAR (D 10)

Ralf Åkesson — **Rebel 8.0/90**

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Sc3 Sf6 4. e3 e6 5. Dc2 Lb4

6. Ld2 0–0 7. Sf3 Sbd7 8. Ld3 c5 9. cxd5 exd5 10. a3 Lxc3 11. Lxc3 c4 12. Le2 Se4 13. 0–0 Te8 14. Le1 Sf8 15. b3 Lf5 16. bxc4 Sg3 17. Da2 Sxf1 18. Lxf1 Le6 19. c5 Lf5 20. Tc1 Tc8 21. a4 Sg6 22. a5 a6 23. Tc3 Lg4 24. Sd2 Tc7 25. f3 Lc8 26. Lf2 Lf5 27. Tb3 Dg5 28. Db2 Lc8 29. Kh1 f5 30. Tb6 Tf7 31. Db3 Dd8 32. Da2 Te6 33. Tb1 Se7 34. Da3 Sc6 35. Tb6 Tf8 36. Dc3 Dg5 37. f4 Dh5 38. Sf3 h6 39. Tb2 och svart överskred betänketiden i följande ställning:

Åkesson har mer än väl kompensation för kvaliteten och den slutna ställningstypen bör passa datorn illa. Tidsförlusten diskuterades livligt efter partiet. Sjäv tycker jag det är ganska sympatiskt att datorn, som dock tog revansch i det andra partiet, kan förlora på tid...

SM-gruppens specielle olycksfågel blev Evgenij Agrest som efter sex ronder dominerade tävlingen. Sedan hände det här:

SICILIANSKT PARTI (B 42)

Robert Åström SS Luleå — **Evgenij Agrest** Sollentuna SK

1. e4 c5 2. Sf3 e6 3. d4 cxd4 4. Sxd4 a6 5. Ld3 Lc5 6. Sb3 Le7

Springaren står sämre på b3 än på d4 och svarts tempoförlust blir därmed av mindre betydelse. En aggressivare uppställning är 6. – Lb6 eller 6. – La7.

7. Dg4 g6 8. Sc3 d6 9. f4 Sd7 10. Dh3 b5 11. f5 Se5 12. fxg6 Sxg6

Naturligare är 12. – fxg6 men efter 13. 0–0 Sf6 14. Lh6 är det svårt att se hur svart ska fortsätta sin utveckling.

13. 0–0 b4 14. Se2 e5 15. Df3 Le6 16. a3 Sf6

Ett optimistiskt bondeoffer som troligen inte är korrekt.

17. axb4 Tg8 18. Sg3 Sh4 19. De2 h5 20. Txa6 Txa6 21. Lxa6 Sxg2 22. Lb5† Ld7 23. Kh1 Sh4 24. c3 Tg6 25. Sa5 Kf8 26. Lxd7 Dxd7 27. Sf5 Sxf5 28. exf5 Tg8 29. Lh6† Ke8 30. Da6 Ld8 31. Da8

Effektivare är 31. Sc6 följt av 32. Da8 med två pjäsbyten.

31. – Da4 32. Dc6† Dxc6† 33. Sxc6 Lb6

Plötsligt har vit hamnat i ett prekärt läge. Nu hotar både 34. – Sg4 och 34. – Se4.

34. h3 Se4 35. Kh2 Sg3 36. Tf3 h4 37. c4 Kd7 38. b5 e4 39. Ta3

39. – Sxf5?!

Svart bör vinna även efter detta drag, men naturligtvis borde Agrest ha spelat 39. – Sf1† 40. Kh1 Tg1† matt.

40. Lf4

Nu utspelar sig en märklig scen. I tidsnöden har Åström inte skrivit ner sina drag och Agrest, som tror att tidskontrollen är passerad, lämnar därför över sitt protokoll till honom.

Men – Agrest har missat två drag i sitt protokoll, och det drag som han tror är det 41:a är i själva verket det 39:e.

Medveten (?) om att dragserien inte är fullbordad vill Åström först inte ta emot protokollet. Agrest är emellertid envis, han reser sig och placerar sitt protokoll ovanpå motståndarens. Därefter faller kläppen för Agrest och domaren Ulf Norevall konstaterar att Åström har vunnit partiet på tid.

En olycka kommer sällan ensam och i dubbel bemärkelse blev denna incident avgörande för var turneringssegern skulle hamna:

Degerman och Agrest tog lika många poäng men tack vare bättre resultat (remi) mot trean i tävlingen, dvs Åström, tilldelades Degerman Sverigemästartiteln.

Lars Karlsson

MIGUEL NAJDORF DÖD

❑ Världens äldste aktive stormästare, Miguel Najdorf, 87, Argentina, har avlidit av en hjärtattack i Malaga, Spanien. Med honom torde en av de äldsta kvarvarande deltagarna i Stockholmsolympiaden 1937 ha gått ur tiden.

Najdorf, ursprungligen en lärljunge till Savielly Tartakower, hade mött alla världsmästare utom den förste, dvs Wilhelm Steinitz, och han hade vunnit mot Michail Botvinnik, Vasilij Smyslov, Tigran Petrosian, Michail Tal och Bobby Fischer.

Född i Warszawa spelade Najdorf för Polen i tre förkrigsolympiader, inklusive Buenos Aires 1939. I likhet med många andra OS-deltagare blev han kvar i Argentina då andra världskriget bröt ut och under en stor del av 40-talet dominerade han tillsammans med Gideon Ståhlberg den sydamerikanska schackscenen.

Då freden kom fick Najdorf veta att hela hans familj hade mördats av nazisterna. I motsats till Ståhlberg beslöt han stanna kvar på det västra halvklotet. Han ändrade sitt förnamn från Mieczyslaw till Miguel, blev argentinsk medborgare och byggde upp en ny tillvaro som framgångsrik affärsman.

1950–76 kom Najdorf att representera sitt nya hemland i elva olympiader och under några år tillhörde han världens främsta. Han var med i interzonturneringarna i Saltsjöbaden 1948 och Göteborg 1955 samt deltog i kandidatturneringarna i Budapest 1950 och i Zürich 1953.

Tillsammans med Samuel Reshevsky, som också var av polskt ursprung, och Ståhlberg framstod Najdorf som västvärldens hopp i konkurrensen med de sovjetiska mästarna.

Hans aktivitet bidrog starkt till att Argentina efter andra världskriget utvecklades till en av världens ledande schacknationer. Najdorf firade sin 80-årsdag med att gå in på fjärde plats i det nationella mästerskapet, vilket han för övrigt vann sju gånger åren 1949–75, och han tävlade ända in på 1990-talet. I fjol var han kapten för det argentinska OS-laget i Jerevan.

Ett tag höll han världsrekordet i simultanspel och 1947 spelade han samtidigt 45 partier blint.

Najdorfvarianten är idag en av de viktigaste fortsättningarna i Sicilianskt. Teori var annars inte Don Miguels specialitet och den som en gång ska skriva hans biografi kommer att få ett styvt jobb – Najdorf sparade inte sina partiprotokoll...

Fotnot: Sedan några år har en festival arrangerats i Buenos Aires för att hedra Miguel Najdorf på hans födelsedag den 10 april. I våras spelades dels en öppen turnering och dels en kategori XIII-turnering i vilken segern delades av Iván Morovic Fernández, Chile och Emil Sutovskij, Israel med 6½/9 före Hugo Spangenberg, Argentina 6, Patrick Wolff, USA 5½, Vasilios Kotronias, Grekland och Utut Adianto, Indonesien 4½ etc.

Sture Nyman död

Internationelle mästaren i korrespondensschack Sture Nyman, 77, Falkenberg har avlidit efter en tids sjukdom.

Han var under sin bästa period en av landets mest framgångsrika korrspelare och deltog i bl a tre VM-finaler med en fjärdeplats som bästa resultat. En halv poäng fattades för stormästartiteln. Samma år, 1965, erövrade han silver i EM.

Sture Nyman var en stark spelare även i närschack med bl a ett Stockholmsmästerskap (1951) samt flera starter i den s k landslagsklassen vid SM på meritlistan.

Född i Kramfors, där han tidigt lärde sig spela schack, kom Nyman i 20-årsåldern till Stockholm. Han tillhörde från början Västermalms SK men kom sedan att representera flera andra klubbar. I början av 1960-talet fungerade han även som ordförande i SK Rockaden under en kortare period.

Nyman SM-debuterade i Malmö 1943, där han delade segern i en klass I-grupp med Inge Johansson. 1946–80 spelade han i klass M och 1948 deltog han i den s k Mieses-turneringen i Stockholm. Tre år senare vann han Stockholmsmästerskapet efter särspel med Manne Joffe.

Totalt kom Nyman upp i drygt ett par dussin SM-starter, ofta med utmärkta resultat i hård konkurrens. Så sent som 1977 blev han tvåa i klass M och vid två tillfällen (1986 och 1990) segrade han i veteranernas elitgrupp.

I samband med sin pensionering år 1983 –

till yrket var han ingenjör (väg och vatten) – flyttade Sture Nyman till Falkenberg och han deltog synnerligen aktivt i det halländska schacklivet tills sjukdom tvingade honom att avstå från tävlingsspel. Han vann DM 1988 och 1990 och under hans aktiva tid i Falkenbergs SK avancerade klubben till division II.

Bengt Jansson död

Lantbrukare Bengt Jansson, 64, Vantunge, Norrtälje har avlidit efter en kort tids sjukdom. Han var vid sitt frånfälle ordförande i Roslagens Schackförbund, en post som han innehaft i fem år.

Som aktiv spelare i Roslagen nådde Bengt Jansson flera framgångar. Han blev distriktsmästare 1967 och så sent som 1994 vann han DM i snabbschack. Han tillhörde även klass M i korrschack.

Bengt Jansson började spela schack som ung i Syninge SK på 50-talet. När klubben lades ner 1980 gick han över till Rånäs SK. Här var han sekreterare när han avled i slutet av maj.

Han sörjes närmast av en syster med familj men också av unga schackentusiaster i Skederids skola, där han under de tre senaste åren fungerade som tränare. För eleverna blev han som en pappa och skolan gick tre år i rad till riksfinal i Schackfyran, mycket tack vare Bengt Janssons insatser.

Lennart Gunnarsson

Lundamästerskapet

Årets öppna Lundamästerskap vanns i överlägsen stil av Dan Östergaard, Limhamns SK.

Resultat: Östergaard 9½ (av 11), Jan Bengtsson, Åstorps SS och Nejib Bouaziz, Lunds ASK 7½, Per Sörenfors, Kirsebergs SK 7, Kjell Petersson, Rödeby SK 6½, Jens Riis, Hässleholms SK 5½, David Ronlán, Kirsebergs SK, Jonas Olsson, En Passant, Svedala, Peter Zakariasen, Limhamns SK och Ulf Billquist, Lunds ASK 5, Nicolas Turover, Lunds ASK 2, Lars Thomasson, Malmö AS 1.

I B-gruppen delades segern av Gary Olsson, SK Bara Bönder och Pétur Gislason, Vanneberga SK, båda med 6 poäng (av 9). Övriga grupper vanns av respektive Lars Henry Petersson, Johann Hardarson och Jan Sepanian, samtliga Lunds ASK.

Aegonturneringen

Den tolfte Aegon-turneringen i Amsterspelades i år mellan två lag bestående av 50 datorer respektive 50 mänskliga spelare, däribland elva stormästare och flera IM. Datorerna vann en knapp seger med 151½–148½.

Arrangemanget inleddes med att Viswanathan Anand, Indien och Jan Timman, Holland tog sig an vardera sex datorer i var sin klocksimultan.

De f d VM-utmanarna fick det kämpigt – Anand lyckades till sist vinna med 4–2 medan Timman förlorade med samma siffror.

Bäste poängplockare blev den israeliske stormästaren Yona Kosashvili med 6 (av 6!) före Johan van Mil, Holland och Yasser Seirawan, USA 5½.

4½ poäng togs av Chessmaster 5 000, Kallisto och Rebel samt av Gert Jan de Boer, Holland, Lembit Oll, Estland, Ye Rongguang, Kina och John van der Wiel, Holland.

Tävlingskalendern

31 aug: Frans G Bengtssons Minne, 9 r snabbschack (15 min), Fäladsgården, Svenshögsvägen 25, Lund.
5–7 sep: Hallstahammar Open – se annons i TfS nr 5!
5–7 sep: Åsa Larssons Minnesturnering III, Eksjö. Inf: Bernt Andersson, tel/fax 0381/151 26, Håkan Åkvist, tel 0381/137 79.
6–7 sep: BT-cupen, Borås. Inf: Rolf Svensson, tel 033/26 14 12.
6–14 sep: 4:e Karl Wagner Memorial, Graz, Österrike: Inf: IA Gertrude Wagner, Brockmanngasse 18, A-8010 Graz, tel (43) 316-83 06 83, fax (43) 316- 81 62 71.
7 sep: Startskottet, Lenhovda – se annons i detta nr!
13–14 sep: Progenda Open, Malmö – se annons i detta nr!
20 sep: Tranemo Open i blixt. Inf: Håkan Winfridsson, tel 0371/805 24.
26–28 sep: Skol-SM, Norrtälje – se annons i TfS nr 4!
27–28 sep: Haninge Open – se annons i detta nr!
11–12 okt: Osvald Feldts Minnesturnering, Mörrum – se annons i detta nr!

VAD SÄGER REGLERNA?

❑ Den 1 juli trädde FIDE:s nya schackregler i kraft. De publicerades i sin helhet i TfS nr 4. I förordet poängterades bl a att reglerna inte kan täcka alla de situationer som kan uppstå under ett parti.

En mening lyder så här:

– En alltför detaljerad regel kan hindra domarens frihet att avkunna domslut där hänsyn tas till rättvisa, logik och speciella faktorer.

Vad är då rättvisa och vad är logik? Det kan diskuteras, och ibland är inte heller domarkåren överens…

Ordet till internationelle domaren Hakon Persson – tidigare Sveriges Schackförbunds rating officer:

1) Efter 1. c4 b6 2. g3 Lb7 flyttar vit i sitt tredje drag löparen från f1 till f3. Svart påtalar omedelbart felet och kräver att vit utför ett regelrätt drag med löparen. Vit protesterar och kräver att i stället få spela Sf3 med motivering att han av misstag tog fel pjäs.

Hur dömer den tillkallade domaren?

2) Några minuter efter rondstart får domaren in två protokoll där det inte finns ett enda drag noterat utan endast ½–½ samt spelarnas respektive namnteckning.

Finns det anledning för domaren att reagera?

3) På ett annat bräde spelas samtidigt ett parti som utan minsta tvekan är uppgjort; spelarna följer en dragsekvens som leder fram till en rekordsnabb pattställning.

Finns det anledning för domaren att utdöma någon form av bestraffning?

4) Vitspelaren tittar på en kamrats parti men återvänder omedelbart till sitt eget då han observerar att klockan har ställts om. Medan han går i riktning mot brädet ser han hur svart försiktigt skjuter sitt ena torn från b8 till a7. Till saken hör att tornet just ha blivit hotat på b7. Det naturliga Tb8 leder inom några få drag till materialförlust, vilket inte blir fallet om tornet i stället placeras på a7.

Vit påtalar regelbrottet för motståndaren, men denne nekar. I detta sammanhang bör påpekas att svartspelaren är ökänd som fuskare, även om han sällan har blivit bestraffad.

Vit tillkallar domaren. När denne anländer är svarts första yttrande:

– Ord står mot ord och vittnen saknas så du måste döma fortsatt spel.

Domaren kommer snabbt fram till att ord står mot ord och att vittnen saknas.

Vad blir domslutet?

5) En åskådare (spelstyrka 2100) ber domaren komma till ett parti där vitspelaren har råkat stöta till sin kung som har fallit ner på golvet. När vit ställde tillbaka pjäsen på brädet, på egen betänketid, placerade han nämligen av misstag kungen på h1 i stället för på g1.

Ingen av spelarna hade noterat att kungen bytt ruta och spelet hade fortsatt. Då domaren kommer fram till brädet är svart vid draget. Båda spelarna är i ordentlig tidsnöd med åtskilliga drag kvar att göra före tidskontrollen.

Hur bör domaren agera?

Ovanstående autentiska fall är hämtade från olika öppna turneringar, framför allt Öppna SM, i vilka jag har varit huvudomare.

Det är just i den typen av turneringar som domaren ställs inför de största utmaningarna, eftersom han av uppenbara skäl inte kan vara överallt samtidigt.

Förhoppningsvis ska ovanstående exempel vara till hjälp vid inlärandet av de nya reglerna.

Även om alla domslut tas utifrån samma regler inträffar det emellanåt att utgången blir olika. Jag har t ex ännu inte träffat på någon domare som delar min uppfattning om fall nr 1…

I nästa nummer återkommer jag med kommentarer.

Hakon Persson

Täby Open

Den 26:e upplagan av Täby Open såg Osmani Penalver, Sollentuna SK som vinnare på 8½ poäng av 9 möjliga.

Sedan följde Mats Sjöberg, SK Rockaden 7, Erik Hedman och Jörgen Norqvist, båda SK Rockaden, 6½, Fredrik Andersson, SK Rockaden (bäste junior), Jesper Celander, Kristallens SK, Ulf Norevall, SS Delectus och Kjell Wiiala, Järfälla SS 6.

51 spelare deltog.

1. Ferdinand Hellers	**Sverige**	**g**	**2585**	**–**	**½**	**½**	**1**	**1**	**1**	**1**	**½**	**½**	**½**	**6½**
2. Pia Cramling	**Sverige**	**g**	**2545**	**½**	**–**	**½**	**½**	**1**	**½**	**0**	**½**	**½**	**1**	**5**
3. Vasilij Smyslov	**Ryssland**	**g**	**2500**	**½**	**½**	**–**	**½**	**½**	**½**	**½**	**½**	**½**	**1**	**5**
4. Curt Hansen	**Danmark**	**g**	**2605**	**0**	**½**	**½**	**–**	**½**	**½**	**1**	**½**	**½**	**1**	**5**
5. Ivan Sokolov	**Bosnien-H**	**g**	**2615**	**0**	**0**	**½**	**½**	**–**	**1**	**1**	**½**	**½**	**1**	**5**
6. Jan Timman	**Holland**	**g**	**2630**	**0**	**½**	**½**	**½**	**0**	**–**	**½**	**1**	**1**	**1**	**5**
7. Eduardas Rozentalis	**Litauen**	**g**	**2650**	**0**	**1**	**½**	**0**	**0**	**½**	**–**	**1**	**½**	**1**	**4½**
8. Ralf Åkesson	**Sverige**	**g**	**2515**	**½**	**½**	**½**	**½**	**½**	**0**	**0**	**–**	**½**	**1**	**4**
9. Johan Hellsten	**Sverige**	**m**	**2485**	**½**	**½**	**½**	**½**	**½**	**0**	**½**	**½**	**–**	**0**	**3½**
10. Jonny Hector	**Sverige**	**g**	**2500**	**½**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**–**	**1½**

LYSANDE UPPVISNING AV HELLERS I DEN FEMTE MALMÖTURNERINGEN

■ Hur bra är egentligen Ferdinand Hellers? Ingen vet, inte ens han själv. Tre gånger har han deltagit i stormästarturneringen i Malmö, tre gånger har han vunnit, i år dessutom på ett sätt som imponerade mer än någonsin. Vinst mot fyra super-GM, 1½ poäng före tvåan…

– Jag måste medge att jag själv är lite förvånad över att det gick så bra, särskilt som jag inte alls hann förbereda mig. Jobbet har tagit all tid och jag tror inte att jag ens haft brädet framme den senaste månaden…

Så kommenterade Hellers segern i den femte upplagan av Sigeman & Co Chess Tournament i Malmö. Han har nu spelat totalt 27 partier i denna turnering utan att förlora ett enda. Han har för övrigt inte förlorat något parti över huvud taget sedan 1995…

– Jag trivs här, säger han. Turneringen är trevlig, förhållandena är bra, hotellet håller god standard och man behöver aldrig sakna sällskap. Allt sådant är viktigt.

– Ett annat tänkbart skäl till att spelet fungerat så bra är att jag har fått ordning på min hälsa. Tidigare hade jag ständiga problem med allergier av olika slag. Jag vet nu att jag inte tål vete och därför undviker jag bröd. Pollenallergin har jag fått bukt med tack vare akupunkturbehandling. Jag mår helt enkelt bättre och orkar mer än tidigare.

Ferdinand Hellers, 28, som de senaste åren har låtit schacket komma i andra hand till förmån för sina juridikstudier, arbetar nu heltid som notarie vid tingsrätten i Huddinge. Han kan tänka sig en framtid som affärsjurist, men förnekar inte att livet som schackproffs också utövar en viss lockelse:

– Det skulle vara roligt att se hur långt man kan gå, menar han. Världsmästare blir jag aldrig men bäst i Sverige vore väl en rimlig ambition. Fast det tar förstås sin tid att gå förbi Ulf…

Så länge man kan minnas har Ulf Andersson varit vår ende superstormästare. I och med segern i Malmö har även Ferdinand Hellers passerat den magiska 2600-gränsen.

Turneringen var av kategori XIII, alltså ett snäpp vassare än i fjol. Den föregicks av en som vanligt pampig invigningsceremoni i Rådhuset, där Schackakademins Harry Schein var en av talarna. Spelet var liksom tidigare förlagt till Savoy Hotel. Här var det ofta trångt om saligheten och överledaren Johan Berntsen gnuggade händerna åt publiktillströmningen. Bidragande orsak till att denna var större än någonsin var säkert att arrangerade Limhamns SK låtit sätta upp banderoller över de livligast frekventerade gågatorna.

En trappa upp fungerade Stellan Brynell som partikommentator. Kent Liljegren ansvarade för dragförmedling och bulletiner samt lade dessutom ut partier på Text-TV och Internet. Allt fungerade som det brukar göra i Malmö, dvs utmärkt.

Fältets sammansättning var minst lika spännande som tidigare år. Två av de utländska deltagarna hade tidigare stått överst på prispallen – Danmarksettan Curt Hansen

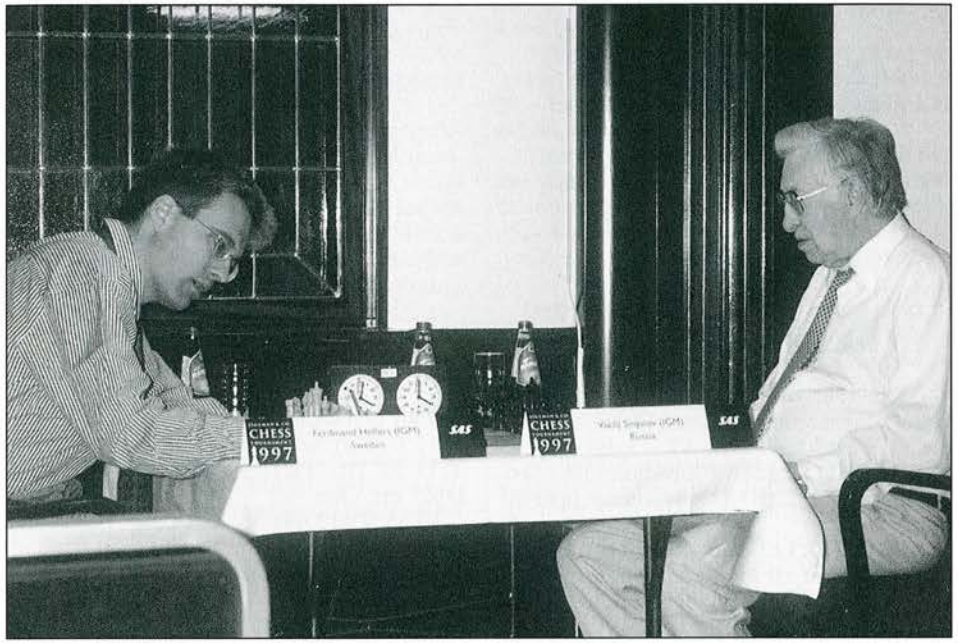

Två av förgrundsgestalterna i Malmöturneringen, Ferdinand Hellers (t v) och exvärldsmästaren Vasilij Smyslov. Foto: Bo Plato.

delade segern med Hellers 1994 och Ivan Sokolov vann ensam 1995. Topprankade Eduardas Rozentalis delade tredje plats i 1993 års turnering.

Av de övriga hade man förstås stora förväntningar på förre VM-finalisten Jan Timman medan exvärldsmästaren Vasilij Smyslov var näst lägst rankad och knappast ansågs kapabel att uträtta några stordåd.

Timman blev emellertid i viss mån en besvikelse medan Smyslovs prestation var värd den största beundran. Av svenskarna var det endast Jonny Hector som misslyckades. Långt in i turneringen ansåg han att spelet hade fungerat hyggligt, men en halv poäng på de fem första ronderna kan ju ingen vara nöjd med…

Vi tar det från början:

■ ROND 1

En smärre skräll noterades redan i starten då Pia Cramling besegrade Ivan Sokolov. Hon hade dessförinnan bara mött den bosniske stormästaren en gång – i Haninge 1989 – och då förlorat.

KAIJSERGAMBIT (A 57)

Ivan Sokolov	**Pia Cramling**
Bosnien-Hercegovina	Sverige

1. d4 Sf6 2. c4 c5 3. d5 b5 4. Sf3 g6 5. cxb5 a6 6. b6 a5 (!)

Mycket mindre spelat än alternativet 6. – d6 7. Sc3 Sbd7 8. a4 Dxb6 9. a5 etc, där vit för det mesta får bra spel med ett följande Sf3–d2–c4.

7. Sc3 La6 8. e4

En annan intressant möjlighet föreslås av Suetin: 8. Lg5 Lg7 9. d6!?.

8. – Lxf1 9. Kxf1 d6 10. e5

Som vanligt hårt angreppsspel från Sokolovs sida.

10. – dxe5 11. Sxe5 Dxb6 12. Sc4?

Leder till dåligt spel för vit. Betydligt intressantare var 12. Da4† (!) och sedan 12. – Sbd7 13. Se4/Lg5 eller troligare 12. – Sfd7 13. Le3, varpå 13. – Dxb2?? 14. Tb1 Dxc3 15. Txb8†! vore katastrof. Om i stället 13. – Lg7 14. Sc4 Db4 15. a3 och vit står nog bättre.

12. – Da6 13. Da4†

Eller 13. De2 Lg7 och nu går inte 14. Sb5 Sxd5!.

13. – Sbd7 14. d6 e6 15. Sb5 Sd5!

Därmed är vits angrepp avslaget och Sokolov tvingas strax till reträtt. Om nu 16. Sc7† Sxc7 17. dxc7 Lg7! (inte 17. – Ld6? 18. Lg5 Lxc7 19. Td1) 18. Lf4 0–0 med hotet 19. – Sb6. Notera att 19. Dxd7 Dxc4† vinner pjäs för svart.

16. Ld2 Lg7 17. Lc3 Lxc3 18. bxc3 0–0 19. Kg1

Därmed har vit åstadkommit en s k Kurt Rockad. Oftast inte att rekommendera! Pia tar nu över ruljangsen.

19. – S7b6 20. Sxb6 Sxb6 21. Db3 a4 22. Db1 Tab8 23. Df1

Eller 23. Sc7 Dc4.

23. – c4 24. Sa3 Sd5

En sådan dominant!

25. h4 Dxd6 26. Sxc4 Dc5

Starkt var också 26. – Df4.

27. Th3 Tfc8 28. Se5 Dd6

Svarts bondevinst är nu oundviklig och partiet borde (!) gå mot sitt slut. Tidsnöden börjar dock sätta in…

29. Te1 Sxc3 30. h5 Dd2

Bonden på a2 kunde nog ha slagits även om vit har lite tricks med 31. Td3. Det är absolut inget fel att Pia i stället behåller initiativet.

31. Tf3 Tc7 32. hxg6 hxg6 33. a3 Tb2

Eller 33. – Tb3.

34. Kh2

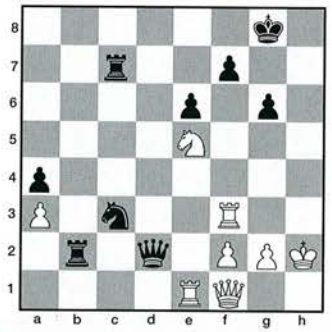

34. – Se2?!

Ett första svaghetstecken. Enkelt vann 34. – Dh6† och sedan:

a) 35. Kg1 Se2†! 36. Txe2 Txe2 37. Dxe2 Tc1† 38. Df1 Txf1† 39. Kxf1 Dc1† 40. Ke2 Db2† etc, eller

b) 35. Th3 Df4† 36. Kg1 Se2†! och sedan som under a).

35. Te3! Sd4?? 36. Sd3??

Väldiga tidsnödssvingar, 36. Td1 var ju inte svårfunnet. Några ytterligare chanser får inte Sokolov. Resten är mest teknik.

36. – Tb3 37. Td1 Da5 38. Sf4 Sc2 39. Td8† Kg7 40. Tg3 Txg3 41. fxg3 De5

Det hotade 42. Sxe6†.

42. Df3 Se3 43. Td3 Sf5 44. Se2 Tc4 45. Kh1 Tc2 46. Sc3 Tc1† 47. Kh2 Dc5 48. Se2 Te1 49. Td7 De5 50. Td2 Se3

Om 50. – Da1 51. Dc3†.

51. Td7 Dh5†

Eller simpelt 51. – Tf1 52. Txf7† Kh6.

52. Dxh5 gxh5 53. Sg1 Sg4† 54. Kh1 Sf2† 55. Kh2 Sg4† 56. Kh1 Sf2† 57. Kh2 e5 58. Ta7 e4 59. Txa4 e3 60. Ta8 Sg4† 61. Kh1 f5 62. Ta7† Kf6 63. Ta6† Ke7 64. Ta7† Kd6 65. Ta8 e2 66. Ta6† Ke5 67. uppgivet.

(Kommentarer: Kjell Krantz)

Poängen delades i de övriga partierna. Mest dramatiskt var det mellan Rozentalis och Timman sedan den sistnämnde skaffat sig terrängfördel och initiativ. I svår tidsnöd fann han inte det bästa utan blev av med en kvalitet och måste ta ut remischackar.

Hector bjöd upp Hellers till dans i den skarpa Trajkovićvarianten i Spanskt (7. – Lb7). Hellers valde en lugn fortsättning och fick efter en del avbyten det något bättre spelet. Vinstförsök var emellertid utsiktslösa och efter nära fyra timmar tog man remi.

Hellers fyra i Århus

Efter turneringen i Malmö for Ferdinand Hellers direkt till en kategori XIV-turnering i Århus, där han belade fjärde plats med 5/9. Turneringen vanns av Aleksander Chalifman, Ryssland som tog 6 poäng.

Mer i nästa nummer!

Partiet mellan Smyslov och Ralf Åkesson spelades ner till ett likvärdigt tornslutspel. Åkesson tyckte sig ett tag ha stått lite bättre i mittspelet men inte heller här var det någon idé att försöka satsa på vinst.

Johan Hellsten spelade som svart i Sicilianskt (Najdorf) remi mot Curt Hansen. Svensken gav en bonde och lyckades sedan skapa tillräckligt motspel i centrum för att hålla två förenade vita damflygelfribönder på plats. Det hela slutade med att Hansen tog ut dragupprepning i en svårbedömd ställning med ömsesidiga chanser.

■ ROND 2

Smyslov borde vid 76 års ålder rimligen ha gjort sitt. Han ser lite illa och orken är av naturliga skäl inte densamma som när han 1940 tog brons i sin debut i Sovjetmästerskapet. Schackligt sett är det emellertid inget fel på hans kapacitet och nu överspelade han Jonny Hector i dagens längsta parti.

Hector frestade med en Kungsgambit, men Smyslov avböjde och grep initiativet i mittspelet. Vit förlorade ett par bönder, fick problem med klockan och kunde sedan inte hålla partiet. Efter 56 drag och nära sex timmar var det slut.

Ralf Åkesson lät sin kung stå kvar i centrum och satsade på en flygelattack mot Timmans Grünfeldförsvar. Något riktigt angrepp kom dock aldrig till stånd och när Åkesson råkade i tidsnöd avgjorde Timman med ett par kombinatoriska finesser:

Jan Timman
Holland

Ralf Åkesson
Sverige

26. – Txc3! 27. Sxc3 f5 28. e5 Sxe5! 29. fxe5 Lxe5 30. Tc2

Bättre var väl 30. Td2, t ex 30. – Lxc3 31. Th8† Lxh8 32. Txd8† men tiden, den tiden…

30. – Lxc3† 31. Kf2 Ld4† 32. Kg3 Le5† 33. Kf2 f4! 34. Th7 Td1 35. g3?

Efter 35. Tf7† Ke8 36. Te2 Lxe2 37. Kxe2 har svart två merbönder men med olikfärgade löpare hade vit kunnat kämpa ett tag till.

35. – Ld4† 36. uppgivet.

Eller 36. Kg2 Tg1† 37. Kh2 fxg3† matt.

Hellers hade förberett en variant i Grünfeld mot Pia Cramling och 18 drag gjordes à tempo. Sedan tog sig Pia en funderare på en hel timme innan hon styrde in på en väg som ledde till remi (se partiet Timman – Hellers i rond 7!).

– Slutställningen hade jag haft uppe på mitt analysbräde, berättade Hellers efteråt. Han var nöjd med den halva poängen eftersom han har dålig statistik mot Pia.

Rozentalis föreslog remi efter 24 drag mot Hellsten. Svensken stod knappast sämre men tackade och tog emot när superstormästaren, rankad som nr 19 på världslistan, bjöd.

Sokolov höll åter på att råka illa ut, nu i öppet Spanskt mot Curt Hansen. Denne spelade till sig en bonde och såg länge ut att ha goda vinstchanser. Sokolov kunde emellertid byta av det mesta och framtvinga remi.

■ ROND 3

Till dags dato hade Curt Hansen spelat 20 partier i turneringarna i Malmö. Han hade bokfört endast en förlust – i fjol mot Viktor Kortchnoi – och han är erkänt svår att besegra. Nu hände följande:

FRANSKT PARTI (C 19)

Ferdinand Hellers	**Curt Hansen**
Sverige	Danmark

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 Lb4 4. e5 c5 5. a3 Lxc3† 6. bxc3 Dc7 7. Sf3 Se7 8. a4 h6!?

Det här draget omhuldas särskilt av tyskarna Hertneck och Knaak. Annars torde Keene vara upphovsmannen. Följande svävande bedömning gjorde John Moles i sin Winawer-biografi år 1975:

– Det finns varianter där svart klarar sig utan h7–h6, så 8. – h6 måste anses teoretiskt inexakt även om det troligen inte är dåligt.

Idén är ju främst att slippa Sg5 och ett möjligt löparoffer på h7. I gengäld blir h6 ett intressant objekt för vit – som vi kommer att se.

9. Ld3

Experten Knaak underkänner detta drag. Han föredrar 9. h4 eller 9. Lb5† Ld7 10. Ld3.

9. – b6 10. 0–0 La6

Med en liten fördel för svart (Knaak).

11. Lxa6 Sxa6 12. Dd3 Sb8 13. Sh4!?

Varianten är med dragomkastning känd sedan länge. Ett exempel är 13. La3 (13. dxc5!?) 0–0 14. c4 dxc4 15. Dxc4 Sd7 16. dxc5 Sxc5 17. Lxc5 Tac8 och remi i partiet Torre – Lee, Siegen 1970 (OS).

13. – Sbc6?!

Märkligt att Hansen inte föredrog 13. – Sd7! som är praxis i dessa lägen. Då stärks snabbt trycket på c-linjen och springaren kan bättre hjälpa till på kungsflygeln vid behov.

14. f4 0–0 15. La3 Sa5?!

Det hotade inte (!) på c5: 16. dxc5 bxc5 17. Lxc5 Sxe5. Ett lämpligt försvar var därför 15. – f5! 16. exf6 Txf6 med hot mot f4.

16. Tae1!

Innebär att damflygeln "offras". Vad gör det om svart i stället blir mattsatt i nio drag!? Drastiskt uttryckt alltså.

16. – Dc6 17. g4 Dxa4 18. Lc1

Det är möjligt att det direkta 18. f5 också gått bra. Mallen blir då ungefär så här: 18. – Dxa3 19. f6 Sec6 20. g5 hxg5 21. De3 gxf6 22. Txf6 och vit vinner.

18. – cxd4 19. f5 Tac8?

Betydligt motståndskraftigare var 19. – Dc4 20. Dg3 Dxc3 21. Tf3 Dxc2 och det är inte så lätt att tvinga fram vinst: 22. f6 Sg6 respektive 22. g5 h5 respektive 22. Lxh6 gxh6 23. Df4 Kh7 24. Th3 Sg8. Bäst tycks 22. La3 (!).

20. Lxh6! gxh6

Eller 20. – Txc3 21. Dd2 (hotar 22. Dg5) f6 22. Lxg7! med vinst.

I *Skakbladet* 7/97 hittade Bjarke Kristensen ingen vinst för vit efter 20. – Txc3 21. Dd2 gxh6 22. Dxh6 d3! 23. Tf4 d2 24. Tef1 d1D 25. Txd1 Dxc2!. Tidskriftens redaktion angav emellertid 23. f6! Dxg4† 24. Kh1 d2 25. Te2 Txc2 (!) 26. Tg2 d1D 27. Txg4† Dxg4 28. Tg1 Tc4 29. h3!!.

21. f6 Sec6

Harry Schüssler föreslog i *SvD* 21. – Txc3 22. Dd2 Te3! 23. fxe7 som enligt Hellers dock är fördelaktigt för vit.

22. Dd2 Kh7

Den följande kombinationen kommer att gå till historien. Matt i högst fyra drag!

23. Tf5!! dxc3

Eller 23. – exf5 24. Sxf5.

24. Dxh6† Kxh6 25. Th5† matt.

(Kommentarer: Kjell Krantz)

Även Rozentalis och Timman började röra på sig, och det gick ut över Ralf Åkesson respektive Jonny Hector.

Åkesson blev utsatt för ett häftigt kungsangrepp, råkade i tidsnöd och tvingades ge material. Han klarade tiden men inte partiet och gav upp i hopplös ställning.

Hector använde samma variant som mot Hellers. Timman uppträdde aggressivt och via ett skenoffer på f7 förstörde han svarts rockad. Hector blev sedan sakta men säkert ihoptryckt på damflygeln.

Pia Cramling och Johan Hellsten klarade var sin halva mot Smyslov respektive Sokolov. I ett hårt positionsparti tog Pia ett slags halv revansch för nederlaget mot exvärldsmästaren i Foxtrotturneringen i London i fjol.

Hellsten offrade optimistiskt en bonde men erhöll dålig kompensation. Ytterligare en bonde föll varpå han hamnade i våldsam tidsnöd med 15 drag att göra på fyra minuter. Man var beredd att när som helst notera en nolla men Hellsten lyckades avveckla till ett tornslutspel. Av obegriplig anledning bytte Sokolov sedan ner till ett bondeslutspel med fyra bönder mot tre – men merbonden var en kantbonde och kunde inte forceras!

Ställningen: Timman 2½, Hellers, Smyslov, Rozentalis och Cramling 2, Hellsten 1½, Hansen och Sokolov 1, Åkesson och Hector ½.

■ ROND 4

En kampfylld och spännande rond, bortsett från partiet mellan Hansen och Smyslov, som togs remi i förflackad ställning efter 21 drag och blott ett par timmars spel. Smyslov använde Berlinerförsvaret (3. – Sf6) i Spanskt och Hansen fick inte ut ett dugg.

Jan Timman (t v) och Jonny Hector kämpade väl men utdelningen var det lite si och så med, i varje fall för Hector. Foto: Bo Plato.

Sokolov firade sin 29-årsdag med att tidigt bjuda Hellers på en bonde i Trompowsky. Svensken parerade lugnt alla angreppsförsök, norpade ett par bönder i tidsnöden och körde sedan över jubilaren.

Cramling och Timman hade en tuff holmgång:

BOGOINDISKT FÖRSVAR (E 11)

Pia Cramling Sverige — **Jan Timman** Holland

1. d4 Sf6 2. c4 e6 3. Sf3 Lb4† 4. Sbd2 0–0

Ulf Andersson brukar nöja sig med b7–b6 och Lc8–b7 jämte Lb4xd2 på a2–a3. Detta system testades i partiet Hellsten – Rozentalis, rond 2: 4. – b6 5. e3 Lb7 6. Ld3 0–0 7. 0–0 c5 8. a3 Lxd2 9. Lxd2 d6 10. b4 Sbd7 11. Lc3 Dc7 12. Sd2 cxd4 13. Lxd4 Tfd8 14. Te1 Se5 15. Lf1 d5! och remi några drag senare.

5. a3 Le7 6. e4 d5 7. Dc2 dxe4 8. Sxe4 Sc6

Beaktansvärt är också 8. – Sbd7 9. Ld3 Sxe4 10. Lxe4 Sf6 med idén 11. Ld3 b6 12. Le3 c5 och gott spel.

9. Le3 Sxe4 10. Dxe4 f5 11. Dd3 f4 12. Ld2 e5 13. dxe5

Den här ställningen hade uppkommit ronden innan i partiet Sokolov – Hellsten: 13. – Lg4!? 14. Lc3 Lc5 15. b4 Dxd3 16. Lxd3 Tad8 17. Le4 Lxf3 18. gxf3 Ld4 19. Lxd4 Txd4 20. Ld5† Kh8 21. e6 Se7 22. Lxb7 g6 23. 0–0 Kg7 24. c5 Kf6… Johan höll detta slutspel med två minusbönder, remi efter 52 drag.

Timman föredrar att fiska med en minusbonde…

13. – De8!? 14. Le2 Lf5 15. Db3 Dg6

Intressant var 15. – Le4!?, t ex 16. Lc3 Lc5.

16. Lxf4 Dxg2 17. Tg1 Dh3 18. Tg3 Dh5 19. 0–0–0 Lg6

Timman förkastade med rätta 19. – Lg4 20. Dxb7 Tab8 21. Dxc6 Txf4 22. Dxc7 etc. I stället satsar han på mothotet Dh5–f5.

20. Le3 Tad8

Mycket tvivelaktigt var 20. – Sxe5 21. Td5. Idén a7–a5 jämte a5–a4 och Sc6–a5–b3 tycks heller inte fungera.

21. Dxb7 Df5

Om 21. – Sa5 22. Db5 respektive 21. – Sxe5 22. Sd4. Vits nästa drag är tvunget.

22. Txg6 Dxg6 23. Txd8 Txd8

Möjligt var 23. – Lxd8 och vidare 24. Db5 De6 25. Dd5 Te8.

24. Dxc7 De6

Intressant var 24. – De4!?.

25. Sg5!?

Kanske inte så bra. Möjligen gick 25. Lxa7.

25. – Lxg5

Timman fikar efter vinstmöjligheter. Annars gick ju 25. – Dxe5 och sedan 26. Dxc6 Lxg5 eller 26. Dxe5 Sxe5 27. Se6 Tc8.

26. Lxg5 Td7

Eller 26. – Tc8 varefter e5-bonden faller.

27. Dc8† Kf7 28. Da6 (?)

Det hotade 28. – Td1†. Men 28. Dh8 (!) ser intressant ut. Om sedan 28. – Dxe5 29. Lh5†! eller 28. – Dg6 29. e6†! Dxe6 (29. – Kxe6 30. Lg4†) Lh5† 30. g6 Dxh7† etc. Bäst är kanske 28. – Kg6.

28. – Dxe5 29. Dxc6 Dxg5† 30. Kb1 Df5† 31. Ka2 Td2

Svart hotar ta över. Då skärper sig Pia…

32. Lf3! Df6?!

Chanserna väger lika efter 32. – Txf2.

33. Ld5† Kg6??

En parallell till tidsnödsfadäserna i rond 1 mellan Sokolov och Pia. Denna gång missar Pia ett vinstläge.

34. Le4†??

Här vinner 34. De8† åtföljt av 35. De3†, t ex 34. De8† Kg5 (34. – Kh6 35. De3† Dg5 36. f4) 35. De3† Df4 36. h4† Kg4 37. Le6†. Pias sambo Juan Bellón missade ungefär samma läge mot Kortchnoi i fjol. Ödets ironi!?

34. – Kg5 35. Db5† Kf4 36. Db3 Txf2 37. Lxh7 Txh2 38. Lg8 Db6

Varför inte 38. – g5!? och om 39. Db8† De5.

39. Dc3 Df6 40. Dc1† Kg3 41. c5 Th6 remi.

(Kommentarer: Kjell Krantz)

Stellan Brynell hittade Pias vinstfortsättning i kommentatorrummet, där ett besviket sus hördes efter 34. Le4†.

– Men, sade Pia efteråt, det hade ju inte varit riktigt rättvist att vinna på det sättet…

Rättvist? Om det är rättvisa man vill ha så ska man inte spela schack…

Hellsten och Åkesson tog remi efter fyra timmars stångande. Strax före slutet förbisåg Åkesson en lovande möjlighet som hade satt press på motståndaren.

Jonny Hector led sitt tredje nederlag i följd, nu mot Rozentalis. Som vit i Franskt kom han två bönder under och hans ställning föreföll förlorad när han i tidsnöden plötsligt fick motspel tack vare en aktiv kung.

Huruvida Hector fortsatte på bästa sätt är ovisst – Rozentalis kunde i alla händelser övergå till ett dubbelt tornslutspel. Sedan ett av tornen bytts av hade Hector möjlighet att gå in i ett damslutspel som verkade remibetonat. Han valde en annan fortsättning och via en finessrik manöver tvingade Rozentalis fram vinsten efter drygt sex timmars strid.

Ställningen: Hellers, Timman och Rozentalis 3, Smyslov och Cramling 2½, Hellsten 2, Hansen 1½, Sokolov och Åkesson 1, Hector ½.

■ ROND 5

– Han spelar lugnt och säkert och är otroligt stabil.

Det omdömet gällde Eduardas Rozentalis och stod att läsa i programboken. I rond 5 gick han upp i ledningen efter att ha tagit sin tredje seger i följd. Olyckligtvis gick det än en gång ut över en av de svenska deltagarna:

Som svart i ett Sicilianskt parti med de ovanliga öppningsdragen 1. e4 c5 2. Sf3 e6 3. b3 b6 förlorade Pia Cramling en bonde i samband med en avbytesmanöver i centrum och den fick hon aldrig tillbaka. Som vanligt råkade hon i tidsnöd och en snabb fribonde i centrum skapade problem som hon inte lyckades lösa. Efter 36 drag var striden över.

Hellers och Timman spelade remi mot Hellsten respektive Hansen. Partierna hade helt olika karaktär – Hellers bjöd som vit efter 21 drag i jämn ställning medan Timman i det längsta spelade på vinst. Han erövrade också två bönder men kom i tidsnöd och hittade förmodligen inte det bästa. Hansen lyckades ta tillbaka en av bönderna och den som var kvar gick inte att forcera.

Hector tvingades bokföra sitt fjärde nederlag av fem möjliga. Ralf Åkesson drog fördel av svårbemästrade komplikationer i mittspelet, Hector kom efter i utvecklingen och måste ge upp inför en hotande tornförlust.

Dagens publikparti:

SICILIANSKT PARTI (B 40)

Vasilij Smyslov — Ryssland
Ivan Sokolov — Bosnien-Hercegovina

1. e4 c5 2. Sf3 e6 3. Sc3 a6 4. d4 cxd4 5. Sxd4 d6 6. Ld3 g6 7. Le3 Sf6 8. Dd2 Sbd7 9. 0–0 Sg4 10. Lg5 Db6 11. Le2 h6 12. Lxg4 hxg5

13. Lxe6!

Lars Grahn skrev i *SDS*:

– I detta ögonblick var Ivan Sokolov borta och hämtade en kopp kaffe. Där stod han i godan ro när Jan Timman kom fram till förfriskningsbordet och gav honom meddelandet att Smyslov just offrat en löpare på e6. Sokolov höll på att tappa kaffekoppen…

13. – fxe6 14. Sxe6 Tb8

Här hade Sokolov använt en och en halv timme av sin betänketid. I samma veva tog Hellers' parti slut. När kommentatorn Stellan Brynell undrade vilket parti åskådarna nu ville se, skrek alla:

– Smyslov!!

15. Sd5 Dxb2 16. Dxg5 Kf7 17. Sxf8 Txf8 18. De7† Kg8 19. Dxd6 Kg7 20. c3 Db5 21. Sc7 De5 22. Se6† Kg8 23. Dxe5 Sxe5 24. Sxf8 Kxf8 25. f4 Sc4 26. f5 Kg7 27. g4 Ld7 28. Tad1 Lc6 29. Td4 Se5 30. h3 Te8 31. Kf2 Sf7 32. h4 g5 33. h5 Te5 34. Te1 Ta5 35. Te2 Se5 36. Kg3 Ta3 37. Te3 Txa2 38. Td6 Ta5 39. Te6 Tc5

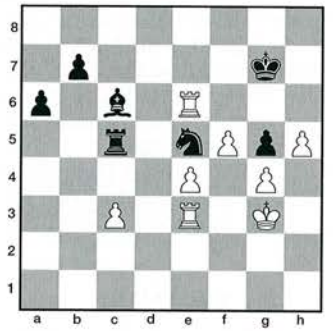

40. Te7†?

Ordet åter till Lars Grahn:

– Fel dragföljd. Efter 40. h6† faller 40. – Kh7 41. Te7† Kxh6? på 42. Kg2 med matthot på h3. Efter 42. – Sg6 43. Te6 vinner vit lätt. På 40. h6† hade kungen tvingats ned till åttonde raden, 40. – Kg8, varpå vit kunde ha skurit av den med 41. Te7. Sedan hade svart inte kunnat hejda vits anstormning på kungsflygeln:

a) Svart kan försöka rusa fram med a-bonden: 41. – a5 42. f6 a4 43. h7† Kh8 44. Tf3! Lxe4 (44. – Sxf3 45. f7 Kg7 46. h8D† osv) 45. Txe5! Txe5 46. f7 och vit vinner;

b) Svart kan försöka stoppa f-bonden genom att omgruppera löparen från c6 till c4: 41. – Lb5 42. Tg7† Kh8 (42. – Kf8 43. f6 och h-bonden springer) 43. Txg5 Lc4 (43. – Kh7 44. Kf4 hotar åter matt på h3, t ex 44. – Sd3† 45. Txd3†! Lxd3 46. Tg7† och svart blir matt: 46. – Kxh6 47. Txb7 Tc4 48. g5† Kh5 49. Th7† matt eller 46. – Kh8 47. g5 Tc4 48. Te7 Tc8 49. g6 Lb5 50. f6 a5 51. Th7† Kg8 52. Tg7† Kh8 53. f7 och 54. Th7† matt) 44. Tg7 Tc8 45. g5 a5 46. Txb7 a4 47. g6 a3 48. Th7† Kg8 49. Ta7 a2 50. h7† Kh8 51. Kf4 Sd3† 52. Kg5 Sf2 53. Th3! Sxh3† 54. Kh6 med matt;

c) Det är heller inte lönt att omgruppera springaren: 41. – Sc4 42. Td3 eller 41. – Sf7 42. h7† Kg7 43. Txf7†.

40. – Kf6 41. Tc7?

Med 41. Te6† Kf7 42. h6 kunde Smyslov

åter ha kommit till skott.

41. – Sf7 42. Tc8 Kg7 remi.

Det är möjligt att Smyslov har vissa chanser även i slutställningen.

Lars Grahn står även för den avslutande kommentaren:

– Efter partierna orkade Smyslov inte med någon djupare efteranalys, vilket motståndarna hade förståelse för. Han reste sig upp och nickade stillsamt åt hustrun som alltid satt på tredje bänkraden. Det var ett tecken på att partiet var slut och de slog följe ut ur spellokalen. De småpratade och log. Det var en syn som värmde. Livet behöver inte vara slut efter 76...

Ställningen: Rozentalis 4, Hellers och Timman 3½, Smyslov 3, Cramling och Hellsten 2½, Hansen och Åkesson 2, Sokolov 1½, Hector ½.

■ ROND 6

Tävlingens fyra högst rankade spelare möttes inbördes men det var inte tal om några stormästarremier:

GRÜNFELDINDISKT FÖRSVAR (D 85)

Ivan Sokolov — Bosnien-Hercegovina
Jan Timman — Holland

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 d5 4. cxd5 Sxd5 5. e4 Sxc3 6. bxc3 Lg7 7. Lb5†!?

S k Grünfeldspanskt. Gammalt egentligen, från 50-talet troligen. Moskvaspelaren Dragomaretskij är i vart fall inte upphovsman som hävdades i NIC Yearbook för något år sedan.

Jepson vann i Åstorp

Den av Åstorps SS arrangerade snabbschackturneringen på annandag pingst samlade 77 deltagare och vanns av Christian Jepson. Det var hans andra turneringsseger på en vecka – tidigare hemförde han även Limhamn Open.

Resultat: 1) Christian Jepson, En Passant, Svedala 7½ (av 9), 2) Lars Karlsson, SK Rockaden, Stockholm 7, 3) Magnus Lindhe, Halmstads SS 7, 4) Jukka Hautajärvi, Malmö AS 7, 5) Adnan Abedinov, Kirsebergs SK 6½, 6) Mikael Johansson, Åstorps SS 6½, 7) Stellan Brynell, Limhamns SK 6½, 8) David Ståhlberg, En Passant, Svedala 6½.

7. – c6 8. La4 b5 9. Lb3

Alltså samma löparmanöver som i Spanskt.

9. – b4 10. Df3!?

Partiet Åkesson – Hellers, rond 9, följde en annan huvudvariant: 10. Se2 bxc3 11. Le3 0–0 12. Tc1 Sd7 13. Sxc3 La6 14. f4 Da5 15. Dd2 remi.

Textdraget introducerades i partiet Kramnik – Adorján, Debrecen 1992 (Lag-EM). En tredje möjlighet är 10. Lb2.

10. – 0–0 11. h4!? bxc3 12. Se2

Vanligare dragföljd är 11. Se2 bxc3 12. h4.

12. – h5

Vit har praktiskt taget vinst efter 12. – c5?/ La6? 13. h5, men 12. – h6!? 13. h5 g5 förtjänar uppmärksamhet.

13. Dxc3 Lb7 14. 0–0 c5! 15. Dxc5 Lxe4 16. Lg5 Sd7 17. Da3

Inte 17. Dxe7 Dxe7 18. Lxe7 Tfe8 jämte 19. – Ld3. Svart har lätt spel. Timmans följande nyhet är emellertid en klar felbedömning.

17. – Lf6?

Logiskt var 17. – Sf6, t ex 18. Sc3 Lf5/Lb7.

18. Tfe1 Lxg5 19. hxg5 e6 20. Sf4!

Timman måste ha överskattat sitt hot mot g5-bonden. Vits attackspel i centrum blir riktigt obehagligt.

20. – Lf5

Om 20. – Lb7 21. Txe6! fxe6 (21. – Dxg5 22. Txg6†) 22. Sxe6 +-.

21. d5! exd5

Eller 21. – e5 22. Se6!.

22. Lxd5 Tc8 23. Te7 Db6

Det hotade bl a 24. Dd6.

24. Tae1 Tc2 25. Df3 Dc5

Det hotade på h5. Om 25. – Lg4 26. Dg3 med kalasspel.

26. Txd7! Lxd7 27. Sxg6 Dc3 28. Dxh5! uppgivet.

Slutet blir 28. – Dxe1† 29. Kh2 Dc3 (29. – Kg7 30. Dh6†) 30. Se7† Kg7 31. Dh6† matt.

(Kommentarer: Kjell Krantz)

Curt Hansen svarade för en stark insats mot Rozentalis. Som svart i Ryskt ådrog sig den sistnämnde försvagningar på damflygeln, vilket skickligt utnyttjades. Efter hand luckrade Hansen upp bondekedjan även på den andra kanten. Vi kommer in i handlingen när tidsnöden börjar grassera:

Eduardas Rozentalis
Litauen

Curt Hansen
Danmark

34. Sxf5! Dxf5 35. Txc6 Tf7 36. e6 Te7 37. Dh4 g5

Lika illa var 37. – Df8 38. f5 gxf5 39. Txd4 osv.

38. Dxg5† Dxg5 39. fxg5 Kg7 40. Tc4 Txe6 41. Tdxd4 Txd4 42. Txd4 Kg6 43. Ta4 uppgivet.

Även efter t ex 43. – a6 44. Tc4 c6 45. Tc5 etc är svart förlorad.

Stort intresse knöts till mötet Hellers – Smyslov, men särskilt upphetsande blev det inte. Exvärldsmästaren använde en av sina specialare i Spanskt, den s k fianchettovarianten (1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Lb5 g6) och spelarna följde en lång teorislinga som utmynnade i likvärdigt slutspel. Remi efter 26 drag.

Remi blev det även ganska tidigt mellan Pia Cramling och Ralf Åkesson. Man hade endast bytt av några bönder och ett par lätta pjäser då Åkesson föreslog eld upphör i en balanserad ställning där Pia hade en avvecklingsmanöver inom räckhåll.

Hellsten var så gott som tvungen att vinna mot Hector för att ha chans att erövra en inteckning i stormästartiteln. Det fungerade emellertid inte alls när Hector för ovanlighets skull ställde upp sig solitt. Under försöken att hitta en vettig spelplan råkade Hellsten i svår tidsnöd – 21 drag att göra på sex minuter.

I det läget vann Hector vann först en bonde och sedan ytterligare en och då tidskontrollen passerats var ställningen hopplös för Hellsten.

Ställningen: Hellers och Rozentalis 4, Smyslov och Timman 3½, Hansen och Cramling 3, Sokolov, Åkesson och Hellsten 2½, Hector 1½.

■ ROND 7

Skulle det för första gången på tre år bli svensk turneringsseger? Det såg nästan så ut sedan Hellers gått loss i täten via en övertygande seger mot Timman:

GRÜNFELDINDISKT FÖRSVAR (D85)

Jan Timman — Holland
Ferdinand Hellers — Sverige

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 d5 4. cxd5 Sxd5 5. e4 Sxc3 6. bxc3 Lg7 7. Lc4 c5 8. Se2 Sc6 9. Le3 0–0 10. 0–0 Lg4 11. f3 Sa5 12. Ld3 cxd4 13. cxd4 Le6 14. Tc1

Klassiskt Grünfeld. Själv analyserade jag för något år sedan följande variant i samband med partiet 583 i Informator 43:

14. d5 Lxa1 15. Dxa1 f6 16. Tb1 Te8 17. Sf4 Lf7 18. Tb5 a6 19. Tb6 Tc8. Nu anges 20. e5 som ett fel. Det är inte alls så tokigt (om man följer Inf i alla fall): 20. – fxe5 (20. – Sc4 21. e6) 21. Dxe5 Sc4? (anbefallt i Inf) 22. Lxc4 Txc4 23. Se6! med trolig vinst.

Det bästa för svart är 21. – Dc7! och sedan 22. Dg5 Dc3 23. Sxg6! Lxg6 24. Txg6† hxg6 25. Dxg6† Dg7 26. De6† Kh8 27. Dh3† jämte remi. I ett korrparti mot chilenaren Toro försökte jag det övermodiga 27. De4?. Det strandar på 27. – e6!, vilket herr Tjur förstås hittade och vann.

14. – Lxa2 15. Da4 Lb3!?

Anands drag. Det är kanske t o m bättre än det vanliga 15. – Le6 16. d5 Ld7 17. Db4 e6 18. Sc3. Partiet Cramling – Hellers (rond 2) fortsatte sedan: 18. – exd5 (18. – b6!?) 19. Sxd5 Le6 20. Tfd1 Lxd5 21. exd5 Te8 (21. – b6 22. d6!: Pia) 22. Lf2 Lf8 23. Da4 a6 24. d6 Lxd6 25. Le4 Te6 26. Ld5 Te2 27. Ta1 Sc6 28. Lxc6 bxc6 29. Dxc6 Te6 30. Lg3 Lxg3 31. Txd8† Txd8 remi.

16. Db4 b6 17. Tc3?!

Ingen bra tornplacering (samma diagonal som Lg7). I kommentarerna till partiet Jusupov – Anand, Wijk aan Zee 1994 (mp 2) föreslår Anand 17. Lg5!? f6 18. Le3 Lf7 med oklart spel. I det partiet spelades 17. d5 Dd6! 18. Ld2 Tfd8 19. Dxd6 exd6 20. Lg5 Tdc8 21. La6 Tc5! med fördel för svart (0–1 efter 60 drag).

Intressant är även partiet Ahlander – Hellers, Malmö 1994: 17. Lg5 f6 18. Le3 Lf7 och vidare 19. La6 Dd6 20. Db2 Tab8 21. d5 b5 22. Lxb5 a6 23. Dc3 Txb5 24. Sd4 Tb4 25. Se6 Sb3 26. Sxf8 Sxc1 27. Txc1 f5 28. Dc8 Lxf8 29. Lc5 Db8 30. Lxe7 Tb1 31. Txb1 Dxc8 0–1.

17. – Le6 18. Lg5 Te8 19. Lb5 Ld7 20. La6?

Okulärt tycks vit ha ett gott grepp om c-linjen. Men Ferdinand hittar vits svaga punkt som helt omkullkastar vits planer. Därför var nog 20. Lxd7 Dxd7 21. Tfc1 relativt bäst.

20. – Sc6 21. Dc4

21. – b5!!

Genialt. Det är d4 som är vits akilleshäl. På 22. Lxb5 trodde jag först att 22. – Sxd4 23. Sxd4 Lxd4† 24. Dxd4 Lxb5 avsågs. Detta ger en merbonde med olikfärgade löpare. Lite senare hittade jag det vassare 22. – Sa5! som ger avgörande utdelning, t ex 23. Da4 Lxb5 24. Dxb5 Lxd4† 25. Sxd4 Dxd4† 25. Te3 Sc4 -+.

22. Dc5 Db6! 23. Dxb6 axb6 24. Lb7

Eller 24. Lxb5 Sxd4 respektive 24. Ta3 Sb4! 25. Tfa1 Sc2! -+.

24. – Sxd4 25. Sc1 Ta7 26. Ld5 Se6 27. Ld2

Notera gärna poängen med 25. – Ta7. Efter 27. Lxe6 Lxc3 är Ld7 garderad av Ta7.

27. – Lxc3 28. Sc5 29. La2 Le6 30. Lb1 Td8 31. uppgivet.

Sällan såg man Timman så kvaddad som vit!

(Kommentarer: Kjell Krantz)

Sokolov svarade åter för ett kraftfullt genomfört parti. Som svart mot Rozentalis lät han kungen stå kvar i centrum och siktade via en öppen g-linje in sig på motståndarens monark. I tidsnöden erövrade Sokolov en viktig bonde och sedan Rozentalis tvingats offra ytterligare material för att likvidera en fribonde fanns det inte mycket mer att göra.

Mötet mellan Smyslov och Hellsten var också det en rätt spektakulär historia. Hellsten blev som svart fullständigt utraderad, hamnade i mardrömsliknande tidsnöd och konfronterades med tre sammanhängande vita fribönder på damflygeln.

Ändå klarade han en halv poäng sedan han överlevt tidsnöden, lyckats erövra en av fribönderna och sett Smyslov missa ett par avgörande fortsättningar i anslutning till tidskontrollen.

Åkesson och Hansen tog också remi efter 24 drag.

Till synes oberörd av alla nederlag fortsatte Hector att spela kompromisslöst. Mot Pia Cramling offrade han pjäs i ett kungsangrepp och tycktes ha en mattfortsättning inom räckhåll. Det var en synvilla – i själva verket försmådde han en remivändning och förbisåg därpå en avgörande parad. Resultat: 0–1.

Ställningen: Hellers 5, Smyslov, Rozentalis och Cramling 4, Hansen, Sokolov och Timman 3½, Åkesson och Hellsten 3, Hector 1½.

■ ROND 8

Med vinst i ett maratonparti – 79 drag samt sex och en halv timmes spel – mot Rozentalis säkrade Hellers slutsegern redan före sista ronden.

Han bjöd remi efter 14 drag för att slå vakt om sin tätposition, men motståndaren, som trots två nederlag i följd ville vara med i diskussionen om första pris, avböjde.

I den första tidsnöden förbisåg Hellers en av allt att döma avgörande fortsättning och fick nöja sig med ett tornslutspel med merbonde. Huruvida fördelen skulle räcka till vinst vid korrekt spel var dock ovisst. Ralf Åkesson hävdade sålunda att partiet var remi, och det är fullt möjligt att han hade rätt.

Problemet för Rozentalis var att spela det till remi – och det klarade han inte. När han sträckte fram handen och gratulerade Hellers till segern tog de fortfarande talrika åskådarna upp en spontan applåd.

Ytterligare en seger bokfördes. Det var Curt Hansen som slog Hector i ett rafflande parti med stora komplikationer och en ställning så obalanserad att det var omöjligt att avgöra vem som stod bäst.

Smyslov och Timman tog remi efter bara 14 drag och remi blev det även mellan Johan Hellsten och Pia Cramling.

Partiet Sokolov – Åkesson blev hårt och spännande. Åkesson kommenterar själv:

DAMINDISKT FÖRSVAR (E 12)

Ivan Sokolov — Bosnien-Hercegovina
Ralf Åkesson — Sverige

1. d4 Sf6 2. c4 e6 3. Sf3

Sokolov har utvidgat sin repertoar på senare tid. I Antwerpen 1995 höll jag remi mot hans tidigare favoritvariant 4. Dc2 i Nimzoindiskt.

3. – b6 4. Sc3 Lb7 5. a3 d5 6. Dc2 Le7 7. cxd5 exd5

Nu uppstår en typställning där vit med sin stabilare bondestruktur och aktivare vitfältslöpare antagligen har en liten fördel. Här har hans möjligheter i viss grad reducerats genom det tidiga Dd1–c2.

8. g3 0–0 9. Lh3

Originellt. Pressen mot d5 minskar men i gengäld kan kontrollen över c8 och d7 bli irriterande för svart. Dessutom förhindras Dd8 –c8–e6, en vanlig metod för svart att aktivera damen i detta system.

9. – c5 10. 0–0 Sbd7

Samtliga tre springarutvecklingar var möjliga.

11. Lf4 a6

Förhindrar vits springarutfall till b5. På sikt kan en damflygelexpansion med c5–c4 följt av b6–b5 bli aktuell.

12. Tad1 Te8

Det kritiska i denna ställningstyp är följderna av avbytet d4xc5. Draget är starkt om svart är tvungen att slå tillbaka med en pjäs, då den isolerade d5-bonden ger vit en liten men säker fördel. I detta läge är emellertid 13. dxc5 bxc5! (hotar 14. – d4! med fin centralisering) 14. Db3!? Ta7 (eller 14. – Db6!?) helt acceptabelt för svart.

Däremot är varianten 13. dxc5 bxc5 14. Db3 Lc6? 15. e4! d4 16. Sg5 Tf8 17. Se6! ett typexempel på ett lyckat taktiskt angrepp mot svarts ställning.

I förbigående kan man notera att om vits löpare stått på g2, så hade ställningen efter 13. dxc5 bxc5 14. Sh4! Sb6 15. Sf5 varit omöjlig för svart, eftersom hans centrum då kommer att kollapsa.

Efter en rejäl lutare hittar Sokolov en annan metod att ta initiativet i centrum.

13. e4!

Starkt och aggressivt. Idén är att försöka öppna d-linjen och att utnyttja att svarts dam har ont om fält. Efteråt menade Sokolov att vit nu har klar fördel men jag är inte så säker på det.

13. – dxe4

Detta verkade säkrast eftersom ställningen hålls relativt sluten. Vit vinner effektivt i slagväxlingen 13. – cxd4 14. Sxd5 Sxd5 15. exd5 Lxd5? 16. Txd4 Lxf3 (16. – Sf6 17. Lc7!) 17. Txd7 Dc8 18. Dxc8 Taxc8 19. Txe7. Draget 13. – cxd4!? är dock inte ospelbart eftersom svart klarar sig hyfsat i nämnda variant med 15. – Sf6!.

Vits alternativ 14. Sxd4 dxe4 15. Sf5 Lf8 och 14. Txd4 Lc5 verkar inte heller riktigt övertygande.

14. Se5 c4

Tvunget. D-linjen får under inga villkor öppnas, t ex 14. – Sxe5? 15. dxe5 Sd5 16. Sxd5 Lxd5 17. Td2 och bindningen avgör.

15. Sxc4

Det lugna 15. Sxd7 Sxd7 16. Sxe4 vållar inte svart några större bekymmer, t ex 16. – Ld5!? 17. Sc3 Lf3 18. Td2 Sf6 19. d5 Ld6 med en tillfredsställande blockad.

15. – b5 16. Se3

Returspråket 16. Se5!? var ett viktigt alternativ eftersom vit då har en enkel och klar plan, nämligen att lägga beslag på e4-bonden. Jag hade planerat 16. – Sb6, t ex 17. Lg2 Tc8 följt av Sb6–c4 eller Sb6–d5.

I vissa lägen kan man slå på a3. Detta hade, förhoppningsvis, gett svart tillräckligt

motspel men helt säker på den saken är jag inte.

En annan möjlighet var 16. Sd6 Lxd6 17. Lxd6 men svart får aktivitet som kompensation för löparparet, t ex 17. – Db6 18. Lf4 Tad8 19. Lg2 Sd5. Från e3 bevakar springaren en mängd viktiga fält samt försvårar svarts blockad av d-bonden.

16. – Lf8 17. Tfe1

En annan idé var 17. Lg5!? med det positionella hotet 18. Lxd7 följt av 19. Lxf6 varpå svart får en ful dubbelbonde. Jag ser dock inte hur vit ska kunna utnyttja svarts konstiga tornplacering efter 17. – Db6!? 18. Scd5!? Sxd5 19. Lxd7 Teb8.

17. – Db6

Undviker fällan 17. – Sb6? 18. Sxb5! axb5 19. Lc7. När tornet kommer till d8 har svart definitivt utjämnat spelet.

18. Db3 Tad8 19. Sf5 h6 20. Lg2 Sh5

Ett slags dynamisk jämvikt har infunnit sig. Textdraget är en dragupprepningsinvit som föreföll taktiskt riktig, eftersom jag inte direkt såg hur jag skulle kunna förbättra pjäspositionerna. Kämpen Sokolov uppmanas att visa sina avsikter…

Vit kan nu knappast ta e4-bonden, eftersom hans kungsställning försvagas allvarligt och svart snabbt kan angripa d4 eller f4 (21. Sxe4?! Sxf4 22. gxf4 Lxe4 följt av Sd7–f6 och g7–g6).

21. Le3 Shf6 22. d5?!

Efteråt var Sokolov missnöjd med detta drag, men jag vet inte vad han ville spela i stället. En möjlighet är 22. h3 som kan besvaras med 22. – b4!? eller 22. – De6!? med lika spel.

Full pott för Hector

Jonny Hector segrade i maj i den årligen återkommande snabbschackturneringen i danska Allerød. I tävlingen, som spelades enligt utslagningsmodellen, slog Hector i finalen arrangörsklubbens Steen Skovlund Larsen och kom därmed upp i tio vinster av tio möjliga.

De utslagna spelarna samlades upp i en schweizerturnering. I denna belade Leif Svensson, SK Kamraterna – som i kvartsfinalen slogs ut av Steen Skovlund Larsen – första plats med 7 poäng. Totalt 48 deltagare noterades.

En uppenbar nackdel med textdraget är att svart får fältet e5.

22. – Lc5 23. Dc2

Aggressivt i överkant var 23. d6?! då risken är stor att svart helt enkelt erövrar bonden efter t ex 23. – Te5!? 24. Se7† Kf8.

23. – Lxe3

Om direkt 23. – Te5?! så 24. Sxe4!.

24. Txe3?

Nödvändigt var 24. Sxe3 som garderar d5-bonden och upprätthåller balansen.

24. – Te5! 25. Sd4 Sxd5?

Vänligheten återgäldas i begynnande tidsnöd. Svart står klart bäst efter det närliggande 25. – Lxd5!, varpå man kan förvissa sig om att vit inte har något enkelt sätt att återerövra bonden, t ex 26. Sxe4 Lxe4 27. Lxe4 Tde8 (bättre än 27. – Sf8?! 28. Lf3!). Ännu sämre är 26. Sxd5? Txd5 följt av Sf6–g4 och/eller Sd7–e5 varpå svarts springare blir läskiga.

Var det respekten för motståndaren eller någon konstig variant som spökade?

26. Sxd5 Lxd5 27. Lxe4 Lxe4 28. Txe4 Txe4 29. Dxe4 Sf6

Här bjöd jag remi – lite överflödigt, eftersom jag vet att min motståndare brukar kämpa till sista bonden. Detta är förvisso en berömvärd inställning.

30. Df4 Td5 31. Td2 Dd6?!

Onödigt. Med damerna kvar (t ex 31. – g6) är ställningen helt lika, men nu får vit en liten fördel, eftersom hans kung snabbare kan centraliseras i slutspelet.

32. Dxd6 Txd6 33. f3 Kf8 34. Kf2 h5 35. Ke2 g6 36. Sb3 Te6†

I tidsnöden undviker jag springarslutspelet efter 36. – Txd2†? 37. Kxd2, i vilket svart får problem med sin svaga damflygel.

37. Kf2 Ke7 38. Sc5 Tc6 39. b4 a5! 40. Te2† Kf8 41. Td2 axb4 42. axb4 Ke7 43. Ke3

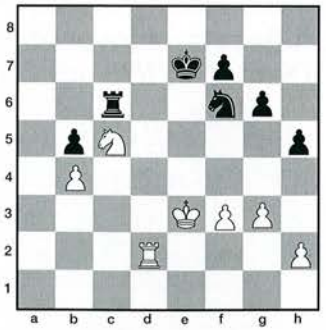

Med tidsnöden avklarad var min första tanke att säkerställa remin genom 43. – Td6 med tornbyte. Draget kräver dock ett kritiskt studium av bondeslutspelet efter 44. Txd6 Kxd6 45. Se4† Sxe4 46. Kxe4. Efter ett tag konstaterade jag besviket att vits fördel – kungsplaceringen – bör räcka till vinst.

Oppositionen avgör efter t ex 46. – Ke6 47. h4 f5† 48. Kd4 f4 (48. – Kd6 49. f4) 49. gxf4 Kf5 50. Ke3 Kf6 51. Ke4 Ke6 52. f5† gxf5† 53. Kd4 Kd6 54. f4. Svarts bästa försvar är (antagligen) 46. – Ke6 47. h4 f6 48. Kd4 (48. g4 g5! =) Kd6 49. g4 Kc6 50. gxh5 gxh5 51. Ke4 Kd6 52. Kf5 Kd5 53. Kg6 Kc4 54. Kxh5 Kxb4 55. Kg4, men det följande damslutspelet med f-bonde måste betraktas som vunnet för vit.

Uppenbarligen skulle jag tvingas lida ytterligare för mina svaga 25:e och 31:a drag. Till slut bestämde jag mig för att försöka aktivera tornet.

43. – Tc7 44. Kf4 Ta7

Vit har de aktivare pjäserna men det begränsade materialet talar ändå för remi. Jag var inte alltför rädd för den kommande kungsvandringen. Det viktiga är att kungen inte ostört får ställa sig på g7 (eller g8), varifrån den kan angripa f7-bonden som är svarts enda svaghet på kungsflygeln.

45. Kg5 Sh7† 46. Kh6 Sf6 47. Sb3

Efter 47. Kg7 Se8† måste kungen vända.

47. – Tc7!

Undviker 47. – Ta4? 48. Sd4! och svarts torn blir deplacerat. Nu kan 48. Sd4 bemötas effektivt med 48. – Tc4. Sokolov hittar inget sätt att komma vidare.

48. Sc5 Ta7 49. Kg5 Sh7† 50. Kf4 Sf6 51. h3 Ta3 52. g4 hxg4 53. hxg4 g5† 54. Kxg5 remi.

(Kommentarer: Ralf Åkesson)

Ställningen: Hellers 6, Hansen, Smyslov och Cramling 4½, Sokolov, Timman och Rozentalis 4, Åkesson och Hellsten 3½, Hector 1½.

■ ROND 9

Sista ronden blev av naturliga skäl rätt avslagen. Hellers avslutade med en kort remi mot Åkesson och även partierna Rozentalis – Smyslov samt Cramling – Hansen togs tidigt remi.

God kamp bjöds däremot i duellerna Timman – Hellsten och Hector – Sokolov. Hellsten, sin vana trogen i fasansfull tidsnöd, blev långsamt men säkert utmanövrerad. Också Hector förlorade sedan han satsat hårt på angrepp men spelat fel i tidsnöden.

Fiasko för Ulf i Monaco

Ulf Andersson deltog i april i Melody Amberturneringen i Monaco, som för sjätte året spelades enligt Joop van Oosteroms specialrecept med snabbschack- och blindpartier (25 minuters betänketid).

Det var första – och sista? – gången Ulf var med. Jippobetonade tävlingar tycks inte alls passa honom och han blev ohjälpligt sist. Kanske är det här man bör söka orsaken till hans dåliga resultat i Lag-EM strax efteråt.

Men det ska också sägas att motståndet i Monaco var av hög klass – världseliten brukar sällan vara nödbedd när den totala prispotten uppgår till mer än 100 000 dollar (cirka 800 000 kronor).

Snabbschack: Viswanathan Anand, Indien 7½ (av 11), Vasilij Ivantjuk, Ukraina och Vladimir Kramnik, Ryssland 7, Anatolij Karpov, Ryssland och Veselin Topalov, Bulgarien 6½, Aleksej Sjirov, Spanien och Loek van Wely, Holland 6, Ljubomir Ljubojević, Jugoslavien 5½, Predrag Nikolić, Bosnien-Hercegovina 5, Jeroen Piket, Holland 4½, Joël Lautier, Frankrike 3½, Ulf Andersson, Sverige 1.

Blindschack: Anand 8, Ivantjuk 7½, Topalov 7, Karpov och Nikolić 6½, Kramnik och Sjirov 5½, Piket och Lautier 4½, Ljubojević 4, Andersson 3½, van Wely 3.

Totalt: Anand 15½ (av 22), Ivantjuk 14½, Topalov 13½, Karpov 13, Kramnik 12½, Nikolić och Sjirov 11½, Ljubojević 9½, Piket och van Wely 9, Lautier 8, Andersson 4½.

Trippelsegraren Anand inkasserade 25 000 dollar (nära 200 000 kronor) i prispengar.

■ I TfS nr 5 berättade Alexander Hildebrand i sin "memoarserie" om sin vänskap med Boris Spasskij. Här följer ett andra avsnitt. Tidigare artiklar i serien har varit införda i TS nr 3/96, 7/96 och 2/97.

I Sovjet stod schackspelet i ideologins tjänst

Så länge Boris Spasskij hade framgång som kandidat till och senare innehavare av VM-titeln såg de makthavande i viss mån mellan fingrarna på hans sanningssökande och på hans frispråkighet. Det blev annat ljud i skällan när han förlorat titeln till Bobby Fischer – något sådant kunde det prestigefyllda imperiet inte tåla...

Spasskijs besök i Sverige efter interzonturneringen i Göteborg 1955 blev ganska täta. Bl a spelade han 1968 sin VM-kvalmatch mot Bent Larsen i Malmö, deltog som tidigare nämnts i Göteborg 1971 och besökte Stockholm på inbjudan av Dagens Nyheter och Sveriges Radio i samband med telepartier och simultanuppvisningar.

Jag minns speciellt ett tillfälle då han gav simultan på Stadsgården i Stockholm. Där spelade han för övrigt ett vänskapsparti i blixt mot den från TV-serien *High Chaparral* välkände Manolito, alltså skådespelaren Henry Darrow. Efter denna tillställning blev Spasskij och min familj (hustru Margareta samt barnen Per, 10, och Cari, 12) inbjudna till Bo Teddy Ladbergs hem vid Årsta Havsbad.

Det var en skön sommarkväll och vi inledde med en simtur i havet. Boris var en vältränad idrottsman, god höjdhoppare, utmärkt simmare och tennisspelare samt heller inte främmande för andra grenar. Han har alltid betonat betydelsen av god fysik såsom en förutsättning för bra resultat i krävande tävlingar.

Efter maten ville Bo Teddy gärna veta vilka egenskaper man bör ha för att bli en framstående stormästare. Spasskij nämnde några som han ansåg vara viktiga och underströk särskilt betydelsen av ett bra minne. Då kom jag att tänka på att jag hade ett s k memoryspel i bilen.

Jag plockade fram det och föreslog att vi fyra karlar skulle ta en dust medan våra fruar och Cari höll på med inspirerande samtal i angränsande rum. Sagt och gjort, korten fördelades och Bo Teddy, Boris, jag och 10-årige Per satte i gång. När spelet var avslutat hade Per ungefär lika många stick som världsmästaren, Bo Teddy och jag tillsammans. Tala om gott minne!

Mina egna erfarenheter säger att barnens minne i regel är överlägset de vuxnas.

Om jag inte minns fel så var det vid detta tillfälle som Boris inhandlade en Volvo för att ta hem till Moskva. Det blev en äventyrlig resa med långt efterspel, ty tullen i Sovjet ville ha ungefär lika mycket i tullavgift som bilen hade kostat. Så småningom, efter flera månader, lyckades han dock få in sin bil till en mera resonabel taxa.

Även om Boris alltid utmärkt sig för frispråkighet (en i de makthavandes ögon högst irriterande egenskap) började hans ställning vackla på allvar först efter 1972 års förlust av VM-kronan. Dels hade han vägrat följa order från Moskva och dels ansågs hans nederlag mot Fischer ha tillfogat Sovjet en oerhörd prestigeförlust. Man ville ju vara bäst i världen på allting.

Till råga på allt reagerade Spasskij inte på Fischers ständiga nycker utan såg i amerikanen inte bara en genial schackspelare utan också en nyttig faktor då det gällde att ge det professionella schacket samma status som en del andra idrotter.

– Om det funnits en fackförening för proffsspelare så skulle jag velat se Fischer som dess ordförande, brukade han säga.

Efter nederlaget i Reykjavik blev det en tids tystnad medan Sovjets maktapparat tog sig en funderare inför sitt nästa drag. Stiltjen varade dock inte länge. Plötsligt kom ett samfällt angrepp, dels av överpolitruken Viktor Baturinskij i tidningen *Sovjetskij Sport* och dels av stormästaren Aleksander Kotov i *Pravda*. Det riktade sig såväl mot Spasskij som mot hans tränare, bl a Efim Geller.

Nu började en kärv tid för Spasskij. Jag känner inte i detalj till de åtgärder som vidtogs men förstod att hela hans existens var hotad. Ungefär i samma veva kom också skilsmässan från hans första fru Larissa – en mjuk och enligt min uppfattning sympatisk, typisk ryska. Orsaken är mig obekant och vi har aldrig diskuterat den.

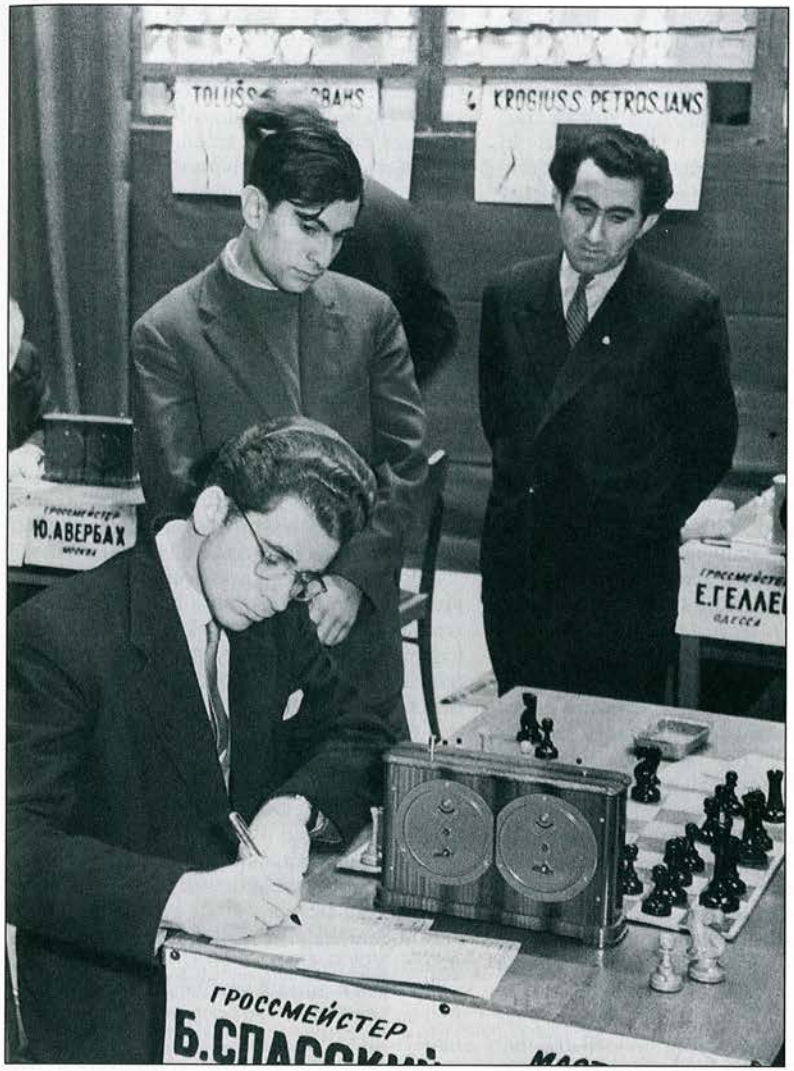

Sovjetmästerskapet i Riga 1958: Boris Spasskij (sittande) tillsammans med Michail Tal och Tigran Petrosian. Alla tre skulle så småningom bli världsmästare. Nu vann Tal med Petrosian som tvåa, medan Spasskij kom på sjätte plats.

Det dröjde dock inte länge förrän en ny kvinna uppenbarade sig i Boris' liv, nämligen Marina. Hon var av ryskt ursprung men kom från Frankrike och arbetade på dess ambassad i Moskva. Senare – när vi lärt känna varandra närmare – visade det sig att hennes mor varit skolkamrat till mig i det ryska gymnasiet i Tallinn. Hon var yngre än jag och gick några klasser lägre.

Hur hon under den tyska ockupationen 1941–44 lyckades lämna Estland och ta sig till Paris vet jag inte, men hon gifte sig i den franska huvudstaden och fick dottern Marina, en intellektuell, charmerande kvinna av västerländskt snitt. Ryska och franska behärskade hon perfekt vid sidan av några andra språk.

Jag kommer inte ihåg var och när hon och Boris träffades men tycke uppstod. Romansen sågs inte med blida ögon av de makthavande – Marina var ju en officiell representant för en "fientlig makt" (i Sovjets ögon var alla kapitalistländer fiender!) och förbindelsen var alltså en utmaning. ▶

Hur Boris lyckades stå pall för alla påfrestningar kan man bara undra.

På den tiden arbetade jag bl a som frilans vid den ryska sektionen av Sveriges Radio. En dag fick jag på omvägar en vädjan från Boris:

– Gör allt som går att göra för att göra mig påmind i västerländska massmedia – de är mitt enda skydd!

Jag insåg lägets allvar.

Då jag inom ramen för våra sportprogram även hade hand om sändningarnas schacknyheter valde jag att göra ett inslag om svenskt korrschack som då var ganska framgångsrikt. I slutet av programmet nämnde jag att även exvärldsmästaren Boris Spasskij just nu tycktes vara involverad i ett ödesdigert fjärrparti som pågick mellan honom och en osynlig motståndare (underförstått KGB).

Alla våra ryska sändningar avlyssnades och bandades i Moskva, och detta föll givetvis inte i god jord. Det fick jag erfara när jag 1975 tillsammans med min fru mellanlandade i Moskva på väg till FIDE:s problemistkonferens i Tbilisi.

Väl i Moskva frågade jag Igor Ljapunov, som då ledde den sovjetiska problemistfederationen, om möjligheten att stanna några extra dagar i Moskva för att titta på den ryska huvudstaden.

Igor gick till Baturinskij och fick ett barskt svar:

– NEJ! Inte den där Hildebrand, det kommer inte i fråga!

Men Igor Ljapunov var, trots sin relativt ringa befattning, en ganska listig räv. Samma dag hade alla utländska delegater på väg till Tbilisi inbjudits till en mottagning hos vice sportministern Ivonin.

När Ljapunov presenterade mig som Sveriges representant nämnde han att jag och min fru gärna ville bekanta oss med Moskva på hemvägen från Tbilisi.

– Visst, sade Ivonin, hur många dagar vill ni stanna?

– Gärna fyra, svarade jag.

– Se till att det blir ordnat! sade Ivonin till Igor.

Därmed var saken klar, ty mot viceministerns ord vägde till och med den kulmagade KGB-översten Baturinskij lätt.

Det blev alltså fyra dagar i Moskva, och under den tiden hann vi besöka Spasskij som då hade flyttat in hos Marina i Moskvas diplomatstad. Att ta sig dit var dock ett synnerligt komplicerat företag, ty ingen av de tiotals lediga taxichaufförerna utanför det internationella hotell där vi bodde ville skjutsa oss till metrostationen Perekop som låg närmast diplomatkvarteren. Vi talade engelska med dem men de bara ruskade på huvudet.

Till sist uppenbarade sig en stor svart Volga. Föraren steg ut och frågade den chaufför vi senast talat med vad som diskuterades. Chauffören förklarade att han inte kunde köra oss. Då vände sig Volgaföraren till oss och sade på knagglig engelska att vi kunde stiga in i hans bil – han skulle ordna saken.

Det blev en lång körning innan vi var framme. Han släppte av oss och vi fick betala ungefär det tiodubbla mot vad en vanlig taxi skulle ha kostat. Att skälla ut honom på ryska gick ju inte i och med att vi låtsades tala endast engelska och svenska. Så det var bara att betala KGB:s svarttaxi...

Utanför det avspärrade området fanns något slags "gränspolis" som bad att få se våra pass och frågade vem vi skulle besöka. Han tog passen, skrev upp någonting och ringde någonstans. Det tog en stund, men till slut fick vi klartecken.

I diplomatlägenheten satt Spasskij, stormästaren Nikolaj Krogius och en schackspelare till, jag tror det var Orest Averkin. Marina råkade just då befinna sig i Frankrike. Herrarna satt vid ett bord med en två kilos glasbruk full av rysk störkaviar som de åt med soppskedar och sköljde ner med en del bättre drycker.

Vi fick också var sin soppsked för att kunna delta i kalaset.

Spasskij berättade att han nu avsåg att lämna landet på legal väg i och med sitt giftermål med Marina som var fransk medborgare. Vi inbjöd dem att vid flyttningen ta vägen över Sverige och vara våra gäster i Morgongåva på – om de inte misstyckte – Fischers väg 2 där vi då bodde.

– Nej, det ska vara mig en ära, svarade Spasskij.

Dock, det hela tedde sig då ganska osannolikt. Vid den här tiden ville många schackspelare lämna Sovjet men endast ett fåtal lyckades. En av dem var Alla Kusjnir (hon utkämpade tre VM-matcher mot Nona Gaprindasjvili) som gifte sig med en utlänning. De flesta fick avslag och utsattes sedan som suspekta eller statsfientliga individer för repressalier i form av yrkesförbud.

Jag minns att Boris berättat för mig om fallet Anatolij Lein. Denne hade gjort flera försök att lämna landet men alltid stött på patrull i form av hot eller övertalning. När han en gång besöktes av Spasskij satt han på golvet i en tom lägenhet. Möblerna var försvunna.

– Jag ska bort inom 48 timmar, sade han.

– Hur kommer det sig? undrade Boris.

– Jo, sade Lein, när jag senast kallades till KGB anslog de locktoner och försökte övertala mig att stanna genom att säga att fosterlandet var som en mor för en. Jag svarade: "Vad gör man om ens mor är alkoholist och dessutom ett fnask?".

– De sade: "Ni ska vara ute ur landet inom 48 timmar", så nu sitter jag här och väntar på transport till flygfältet...

Fullt så snabbt gick det inte för Boris och Marina men en sensommardag infann de sig på Fischers väg 2 – herrgården i Morgongåva.

Händelsen såg ut som en tanke. Jag var just då förbundskapten för det svenska landslaget och hade anordnat ett veckoslutslångt träningsläger för vårt damlandslag inför 1976 års OS i Haifa. Som lagkapten fungerade Gunnar Johansson.

Just då anlände paret Spasskij. Vi samlade flickorna och meddelade till deras stora förvåning och förtjusning att vi bl a anlitat exvärldsmästaren Boris Spasskij som föredragshållare och hjälptränare. Och Boris gjorde sitt och höll ett föredrag.

Jag minns inte riktigt om det var då eller vid något annat tillfälle som Spasskij blev tillfrågad om den mångomskrivna "sovjetiska schackskolan" (ett tema för hundratals artiklar och flera böcker). Han svarade i alla fall så här:

– Visst hade vi goda tränare samt ett väl genomtänkt och professionellt upplagt undervisningsprogram. Dessutom satsade staten stora pengar på idrott som var en statlig prestigefråga och schacket sorterade ju under sportministeriet. De flesta av våra stormästare är också rent professionella spelare, men existensen av något slags mystisk sovjetisk schackskola är bara bluff och propagandasnack.

Marina och Boris stannade i Morgongåva fem–sex dagar och for sedan vidare till Paris för att börja ett nytt liv i frihet. Jag har sedan dess träffat Boris bl a vid schackolympiaden i Thessaloniki där han representerade sitt nya hemland Frankrike. På 80-talet har jag också besökt hans och Marinas trivsamma hem i Meudon – en förort till Paris. Han hade då blivit pappa till en trevlig liten pojke.

Hur ska man karaktärisera Spasskij, som människa och som schackspelare?

Mitt intryck är att Spasskij aldrig har varit någon schackfanatiker i stil med Aljechin, Fischer eller Karpov. Han är en stor schackbegåvning men samtidigt alltför mångsidig för att helhjärtat satsa på ett enda område. Han älskar poesi och annan litteratur, musik, konst, resor, idrott, ja till och med politik, och är mycket bevandrad inom dessa områden, långt utöver genomsnittet.

Schackspelet älskade han och det sägs att han brukade gråta bittert när han som pojke förlorade något parti. Han satte upp ett mål, nämligen att bli världsmästare. Med det för ögonen satsade han allt och tack vare sin talang nådde han toppen. När han nått dit och därigenom fått ett ganska behagligt liv gick så att säga luften ur honom.

Boris är en lebeman som gärna njuter av livets goda. Han är också bekväm av sig (lat säger somliga). Han gjorde några försök att komma igen efter VM-förlusten men var inte längre motiverad och det blev ingen helhjärtad insats.

Som jag ser det var han nöjd med det han uppnått och han ville inte på allvar erövra tronen på nytt. Livet bjuder på så mycket annat, och schacket finns ju där i alla fall som avkoppling och hobby samt i mån av behov som inkomstkälla (t ex den andra matchen mot Bobby Fischer).

Jag har alltid hyst djup beundran för de unga ryssar, som trots livslång indoktrinering och hjärntvätt sedan tidiga barnaår aldrig låtit sig omdanas till något slags "homo sovjeticus" utan behållit en klarsynthet, ett kritiskt sinne och en mänsklig moral. Hit hör även sådana schackspelare som Spasskij, Kortchnoi, Polugajevskij, Tal, Geller m fl.

Visst var många av dem, till skillnad från Spasskij, rädda och ibland undfallande, men de visste likväl vad som var sanning och vad som var lögn. De lät sig inte – som halva Europa i slutet av 60-talet – duperas och de solidariserade sig aldrig med den kommunistiska ideologin.

Alexander Hildebrand

DAMERNAS KAMP I LAG-EM: DELAD 21:A PLATS KLART GODKÄNT

■ Det svenska damlaget – Viktoria Johansson, Eva Jiretorn och Christin Andersson – var rankat som nr 25 bland 30 lag i EM i Pula, Kroatien i maj, men gick in på delad 21:a plats. "Klart godkänt" skriver Eva Jiretorn i sin rapport:

Endast 30 lag deltog vilket till stor del förklaras av att respektive land för första gången fick stå för alla kostnader. Länder med mindre god ekonomi lät helt enkelt damerna stanna hemma.

Platsen för Lag-EM var alltså Pula, en liten vacker kuststad i nordvästra Kroatien. Staden, som lär vara minst 3 000 år gammal, är vida känd i schackkretsar för sina välarrangerade, årliga festivaler. Denna goda tradition har dessvärre inte kunnat upprätthållas de senaste åren på grund av det tragiska kriget på Balkanhalvön.

Nu har man gjort en nysatsning för att återerövra positionen som en av Europas främsta schackstäder. Att man kommer att lyckas är troligt – en sann "schackanda" tycks genomsyra Kroatien vars schackförbund grundades för 85 år sedan.

Polgártrion saknades i det ungerska laget. Att detta måste ha ekonomiska orsaker krävs inget geni för att räkna ut – men vi blev säkerligen snuvade på många intressanta partier av de fantastiska systrarna.

I övriga topplag återfanns de flesta essen, med exvärldsmästarinnan Maja Tjiburdanidze i spetsen. Högst rankat var Georgien med 2522 före Ryssland 2457, Rumänien 2412, Azerbajdzjan 2385 och England 2367.

Azerbajdzjans damlag var faktiskt högre rankat än herrlaget vilket inte tillhör vanligheterna. Vi svenskor saknade särskilt våra vänner från Danmark och Norge – hoppas vi återser dem vid nästa mästerskap!

Sverige var rankat som nr 25 så vår delade 21:a plats var klart godkänt.

Vad gäller arrangemanget fanns ingenting att anmärka. Vi bodde på ett fint hotell som erbjöd såväl bra mat som havsutsikt och som dessutom låg i direkt anslutning till tävlingsplatsen. Herrar och damer spelade i samma lokal vilket är alltid är ett plus för dem som vill följa båda tävlingarna.

Turneringen i sin helhet kom att präglas av ett behagligt lugn, eftersom vi var förlagda en bra bit från själva staden. Främst sysselsatte vi oss med att spela yatzy i baren, se på ishockey-VM och gå långa strandpromenader. Och så spelade vi en del schack, förstås…

Bordspriserna

Bord 1: Maja Tjiburdanidze, Georgien 5/6 (83,33 %), 2) Johanna Paasikangas, Finland 7/9 (77,78 %), 3) Ketino Kachiani-Gersinska, Tyskland 6½/9 (72,22 %).

Bord 2: 1) Nana Ioseliani, Georgien 5½/7 (78,57 %), 2) Cristina Foisor, Rumänien 5½/7 (78,57), 3) Barbara Grabarska, Polen 5½/7 (78,57 %).

Bord 3: Jana Jackova, Tjeckien 5/7 (71,43 %), 2) Tatiana Voronova, Lettland 5/7 (71,43 %), 3) Zorica Puljek-Szalai, Kroatien 3/5 (60,00 %).

Rond 1

■ Bosnien-Hercegovina – Sverige 2 – 0

1. E Titova-Borić	**– V Johansson**	**1 – 0**
2. L Smajlović	**– C Andersson**	**1 – 0**

När man är rankad på den undre halvan får man bereda sig på hårt motstånd i första ronden. Och hårt motstånd blev det, i form av tionderankade Bosnien-Hercegovina, med 2300 i medelranking.

Som svart bestämde sig Viktoria för Caro-Kann. Efter en spelöppningsmiss hade hon dock svårt att komma in i partiet och förlorade ganska snabbt.

Christin spelade avvaktande i avbytesvarianten i Franskt. Efter en jämn öppning såg Smajlović en möjlighet att vinna bonde och grep den. Bonden var dock förgiftad och Christin fick chansen att åstadkomma något riktigt vackert.

1. Viktoria Johansson	**0**	**0**	**–**	**0**	**–**	**0**	**1**	**–**	**1**	**2**	**/6**	**33,3 %**
2. Eva Jiretorn	**–**	**½**	**0**	**–**	**1**	**½**	**–**	**0**	**1**	**3**	**/6**	**50,0 %**
3. Christin Andersson	**0**	**–**	**1**	**0**	**1**	**–**	**1**	**0**	**–**	**3**	**/6**	**50,0 %**
	0	**½**	**1**	**0**	**2**	**½**	**2**	**0**	**2**	**8**		

Följande ställning uppkom efter **17. Se4 Dxe5? 18. g3! Lg5**:

Lejla Smajlović
Bosnien-Hercegovina

Christin Andersson
Sverige

19. h4?

Ger svart en något bättre ställning, som Smajlović utnyttjar väl och till slut för till vinst.

Det rätta var: 19. Sd6!! Df6 20. Se8! eller 19. – Da5 20. Lh7† Kh8 21. Sxf7†!, i båda fallen med avgörande fördel för vit.

Rond 2

■ Sverige – Slovenien ½–1½

1. V Johansson	**– K Grosar**	**0 – 1**
2. E Jiretorn	**– A Licina**	**½–½**

Viktoria valde den s k bajonettvarianten (9. b4) mot klassiskt Kungsindiskt. Efter en intressant öppningsduell, där båda strävade efter att komma bort från huvudvarianterna, uppkom en oklar ställning med ömsesidiga chanser. Partiet utmynnade i ett tornslutspel, i vilket Viktoria satte bort en bonde. Senare, i tidsnöden, gick även hennes dam förlorad.

Jag spelade drakvarianten i Sicilianskt i ett parti där vit tycktes blanda olika varianter. I mittspelet hade Licina möjlighet att komma bättre men tog inte chansen. Därefter hittade jag ett snyggt drag som gav en liten fördel. Denna var svår att utnyttja men efter ett antal tafatta drag uppstod följande ställning efter **33. – Da4!**:

Eva Jiretorn
Sverige

Anita Licina
Slovenien

34. Txd5? Txd5? 35. Txd5 Dc6 remi.

Här fanns 34. – Lxa3!! 35. Txa5 (35. bxa3 Dxa3† 36. Dxa3 Txa3† matt) Lxb2†† 36. Kb1 Lxc1† 37. Kxc1 och svart vinner. Nu fick vi i stället var sin halva i tidsnöden. Nära skjuter som bekant ingen hare…

England hade ett intressant lag på uppåtgående. I det ingick bl a Harriet Hunt och Ruth Sheldon, som tillhör världens 20 bästa

Slutställning

1) Georgien 13, 2) Rumänien 12, 3) England 12, 4) Ryssland 11½, 5) Armenien 11, 6) Ungern 10½, 7) Litauen 10½, 8) Bosnien-Hercegovina 10½, 9) Tyskland 10, 10) Polen 10, 11) Grekland 9½, 12) Azerbajdzjan 9½, 13) Israel 9½, 14) Lettland 9½, 15) Kroatien 9, 16) Holland 9, 17) Finland 9, 18) Spanien 9, 19) Slovakien 9, 20) Tjeckien 8½, 21) Makedonien 8, 22) Frankrike 8, 23) Kroatien 8, 24) Sverige 8, 25) Österrike 7½, 26) Slovenien 7, 27) Portugal 6½, 28) Turkiet 5, 29) Italien 5, 30) Irland 4½.

flickjuniorer. Hunt vann för övrigt nyligen Junior-VM för flickor.

För det tuffaste spelet i den här ronden stod dock Susan Lalic (tidigare Susan Arkell) i matchen mot Bosnien-Hercegovina. Efter **18. La3!?** uppkom denna ställning:

Elena Titova-Borić
Bosnien-Hercegovina

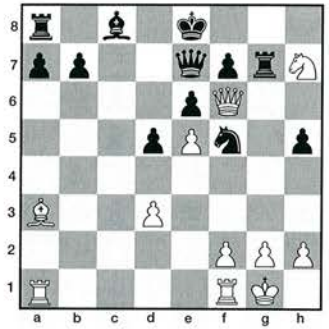

Susan Lalic
England

18. – Dd8?

Att föredra var 18. – Dc7!?, t ex 19. Tfc1 Db6 20. Lc5 med oklart spel.

19. Dxg7! Sxg7 20. Sf6† Dxf6 21. exf6 Sf5 22. Lc5 a6

Bättre var 22. – a5.

23. h3

Mer exakt var 23. Tfb1 för att snabbt sätta press på svarts fribönder.

23. – b5 24. g4 hxg4 25. hxg4 Sh4 26. f4 a5 27. Kf2 a4

Tvunget var 27. – Sg6.

28. f5 exf5 29. Kg3! uppgivet.

På 29. – Sg6 följer 30. gxf5 och springaren går förlorad.

Rond 3

■ Slovakien – Sverige 1 – 1

1. R Pokorna	**– E Jiretorn**	**1 – 0**
2. A Ciganikova	**– C Andersson**	**0 – 1**

Åter fick jag spela draken, nu mot blott 15-åriga Regina Pokorna, som satsade på den s k jugoslaviska attacken. I de flesta fall i denna öppning förlorar den som gör minsta lilla misstag.

Mitt misstag var att inte byta av ett torn på h1 – en chans som till och med uppkom två gånger. Därefter blev jag totalt utmanövrerad och Pokorna fick nöjet att komponera en vacker matt.

Christin spelade, med dragomkastning, c3-varianten i Sicilianskt och kom lite sämre ur öppningen. Hon kämpade dock väl och vann sedan motståndaren förbisett en endragsmatt i tidsnöden.

I denna rond möttes två av favoriterna: Georgien och England. Georgien gick segrande ur striden sedan Maja Tjiburdanidze slagit Susan Lalic och Nana Ioseliani vunnit ett långt och komplicerat parti mot Harriet Hunt.

Rond 4

■ Frankrike – Sverige 2 – 0

1. M N-Etchegaray	**– V Johansson**	**1 – 0**
2. J Lebel-Arias	**– C Andersson**	**1 – 0**

Ett försvagat Frankrike ställde upp utan bl a talangen Virginie Mora som i det förra mästerskapet gjorde mycket bra ifrån sig.

Viktoria kommenterar sitt parti:

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 81)

Malina Nicoara-Etchegaray	**V Johansson**
Frankrike	Sverige

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 d6 4. e4 Lg7 5. f3 0–0 6. Le3 Sbd7 7. Dd2 c5 8. Sge2 cxd4

Ett mindre lyckat försök att växla till den accelererade draken. Om vit spelar korrekt kommer svart ett tempo efter.

9. Sxd4 Se5 10. Le2 Sc6 11. 0–0 Sxd4 12. Lxd4 Le6 13. Tac1

Här hade 13. Tad1 varit starkare för att gardera damen på d2 och förhindra Dd8–a5 som nu följer och som underlättar svarts utveckling.

13. – Da5 14. Tfd1 Tfc8 15. b3 h5?!

En bättre plan är att byta svartfältslöparen med t ex 15. – Sd7 eller spela på att genomföra b7–b5 med Ta8–b8 och a7–a6.

16. Tc2 h4?

Bonden kommer så småningom att gå förlorad.

17. Le3 h3 18. g4 Tab8 19. Lf1 a6 20. Lxh3 b5 21. Sd5 Dxd2 22. Tdxd2 Sxd5 23. cxd5 Ld7 24. Lf1 a5 25. Ld3 Lc3 26. Te2

Möjligen är 26. Td1 bättre för att gardera första raden.

26. – a4 27. h4 b4 28. La6 Tc7 29. h5 Ta8 30. Lc4 axb3 31. axb3 Ta1† 32. Kg2 Kg7

Ett väntedrag för att undvika schackar på åttonde raden.

33. hxg6 fxg6 34. Ta2 Txa2 35. Txa2

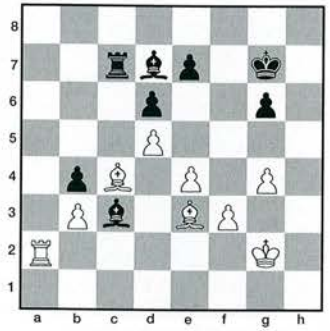

35. – Txc4! 36. bxc4 b3 37. Ta7 Lc8??

Självklart ska 37. – b2 göras. Om 38. Tb7 så 38. – Lc8 med idén Lc8–a6(–c4)–d3. Nu får partiet ett snöpligt slut.

38. Lc1 b2 39. Lxb2 Lxb2 40. Txe7† Kf6 41. Tc7 La6 och svart gav samtidigt upp.

(Kommentarer: Viktoria Johansson)

Julia Lebel-Arias spelar för det mesta Jugoslaviskt mot 1. e4. Så gjorde hon även denna gång, med framgång dessutom. Christin förlorade material och partiet tog snart slut.

Att hennes partier ofta är klara innan andra ens kommit in i mittspelet beror på att Christin älskar att spela snabbt. De ronder jag hade ledigt kom hon ofta vandrande efter någon timme och det var alltid lika nervöst innan man fick veta hur det hade gått.

Rond 5

■ Sverige – Italien 2 – 0

1. E Jiretorn	**– A Riegler**	**1 – 0**
2. C Andersson	**– G Fittante**	**1 – 0**

Hur skönt det är att vinna på samtliga bord är svårt att beskriva. Först i femte ronden fick vi glädjen att uppleva detta, och det mot ett slag som vi enligt medelrankingen skulle ha utsikter att rå på.

KUNGSINDISKT FÖRSVAR (E 90)

Eva Jiretorn	**Alessandra Riegler**
Sverige	Italien

1. d4 Sf6 2. c4 g6 3. Sc3 d6 4. Sf3 Lg7 5. e4 Lg4

Inte någon av de vanligaste fortsättningarna.

6. Le2 0–0 7. Le3 Sc6 8. 0–0 Lxf3

Förenklar spelet för vit. Vanligare är 8. – Te8/e5.

9. Lxf3 e5 10. d5 Se7 11. c5

Något vassare är 9. b4!, med idén c4–c5.

11. – Se8

Ett alternativ är 11. – dxc5!?, men även detta drag ger vit en hygglig ställning, t ex 12. Lxc5 Sd7 13. La3 Sb6 14. Db3 Dd7.

12. Tc1 f5 13. Db3

En annan lovande fortsättning är 13. cxd6.

13. – f4 14. Ld2 Dc8?

Otillräckligt är även 15. – dxc5/b6.

15. Sb5 Dd7

16. Sxc7!

Även 16. c6 är bra, t ex 16. – Dc8 17. Sxc7 Tb8 (17. – Dxc7/Sxc7 18. cxb7) 18. Sxe8 med klar fördel för vit.

16. – Dxc7 17. cxd6 Dxd6 18. Lb4 Df6 19. d6† Sd5?

Nu står svart på förlust. Bättre var 19. – Df7 men resultatet ändras inte.

20. Dxd5† Df7 21. Dxf7† Txf7 22. Lg4 Kh8 23. d7 Sf6 24. Tc8† uppgivet.

(Kommentarer: Eva Jiretorn)

Christin spelade ett galant parti i vilket hon fick visa sin goda taktiska förmåga:

DAMGAMBIT (D 32)

Giuliana Fittante	**Christin Andersson**
Italien	Sverige

1. d4 d5 2. c4 e6 3. Sc3 Sf6 4. Sf3 c5 5. cxd5 exd5 6. dxc5 Lxc5 7. e3 Sc6 8. g3 0–0 9. Lg2 d4 10. Sxd4 Lxd4 11. exd4 Lg4 12. Da4 Sxd4 13. 0–0 Te8

Bonden på b7 är svår att skydda.

14. Lg5 h6 15. Le3 Sf5 16. Lc5 b6 17. La3 Tc8 18. Dxa7? Sd4

Med hotet 19. – Lf3 jämte 20. – Ta8. Om 20. Lxf3 Sxf3† 21. Kg2/Kh1 Txc3 22. bxc3 Dd5 och om 20. Da4/Da6 Txc3 21. bxc3 Se2† 22. Kh1 Dd5.

19. Da4 Lf3

Hotar 20. – Txc3 21. bxc3 Se2† 22. Kh1 Dd5.

20. Lxf3 Sxf3† 21. Kg2?

Det rätta var 21. Kh1 som hade lett till intressant spel.

21. – Txc3!

Vinner pjäs. Vit kan inte slå tillbaka: 22. bxc3 Dd5 med ogarderbar matt.

22. Tfd1 Td3 23. Txd3 Dxd3 24. Td1 Se1† 25. uppgivet.

(Kommentarer: Christin Andersson)

Rond 6

■ Kroatien II – Sverige 1½–½

1. M Djeno-Jelica	**– V Johansson**	**1 – 0**
2. B Stadler	**– E Jiretorn**	**½–½**

Dags för ytterligare ett rafflande drakenparti. Mara Djeno-Jelica spelar alltid den jugoslaviska attacken mot den uppställning som Viktoria bestämt sig för. Trots goda förberedelser förlorade Viktoria sedan hon underlåtit att slå en springare på c3 (vilket hade gett goda chanser).

Min vana trogen öppnade jag med 1. d4 och fick än en gång spela klassiskt Kungsindiskt, nu mot 7. – exd4. Efter att ha flyttat fel torn till d-linjen kom jag sämre och fick kämpa för att klara livhanken.

Ansträngningarna bar lyckligtvis frukt och efter 35 drag kunde vi enas om att dela poängen.

Rond 7

■ Sverige – Turkiet 2 – 0

1. V Johansson	**– N Cinar**	**1 – 0**
2. C Andersson	**– E Sanli**	**1 – 0**

För Viktoria, som hade arbetat hårt men haft svårt att komma till avslut i sina tidigare partier, innebar denna rond en vändning. Hon spelade sin specialvariant mot Kungsindiskt, 5. Sge2, i vad som kom att bli ett långt och växlingsrikt parti. Så småningom uppstod ett tornslutspel, som hon lyckades ro hem.

Christin förde de svarta pjäserna i avbytesvarianten i Franskt. Hon skaffade sig en bekväm ställning i öppningen och stod lite bättre när Sanli gjorde ett katastrofalt torndrag med pjäsförlust som följd. Efter detta avslutade Christin snabbt och effektivt vilket gav Sverige ytterligare en fullpott-seger.

Toppmötena Ryssland – Georgien och Rumänien – England slutade 1–1 respektive 2–0. Resultaten innebar att Georgien behöll ledningen på 12 poäng före England och Rumänien 10½.

Rond 8

■ Lettland – Sverige 2 – 0

1. A Safranska	**– E Jiretorn**	**1 – 0**
2. T Vorona	**– C Andersson**	**1 – 0**

Efter förra rondens 2–0-seger stötte vi åter på tufft motstånd, 11-rankade Lettland. För första gången fick jag känna på den beryktade Fischertidsnöden, som innebär att man efter 60-dragskontrollen inte får någon ny totaltid utan bara 30 sekunders tillägg per drag.

Jag är inte känd som någon god "tidsnödsrufflare" och det här partiet utgjorde inget undantag. Vid två tillfällen förbisåg jag ett drag som skulle ha gett goda vinstchanser och dessutom gjorde jag ett uselt kungsdrag som kostade mig hela poängen.

Christin hamnade i blåsväder i en oregelbunden öppning efter ett ogenomtänkt drag på kungsflygeln. Draget ledde till bondeförlust och därefter förde Vorona med säker hand partiet till seger.

Medaljkandidaterna Georgien och Rumänien spelade två snabbremier. England avancerade genom att slå Ryssland med 1½–½ sedan Susan Lalic besegrat Alisa Galljamova-Ivantjuk i ett av EM:s längsta partier.

Turneringen är avslutad och svenskorna är ganska nöjda. Artikelförfattaren Eva Jiretorn flankeras av Viktoria Johansson (t v) och Christin Andersson.

Rond 9

■ Sverige – Irland 2 – 0

1. V Johansson	**– S Connolly**	**1 – 0**
2. E Jiretorn	**– D Collins**	**1 – 0**

I sista ronden gällde det att ta maximalt antal poäng för att nå en bra placering. Oddsen förefölll goda inför matchen mot Irland.

Viktoria, som nu kommit i form, spelade lugnt och säkert som vit mot Slaviskt och vann lätt sedan motståndaren uppträtt alltför passivt både i öppningen och i mittspelet. Följande ställning uppkom efter **23. – Sd7–b8?**:

Suzanne Connolly
Irland

Viktoria Johansson
Sverige

24. Dg3!

Även 24. Lg2! ger goda vinstchanser, t ex 24. – Txd6 25. cxd6† Dxd6 26. Tc1 osv.

24. – Sa6?

Bättre var 24. – Txd6 som kan följas av 25. Lg2 med idén Lg2xd5 jämte Ld2–f4. På 25. – Kd7 kan vit fortsätta med 26. Tc1 (26. De5!? f6 27. Dxd6† Dxd6 28. cxd6 Kxd6 29. gxf6 gxf6 30. Le4 f5 31. Lf3 ±) Sa6 27. a3 Td8 28. g6 hxg6 29. hxg6 f6 30. cxd6 Dxd6 31. Dxd6† Kxd6 32. Th1 ±.

25. Sf5† uppgivet.

Desto hårdare fick jag slåss mot Danielle Collins, en ung tjej som inte ville upp i första taget. Öppningen blev Sicilianskt med 2. c3, en variant som jag tidigare inte haft något bra vapen mot. Nu provade jag en ny idé och fick en skaplig ställning.

Jag hade dock svårt att utnyttja en fördel som var i minsta laget och i ett sista desperat försök att undvika remi lyckades jag till och med hitta ett förlustdrag i tidsnöden. Som tur var missade Collins den forcerade vinsten. Det innebar att jag till sist kunde spela hem ett tornslutspel med två merbönder.

I toppen höll Georgien undan för länderna strax bakom genom att spela 1–1 mot Litauen. Rumänien, med världens högst rankade flickjunior Corina Peptan i laget, tog silver och England brons efter särskiljning.

En nordisk prestation värd att nämnas signerades av Johanna Paasikangas, Finland

som tog silver på bord 1, strax efter Maja Tjiburdanidze. Johanna är en typisk mästerskapsspelare som alltid är bäst när det gäller. Nedan hennes parti i första ronden:

DAMBONDESPEL (A 48)

Johanna Paasikangas Finland — **Anda Safranska** Lettland

1. d4 Sf6 2. Sf3 g6 3. Lg5 Lg7 4. Sbd2 c5 5. e3

En annan möjlighet är 5. Lxf6 som ger vit en liten fördel efter 5. – Lxf6, t ex 6. Se4 Db6 7. Sxf6† exf6 8. b3 Db4† 9. Dd2 Dxd2† 10. Sxd2 cxd4 11. 0–0–0.

5. – 0–0 6. Ld3 cxd4 7. exd4 d6 8. 0–0 Sc6 9. Sc4 h6 10. Lh4

Här kom 10. Lxf6!? i fråga.

10. – g5 11. Lg3 Sh5 12. c3 Sxg3 13. hxg3 f5

Bättre var kanske först 13. – e6 med oklart spel efter t ex 14. De2 f5.

14. Te1 b5?

Åter var 14. – e6 att föredra.

15. Se3 Tb8 16. Lc2

Sämre var 16. Db3†?! Kh8 17. Tad1 b4 18. Da4 Ld7 19. Lb5 (19. Lxf5? Txf5) Txb5 20. Dxb5 bxc3 21. bxc3 Sxd4 22. Dd3 Sxf3† och svart får övertaget. Till ungefär lika spel leder däremot 16. d5!? Se5 17. Sxe5 dxe5 18. Db3 Dd6 19. Tad1.

16. – e5 17. g4?

Chanserna väger jämnt efter 17. a3 a5 18. Tc1.

17. – f4?!

Svart missar 17. – fxg4! och sedan 18. dxe5 dxe5 19. Sd2 b4 eller 18. Dd3 Tf4!, i båda fallen med fördel för svart.

Däremot får vit något bättre spel efter 18. dxe5 gxf3? 19. Dd5† Tf7 (19. – Kh8 20. Dd3 Lf5 21. Sxf5 Sxe5 22. De4 ±) 20. Dxc6.

18. Sf5 Lxf5 19. Lxf5 Txf5?

Ett svagt drag som ger Paasikangas en trivselställning. Andra möjligheter:

a) 19. – b4?! 20. dxe5 Sxe5 eller

b) 19. – Kh8 20. Lc2 och vit står bättre.

Bäst för svart torde vara 19. – Dc7!? med ungefär lika spel efter 20. Dd3 Tfe8 (däremot inte 20. – exd4? 21. Le6† Kh8 22. Sxg5! och vit vinner).

20. gxf5 g4 21. dxe5 dxe5 22. Dxd8† Txd8 23. Sh4

Ännu vassare var 23. Sh2!.

23. – Td2 24. Tad1 Txb2 25. Td6 Sa5 26. f6 Lf8 27. Td7 Sc6 28. Sf5

Eller genast 28. Tc7!.

28. – Tc2 29. Tc7 Txc3 30. f7† Kh7 31. Se7!

Sista spiken i kistan!

31. – Lxe7 32. Txe7 Sxe7 33. f8D uppgivet.

Eva Jiretorn

Lottning i Växjöspelen

I den högst rankade klass M-gruppen i Växjöspelen slutade för första gången i tävlingens 36–åriga historia samtliga sex partier med remi och placeringarna måste avgöras genom lottning.

Som segrare utsågs Kristian Eriksson, Lundby SS före Håkan Greiff, Rödeby SK samt Joachim Bergré, SS Manhem och Pär Källerholm, Ljungby SK, alla 1½ poäng (av 3).

Övriga resultat:

Klass M:2: 1) Johan Åkerhed, Rödeby SK 2, 2) Ola Winfridsson, SK Laxen 2.

Klass I:1: 1) Ola Westerlund, SK Kamraterna, Göteborg 2½, 2) Börje Persson, SA Fenix 1½.

Klass I:2: 1) Asim Bratić, Skövde SS 2, 2) Åke Karlsson, Skövde SS 2.

Gruppsegrare i klass II: Per Gylle, Eksjö SK, Björn Ottosson, Växjö SK och Ingvar Nilsson, Växjö SK.

Gruppsegrare i klass III: Ismail Manov, Alvesta SS, Göran Andersson, Huskvarna ASK, Rolf Andersson, Varbergs SK, Patrik Jämbo, Skövde SS och Bo Stigrot, Karlsborg.

A-juniorernas turnering hemfördes av Linus Olsson, Hässleholms SK medan Linus Myrefeldt, Uppvidinge SK och Simon Davidson, Växjö SK vann var sin kadettgrupp.

Miniorgruppsegrare: Andreas Johansson, Ljungby SK, Johannes Nordgren, Ljungby SK, Björn Samuelsson, Uppvidinge SK och Joakim Lönn, Harplinge SS.

Knattegruppsegrare: Per Sidén, Halmstads SS, Johan Glanzén, Växjö SK, Joakim Bachstätter, Ingelstad/Uråsa SK, Mårten Isaxon, Växjö SK, Kerstin Johnsson, Åhus SK och Afram Marawge, Växjö SK.

Priset till bästa seniorklubb erövrades av Skövde SS medan Ljungby SK blev bästa ungdomsklubb. 105 spelare, därav 55 ungdomar, deltog.

Carnstam IM i korr

Tomas Carnstam, 48, Lund har uppfyllt fordringarna för att erhålla IM-titeln i korr. I "Nordbalt", en turnering med 17 deltagare från de nordiska länderna samt Baltikum, har han erövrat 10½ poäng av 14 (två partier återstår). Titelgräns: 10 poäng.

Stormästarnorm för Agrest

Vid månadsskiftet juli – augusti fick Sverige fick en ny stormästare då Evgenij Agrest, 34, Sollentuna SK erövrade sin tredje titelinteckning i en starkt besatt öppen turnering vid schackfestivalen i Biel, Schweiz.

I våras uppgavs att Agrest redan skulle vara klar för titeln. Vid närmare kontroll visade sig detta vara felaktigt. Hans första inteckning, som skulle ha tagits i en turnering i Münster, Tyskland år 1994, stupade på att kategoritalet i tävlingen var alltför lågt.

Nu är saken klar och Agrest borde kunna bli formellt utnämnd vid FIDE-kongressen i höst.

Ett par dussin stormästare fanns bland de 158 deltagarna i turneringen, som vanns av Ildar Ibragimov, Ryssland med 8½ poäng (av 11) före Utut Adianto, Indonesien, Andrej Charlov, Ryssland, Vladimir Tukmakov, Ukraina, Alexander Tjernin, Ungern, Jaan Ehlvest, Estland samt Mark Tseitlin och Dan Zoler, båda Israel, 8.

Agrest tog 7 poäng vilket gav sjuttonde plats. Han hade sin inteckning klar två ronder före slut.

Mer om Bielfestivalen i nästa nummer!

Lejlić vann i Jönköping

Topprankade IM Samir Lejlić, Kirsebergs SK infriade förväntningarna och segrade överlägset i den andra upplagan av Algot Strandbergs Minnesturnering som spelades i Jönköping den 1 juni.

Liksom i premiären handlade det om nio ronder snabbschack utan handikapp, en tävlingsform som tycktes passa Lejlić bra. I varje fall inledde han med sex raka segrar innan han gav ifrån sig sin första – och enda – halvpoäng mot Gunnar Axelsson, Värnamo SS.

Fjolårsvinnaren Rikard Backelin, Huskvarna ASK, tappade luften på ett tidigt stadium och fick nöja sig med en tämligen blygsam placering.

Resultat: 1) Samir Lejlić, Kirseberg SK 8½ (av 9), 2) Mirsad Crnic, Jönköpings SS 7, 3) Rizo Pepić, Schack 08 6½, 4) Nedeljko Malešević, Linköpings ASS 6, 5) Niclas Hjelm, SK Rockaden, Stockholm 6, 6) Jerry Svensson, Hultsfreds SK (bäste junior) 6, 7) Atah Kapetanović, Uddevalla SS 6. 37 spelare deltog.

Kasparov sur på Samaranch

Världsmästaren Garri Kasparov har reagerat starkt på FIDE-presidenten Kirsan Iljumzjinovs och OS-generalen Juan Antonio Samaranchs planer på att arrangera finalomgångarna i den planerade VM-turneringen, som är tänkt att spelas i utslagningsform, i OS-museet i Lausanne.

I ett brev till Samaranch påminner Kasparov om att det faktiskt är han som innehar VM-titeln (sedan 1985) och att han från första stund varit negativ till Iljumzjinovs idé.

Han erinrar om att traditionen med en match mellan titelhållaren och utmanaren är 111 år gammal, och han betecknar utformningen av den nya turneringen som "farsartad".

Kasparov slår än en gång fast att han inte under några omständigheter kommer att delta. Mellan raderna kan man rätt tydligt läsa följande meddelande:

– Du, lägg dig inte i det du inte begriper…

Fotnot: FIDE har offentliggjort en lista med 99 namn på spelare som inbjuds att vara med i VM-turneringen. Enda nordborna är Helgi Áss Grétarsson och Ulf Andersson.

Lundberg vann i Malmö

Björn Lundberg, Eslövs SK genrepade inför SM med att vinna Limhamns SK:s internationella juniorturnering i Malmö i mitten av juni med 6½/9. Vi återkommer!

Ungdomssidorna

REDAKTÖR: Mats Eriksson, Pärt-Antons Gata 53, 421 79 Västra Frölunda

FINALERNA I SKOLLAG-SM:
2xStockholm, Östergötland och Dalarna

■ Slestadsskolan i Linköping, en skola med fina schacktraditioner, och Linköpings ASS stod som värd för årets finalspel i Skollag-SM. Hemmaglädjen blev förstås stor när just Slestad erövrade en av de åtråvärda SM-titlarna, den i mellanstadieklassen.

De deltagande Stockholmslagen bjöds ovanligt gott motstånd men lyckades ändå ta hem två av klasserna efter hård kamp. Det fjärde guldet hamnade i Bjursås utanför Falun.

En senkommen sommarvärme hade just infunnit sig när det var dags för SM-final, traditionellt slutpunkt för en tävlingsspäckad vårsäsong. Inte överraskande lockade Slestadsskolans uteschack många till övningsspel under en klarblå himmel.

Linköpings ASS dukade som väntat upp arrangemang som flöt utan några som helst mankemang, om man undantar att ett av de deltagande lagen hade med sig en överårig spelare. Denne tillläts dock inte vara med, och efter en stunds palaver kunde spelet börja.

■ GYMNASIET

Vad som från början kunde ha tänkts som ett trekejsarslag förvandlades till en duell då det visade sig att Rudbeckianska gymnasiet, Västerås tvingades spela med tre man sedan laget drabbats av ett sjukförhinder. Måhända något demoraliserat förlorade laget stort mot Bergaskolan, Eslöv.

I andra ronden bjöds Brännkyrka gymnasium, Stockholm hårdare motstånd men lyckades ändå till slut vinna med 2½–1½. Som båda segeraspiranterna hade besegrat Bromangymnasiet, Hudiksvall med 4–0 räckte det med oavgjort i slutrondens direktfinal för att skåningarna skulle bärga SM-titeln.

Brännkyrka tog tidigt ledningen vid fjärde bordet genom Magnus Hernbäck, men vid första kvitterade Bergas Björn Lundberg mot Daniel Berglund.

Mot slutet av en spännande finalmatch vann Jesper Celander, Brännkyrka mot Kristian Glans samtidigt som Mikael Arovén, Brännkyrka räddade en avgörande halva i ett tornslutspel med minusbonde mot Leif Lindkvist. 2½–1½ till stockholmarna och SM-guld med minsta möjliga marginal!

I slutändan får man nog säga att Brännkyrkas större jämnhet fällde utslaget.

En tröst i bedrövelsen för Eslövslaget är dock att Sverige i egenskap av arrrangör troligen har två platser i årets Skollag-NM för gymnasielag.

Resultat: 1) Brännkyrka gymnasium, Stockholm 9 (6), 2) Bergaskolan, Eslöv 9 (4), 3) Rudbeckianska gymnasiet, Västerås 5, 4) Bromangymnasiet, Hudiksvall 1.

Följande mannar ingick i Brännkyrkas mästarlag: Daniel Berglund 1 (av 3), Jesper Celander 1½ (2), Mikael Arovén 1½ (2), Magnus Hernbäck 1 (1), Viktor Lundgren 2 (2) samt Thomas Lindgren 2 (2).

För Bergaskolan tog Björn Lundberg 3 poäng vid första bordet.

FRANSKT PARTI (C 02)

Patrick Kimari	**Björn Lundberg**
Rudbeckianska gymnasiet	Bergaskolan
Västerås	Eslöv

1. e4 e6 2. d4 d5 3. e5 c5 4. c3 Sc6 5. Sf3 Ld7 6. Le3 Db6 7. Dd2 f6! 8. Ld3 fxe5 9. dxe5 Sh6 10. b4 Sf7 11. bxc5 Lxc5 12. Lf4 0–0–0 13. 0–0 Tdf8 14. De2 Dc7 15. h4 Sh6 16. Lxh6 gxh6 17. Sbd2 Le8 18. Sb3 Lb6 19. Sbd4 De7 20. Sxc6 Lxc6 21. Tfc1 Thg8

Här borde 22. Sd4 spelas för att täppa igen diagonalerna. I stället följde:
22. c4 Dg7 23. g3 Dxg3† 24. uppgivet.

PREUSSISKT PARTI (C 55)

Viktor Lundgren	**Erik Myklebust**
Brännkyrka gymn	Rudbeckianska gymn
Stockholm	Västerås

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Lc4 Sf6 4. d4 exd4 5. Sg5 Se5 6. Dxd4 Sxc4 7. Dxc4 d5 8. exd5 Dxd5 9. De2† Le7 10. 0–0 h6 11. Sc3 Df5 12. Te1 0–0 13. Dxe7 hxg5 14. Dxc7 Dxc2 15. Sd5 Dh7 16. Se7† Kh8 17. Lxg5 Se4 18. Df4 Sxg5 19. Dxg5 Le6 20. Sg6† Dxg6 21. Dxg6 fxg6 22. Txe6 Tf6 23. Tae1 Txe6 24. Txe6

Ett intressant tornslutspel har uppstått. Trots merbonden är det långt ifrån säkert att vit kan vinna. Svart får en majoritet på damflygeln som han ofta kan växla in mot en vit kungsflygelbonde. Om så sker blir materialet starkt begränsat.

24. – Tc8 25. f3 Tc2 26. Txg6 Txb2 27. a4 Kh7

Här kan 27. – Tb4 besvaras med 28. Tg4 Txg4 29. fxg4, varefter svarts kung aldrig kommer åt vits kungsflygelbönder. Dessa ställer upp sig g3–g5–h4, varpå vit lugnt kan låta kungen gå över till damflygeln, ta svarts bönder och sedan återvända.

28. Tg4 Kh6 29. h4 b6 30. Kh2 a6 31. Te4 Kh5 32. Kh3 Kg6 33. a5!

Det gagnar vit att byta av a-bonden, trots att svart därmed får en fribonde. Så länge svart har två mot en på damflygeln är vits bonde där en svaghet i ständigt behov av skydd, eftersom svart inte kan tillåtas få två förbundna.

33. – bxa5 34. Te6† Kf5 35. Txa6 Ta2 (!)

Svart väljer att ha tornet framför bonden, en modell som har dåligt rykte men som i det här fallet nog ger de bästa praktiska chanserna. Visserligen håller 35. – Tb5 tornet redo för sidoschackar, men vit har goda chanser att avancera med sin kung i skydd av f-bonden, t ex 36. Ta8 Tc5 37. Tf8† Ke6 38. Kg4 a4 39. Ta8 Tc4† 40. f4 Kf6 41. Ta6† Kf7 42. Kg5 osv.

Efter textdraget blir det så att ju längre fram svarts bonde når, desto mer passivt blir hans torn. Svart har dock resursen att i rätt

Juniorallsvenskan

I år blir det en något förändrad spelform för Juniorallsvenskan. I stället för som tidigare ett kval på våren och ett finalspel i höstupptakten kommer tävlingen att spelas med en division I-grupp, där sex lag möter varandra över tre dagar, och en division II-grupp, som spelar sex ronder Monrad med entimmespartier. Två lag åker ur division I och två lag går upp från division II.

Hela tävlingen spelas 29–31 augusti, för division II den 30–31 augusti, i Göteborgs Schackcentrum med SS Manhem som arrangör. Till division I första året inbjuds de sex högst rankade juniorklubbarna, tagna efter listan den 1 maj.

ögonblick försöka byta a-bonden mot en av vits bönder.

36. Ta8 a4 37. g3

En intressant möjlighet var att genom 37. Kg3 behålla g-bonden på andra raden och rycka fram med kungen längs g-linjen, jämsides med bönderna på f- och h-linjen. Poängen är att det, när svart i ett läge efter Ta2–a1 jämte a3–a2 spelar Ta1–g1, följer Txa2 med gardering av g-bonden.

37. – a3 38. Ta5† Kf6

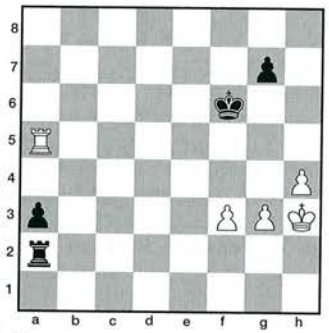

39. Kg4?

Bättre var 39. g4! med planen att behålla kungen på g2 eller h2 och låta bönderna avancera. Om svart spelar Ta2–a1 jämte a3–a2 och därutöver håller sig passiv vinner de vita bönderna, understödda av tornet, enkelt, t ex 39. – Ta1 40. Kg2 a2 41. f4 Kg6 42. Ta6† Kf7 43. h5 Ke7 44. g5 Kf7 45. f5 Ke7 46. Ta7† Kf8 47. g6 Ke8 48. f6.

En bra försvarsplan är att spela 41. – g6 ovan, vilket omintetgör sistaradsmatten och ger motspel i varianter av typen 42. Ta6† Kf7 43. g5 (efter 43. h5 gxh5 44. gxh5 är de splittrade vita bönderna för svaga utan kungens stöd) Kg7 44. h5 gxh5 45. f5 h4 46. Ta7† Kg8 47. f6 h3† 48. Kh2 (48. Kf2 h2 49. g6 Tf1†) Tf1 49. Txa2 Tf5 50. Ta8† Kh7 51. Ta7† Kh8 52. Tg7 Tf2† 53. Kxh3 med remi.

Problemet är dock att svart inte kan spela g7–g6 med en gång, för då byter vit plan och vinner efter 39. – g6 40. Kg3 Ta1 41. Kf4 a2 42. Ta6† Kf7 43. Kg5 Tf1 44. Txa2 Txf3 45. Ta7† osv. När svarts g-bonde gått fram ett steg blir den ett lättare angreppsmål.

Svart måste därför vänta med g7–g6 tills vits kung är fast i hörnet. Vit hindrar emellertid detta genom 39. g4! Ta1 40. h5!, varefter det inte är lätt att se hur svart ska undvika variant I ovan.

39. – Ta1 40. Kf4 a2 41. Ta6† Ke7 42. g4 Th1!

Klarast, även om svart också tycks kunna spela avvaktande med sikte på vits f-bonde: 42. – Kf7 43. h5 Ke7 44. g5 Kf7 45. Kf5 Tf1 46. Ta7† Kg8 47. Txa2 Txf3† 48. Kg6 Tf8 med remi eftersom svart bara behöver dra tornet längs åttonde raden. På 49. Ta7 har svart paraden 49. – Kh8! 50. Txg7 Tf6† med patt.

Vit kan även spela på att driva ut svarts kung genom 45. Ta8!, men det räcker inte riktigt efter 45. – Th1! (45. – Ke7? 46. Kf5 Tf1 47. Txa2 Txf3† 48. Kg6 med enkel vinst) 46. Txa2 Txh5 47. Ta7† Kg8 48. Kf5 Th3! 49. Kg6 (49. f4 Tb3) Txf3 50. Txg7† Kh8 följt av tornet till åttonde raden; och vit kan inte driva ut svarts kung ur hörnet.

43. Txa2 Txh4 44. Kg5?!

Starkare var 44. Ta6! för att själv ta hand om den livsviktiga sjätte raden. Svart håller dock remi vid exakt spel genom 44. – Th1 45. Kf5 Kf7 (45. – Tb1 46. Kg6) 46. g5 Tb1 47. Ta7† Kg8 48. g6 Kf8 49. Ta8† Ke7 50. Tg8 Tb5† och 51. – Kf6.

44. – Th6!

Vits kung får inte tränga in på g6.

45. f4 Tb6 46. f5 Kf7 47. Ta7† Kg8?

Med 47. – Kf8 hade vits kommande tornmanöver förhindrats och svart hade hållit remi. Vit kan inte erövra sjätte raden via manövern Ta7–a1–e1–e6 då svart ställer kungen på f7. Efter tre avslag på e6 spelar han Ke6–e5 och angriper vits g-bonde bakifrån.

48. Te7! Tf6

Det fattas ett drag för svart efter 48. – Kf8: 49. Te6 Txe6 50. fxe6 Ke7 51. Kg6 Kxe6 52. Kxg7 och svart hinner inte erövra vits kvarvarande bonde.

49. Te6 Tf7

Vit står på vinst också efter 49. – Tf8. Planen är Kg6, g5, Te7, f6 och gxf6. Lägg märke till att vit inte vinner det här slutspelet om han har kvar en springarbonde eller en tornbonde på slutet, som i kommentaren till svarts 42:a drag. Med en centrumbonde eller en löparbonde överlistar han däremot svarts åttonderaden-försvar genom att byta sida med tornet, alltså (med bonden på f6) Th7† och sedan f7†.

50. Kg6 Kf8 51. Ta6 Td7 52. g5 Ke8 53. f6 gxf6 54. gxf6 Tb7 55. f7† Ke7 56. Kg7 uppgivet.

■ HÖGSTADIET

Högstadieklassen bjöd på en raffinerad tät-

Högstadievinnarna från Bäckahagens skola, fr v Erik Göransson, Rickard Sassenberg, Johannes Dolk, lagledaren Olle Eleby, Fredrik Holmberg och Fredrik Jenestrand.

strid med tre lag som slutade så gott som sida vid sida. På papperet såg Slottsstadens skola, Malmö och Bäckahagens skola, Stockholm starkast ut. De möttes redan i inledningsmatchen som var spännande ända till den sista tidsnödsminuten.

Bäckahagen tog tidigt ledningen genom vinst vid fjärde bord men efter 3½ timme kvitterade Slottsstadens Konrad Andrzejczyk vid första efter en påpasslig gaffel.

De resterande två partierna gick till tidsnöd. Slottstadens Martin Gentili bärgade med viss möda remi mot Rickard Sassenberg, varpå Bäckahagens Fredrik Holmberg, kanske en aning tursamt, blev matchvinnare efter att länge ha varit pressad av Daniel Wakeham. 2½–1½ till Bäckahagen!

Andra rondens toppmöte gick mellan Slottsstaden och Tornhagsskolan, Linköping, som i Pontus Carlsson hade ett verkligt trumfkort vid första bordet (3 poäng av 3!). Övriga mannar lyckades klara två remier och därmed blev det alltså oavgjort.

Ställningen inför sista ronden: Bäckahagen och Tornhag 5½, Slottstaden 3½ och Harmångers C-skola 1½ poäng. Det var alltså bäddat för en gulduppgörelse mellan de båda tätlagen, en uppgörelse i vilken oavgjort räckte för stockholmarna i kraft av bättre matchpoäng.

Också här blev det jämnt. Östgötarna tog ledningen med 2–1 men närmare än så kom man inte. Rickard Sassenberg blev matchhjälte genom att pressa ned Linus Aronsson i turneringens sista parti (se sedan).

Resultat: 1) Bäckahagens skola, Stockholm 7½ (5), 2) Tornhagsskolan, Linköping 7½ (4), 3) Slottsstadens skola, Malmö 7½ (3), 4) Harmångers C-skola, Harmånger 1½.

Här är det avgörande partiet från sista rondens finalmatch. Som ofta i viktiga uppgörelse bjuder det på ganska avvaktande spel:

SICILIANSKT PARTI (B 52)

Rickard Sassenberg	**Linus Aronsson**
Bäckahagens skola	Tornhagsskolan
Stockholm	Linköping

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. Lb5† Ld7 4. Lxd7† Dxd7 5. Sc3

Bättre var nog 5. c4 och först därefter d2–d4.

5. – g6 6. d4 cxd4 7. Sxd4 Lg7 8. Le3 Sf6 9. f3 Sc6 10. 0–0 0–0 11. Sce2 Se5

Härifrån och framåt spelar svart passivt och ganska planlöst, medan vit gradvis förstärker sin ställning, först genom att ta terräng på damflygeln. Svart borde expandera med a7–a6 och b7–b5.

12. b3 Tfc8 13. c4 b6 14. Tc1 Db7 15. Sc3 Sc6

16. Sde2 Se5 17. h3 h5 18. Dd2 Kh7 19. Tfd1 Td8 20. Dc2 Sed7 21. Td2 Dc8 22. Tcd1 a6 23. f4 Dc7 24. Sd4 Lh6 25. Sf3 Tab8 26. a4 Kg8

Med damflygel och centrum i ett förhållandevis fast grepp bestämmer sig vit för att satsa på ett kungsangrepp.

27. Kf2! Kh7 28. Tg1 Th8 29. g4 hxg4 30. hxg4 Lg7 31. g5 Sh5 32. Sd5 Dd8 33. Sb4 Dc8 34. Sd4 Lxd4

Direkt 34. – Sc5 var nog att föredra.

35. Lxd4 Te8 36. Le3 Sc5 37. Sd5 Dh3 38. Lxc5

Inte så välbetänkt, då löparen behövs i försvaret av g1 och f4. Däremot ser 38. Ke1 med idén 39. Th2 bra ut.

38. – bxc5 39. Td3 De6

Tiden börjar tryta för svart som åter spelar passivt. Nu hade 39. – Dh4† varit obehagligt för vit; 40. Ke2 förlorar efter 40. – Dh2†, om kungen går till tredje raden följer 40. – Dh3† och efter 40. Kf1/Kg2 kan svart slå på f4 med springaren.

40. Dc3

Nu hänger e4.

40. – Dd7 41. Th3 Kg8 42. Tgh1 e5 43. Txh5 gxh5 44. Sf6† Kg7 45. Sxd7 uppgivet.

■ MELLANSTADIET

Här var det två lag som gjorde upp om segern, och inte vilka två lag som helst. Sturebyskolan, Stockholm och hemmahoppet Slestadsskolan, Linköping släppte bara en halva sammanlagt mot de övriga två, och avgörandet kom alltså att falla i det inbördes möte som gudarna placerat i andra ronden.

Efter två timmar stod det 1–1, sedan Sturebys Daniel Lindblad vunnit ganska snabbt och Slestads Oscar Carlsson bärgat en angreppsvinst (se nedan). I de kvarvarande partierna stod Slestad bättre och det blev också 2½–1½ till östgötarna sedan Erik Olsson, Slestad och Fredrik Wikström, Stureby remiserat vid första och Anders Sjögren vid fjärde vunnit ett skarpt tornslutspel för Slestad trots aktiv kung för motståndaren Patrik Lilja.

Med ett försprång på en poäng räckte det med 3–1 för östgötarna i sista omgången, men Kvarnmyra skola, Söderhamn gavs ingen nåd: 4–0 till de nya svenska mästarna!

Resultat: 1) Slestadsskolan, Linköping 10½, 2) Sturebyskolan, Stockholm 9, 3) Centralskolan, Aneby 4, 4) Kvarnmyra skola, Söderhamn ½.

För Slestadsskolan spelade Erik Olsson 2½ (av 3), Oscar Carlsson 3, Olle Viman 2 och Anders Sjögren 3. I Sturebys lag tog Daniel Lindblad tre raka vid tredje bordet.

SPANSKT FYRSPRINGARSPEL (C 62)

Mattias Tell	**Oscar Carlsson**
Sturebyskolan	Slestadsskolan
Stockholm	Linköping

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Lb5 d6 4. Sc3 Sf6 5. d3 Ld7 6. Lg5 Le7 7. 0–0 h6 8. Lh4 g5

Svart väljer en vanlig men ändå farlig plan mot vits lite avvaktande fyrspringarspel; han väntar med rockaden och när vit själv rockerar startar han en bondestorm. Den som vill lära sig mer om bondestorm kan titta i Paul Keres' och Alexander Kotovs bok *Konsten att vinna i schack*, där ett helt kapitel handlar om just denna angreppsmetod.

Kotov, som hörde till världseliten på 1950-talet, har berättat hur han som junior spelade mängder av partier mot sina kompisar efter skolan. Nästan alltid valde man samma plan – rockad åt olika håll och sedan fick man se vem som kom först med sitt angrepp!

9. Lg3 Sh7 10. Sd5 h5 11. Sxe7 Dxe7 12. h4

12. – Lg4!

Vill man spela på angrepp gäller det att aktivera sina pjäser. Nu hotar 13. – gxh4, eftersom 14. Lxh4 inte går för 14. – Lxf3 med pjäsvinst för svart.

13. Lxc6†

Det är inte så lätt att hitta vettiga försvarsidéer för vit. Bästa möjligheten var nog ändå 13. d4 som dels luckrar upp centrum, dels öppnar för att ta hem löparen till försvaret.

13. – bxc6 14. hxg5 Sxg5 15. De2 Sxf3† 16. gxf3 Lh3 17. Te1 h4

Nu ryker en pjäs för vit, men vad skulle han göra?

18. f4 hxg3 19. fxg3 exf4 20. Df3 fxg3 21. Dxg3 0–0–0 22. Te3 Tdg8 23. Kf2 Txg3 24. Txg3 Dh4 25. Th1 Df4† 26. Tf3 Dd2† 27. Kg3 Tg8† 28. Kh4 Dh6† matt.

■ LÅGSTADIET

Lågstadieklassen är väl den klass där Stockholms (läs Rockadens) dominans varit som mest påfallande under senare år. Nu hade dock en värdig utmanare dykt upp i form av lilla Bjursås skola utanför Falun. Redan i andra ronden fick Stockholms stolthet Sturebyskolan vidkännas en förlust med hela 4–0, och efter detta drygade dalmasarna ut sin ledning undan för undan till att bli tävlingarnas klart största!

I kampen om andraplatsen spelade Stureby två gånger 2–2 mot Annedalsskolan, Göteborg, som knep silvret tack vare bättre resultat mot slutsegrarna. Liksom i de övriga klasserna fick det deltagande Norrlandslaget, Norrbergets skola, Söderhamn, spela rollen som sparv i tranedansen – sammanlagt tog de fyra norrländska representanterna på sina 60 partier totalt 3½ poäng, varav en på walk over!

Detta måste vara ett nytt bottenrekord som inte bådar gott för framtiden.

Resultat: 1) Bjursåsskolan, Bjursås 20, 2) Annedalsskolan, Göteborg 14½, 3) Sturebyskolan, Stockholm 13, 4) Norrbergets skola, Söderhamn ½.

Det segrande laget bestod av Carl Olsson 5 (av 6), Erik Olsson 4, Alexander Johansson 5 och Frej Lindström 6. Den sistnämnde tog fullt också i semifinalen och han gick alltså genom Skollag-SM med 20 poäng av 20 möjliga!

Lågstadievinnarna från Bjursås skola tillsammans med sin lagledare Per-Erik Larsson. Foto: Sigvard Olsson.

ITALIENSKT FYRSPRINGARSPEL (C 55)

Fredrik Tell	**Erik Olsson**
Sturebyskolan	Bjursåsskolan
Stockholm	Bjursås

1. e4 Sf6 2. Sc3 e5 3. Lc4 Sc6 4. Sf3 h6 5. d4 exd4 6. Sxd4 Lc5 7. Sxc6 dxc6 8. Dxd8† Kxd8 9. Lxf7 Sg4 10. 0–0

Med tanke på svarts svarsdrag hade 10. f3 varit bättre.

10. – Tf8 11. Lh5 Sxf2 12. Lf3!

Enda räddningen mot hotet 12. – Sh3†† följt av matt, eftersom 12. Ld2 stupar på 12. – Sxe4† och 13. – Sxd2.

12. – Sh3†† 13. Kh1 Lg4!

På 14. gxh3 följer ju 14. – Lxf3† och vit måste ge kvalitet. Nu borde vit ha spelat 14. Ld2, som garderar f1, men i stället följde…

14. Td1†? Ke8 15. Lxg4

Det fanns ingen räddning längre.

15. – Sf2† 16. Kg1 Sxd1† 17. Kh1 Tf1† matt.

Mats Eriksson

Ungdomsledarkursen

Sveriges Schackförbunds ungdomsledarkurs, som numera traditionellt inleder höstsäsongen, äger rum i Halmstad 13–14 september. Missa inte denna chans!

Tränarskolan

12–13 september, alltså direkt före ungdomsledarkursen och också i Halmstad, genomförs en steg 2-kurs inom ramen för Tränarskolan. Eventuellt kan också en steg 1-kurs komma att anordnas.

Problem

Bidrag och lösningar till Lennart Larsson
Häradsvägen 10 B, S-443 31 Lerum

15606. Vasyl Djatjuk
Mukatjevo

Matt i 2 drag

15607. Lars Larsen
Sönderborg

Matt i 2 drag

15608. György Bakcsi
Budapest

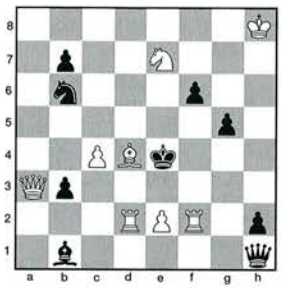

Matt i 2 drag

15609. Zalmen Kornin
Curitiba

Matt i 2 drag

15610. Leonid Makaronez
Haifa

Matt i 3 drag

15611. Hilding Fröberg
Haninge

Matt i 3 drag

15612. Vjatseslav Antipov
Borovici

Matt i 4 drag

15613. Christer Jonsson
Skärholmen

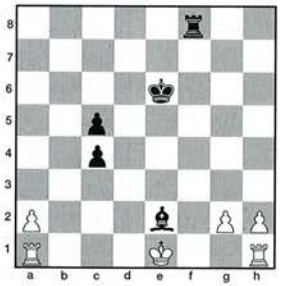

Hjälpmatt i 3 drag.
(Svart börjar.)

15614. Wladimir V Sokolow
Heilbronn

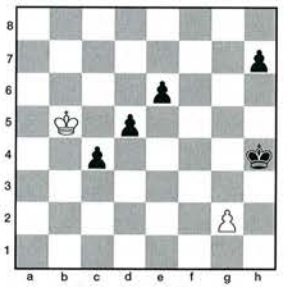

Hjälppatt i 4 drag.
b) Bg2 på g4.

Lösningsfrist 10 oktober.

Studier

Red: Franjo Vrabec
Blåkullagatan 31 C, 254 57 Helsingborg

EN IDÉ PÅ VANDRING

A) Wernbro

Helmertz

B) R Forsberg
HO Springaren TT
1988/89

Remi 6+5=11

C) E Asaba
4 omn Schachmaty
v SSSR, 1974

Remi 4+3=7

D) A Ibragimov
4 pr Schachmatnaja
komposizia, 1995

Remi 6+3=9

❑ Det har skrivits både böcker och artiklar om studier som bygger på kombinationer hämtade från praktiskt spel. Ännu oftare, skulle vi tro, händer det att studieförfattare får sina idéer av ställningsanalyser från t ex partislutspel.

Kombinationen i A uppges härstamma från ett parti mellan två svenska spelare, Helmertz och Wernbro. Visst har ett sådant parti spelats, men den här återgivna ställningen med sin vackra remikombination har aldrig förekommit på brädet utan är resultatet av en efterhandsanalys.

I samband med att kombinationen i A uppmärksammades i tidskriften *Springaren* utlystes en tematurnering om bästa studie som bygger på samma idé. Så tillkom B, som var bäst av tre insända bidrag.

En tid därefter upptäcktes i en rysk bok studien C, som ju är en föregångare till B och dessutom mycket mera ekonomisk. Därmed tyckte man att saken var utagerad, när det plötsligt i domslutet till årsturneringen 1995 hos den utmärkta ryska tidskriften *Schachmatnaja komposizia* dök upp studien D.

Författaren A Ibragimov uppger att han konstruerat denna studie på grundval av slutspelet i partiet mellan Helmertz och Wernbro utan att veta att det hela rör sig om en efterhandsanalys som citerats i schacklitteraturen världen runt på ett felaktigt sätt, dvs såsom en i verkligheten utförd partikombination.

A) Analysen visade att Helmertz gav upp i onödan, ty **1. c4! Txc4 2. e7 Te4 3. c4!** hade lett till remi. Går tornet till c8 uppkommer en känd remiställning. Trots att lösningen inte är komplicerad döljer ställningen en visuell förförelse. Som vit vill man inte hamna i detta läge.

B) Huvudvarianten är: **1. Tg8† Kf1 2. Tg1†! Kxg1 3. Kxe2† Sd4†! 4. Ke3 e5 5. Lxd4! Txd4 6. f6 Tf4 7. d4! Txd4 8. f7 Tf4 9. d4!** =.

C) **1. c5! Te4! 2. c6 Tc4 3. e4! Txe4 4. c7 Tc4 5. e4! Txc7 6. exd5** = eller **4. – Te8 5. Kd4 Tc8 6. Kxd5 Txc7 7. e4** =.

D) **1. e5!! fxe5 2. Kf3! Th4! 3. Ke3 Tf4! 4. b4! Txb4 5. f6 Tf4 6. d4! Txd4 7. f7 Tf4 8. d4! Txf7 9. dxe5** = (inte 1. Kf4? Th4! osv eller 1. d4? Kxd2). ▶

FÖR SAMLARE

En samling gamla schacktidskrifter och böcker säljes på anbud.
Lista för 20 kr.
Beställes hos R. Claesson, Storg. 51, 330 12 Forsheda.

Vet du om att det finns ett nytt schackförlag?

SCHACKVISAREN

har ett varierande utbud, både begagnat och nytt. Begär prislista!

Kontakta Thomas Engqvist,
Hallonbergsvägen 21, 172 43 Sundbyberg.
Telefon 08/628 16 21.
E-mail Theng@algonet.se.

När man jämför C med D återkommer man till en eviga frågan:
Finns det överhuvud taget en bästa form av en idé?

Fotnot: Partiet mellan Per-Inge Helmertz, numera i Åstorps SS och Harald Wernbro spelades i en klubbturnering hos Lunds ASK. Diagramställningen publicerades i *Schacknytt* 8/1973.

Schack-Oscar till Kasparov

Garri Kasparov segrade överlägset i omröstningen om 1996 års Schack-Oscar, genomförd av schackjournalister i ett 50-tal länder. Så här såg toppen ut:

1) Garri Kasparov, Ryssland 2 876 poäng, 2) Veselin Topalov, Bulgarien 1 918, 3) Anatolij Karpov, Ryssland 1 873, 4) Vladimir Kramnik, Ryssland 1 827, 5) Viswanathan Anand, Indien 1 768, 6) Vasilij Ivantjuk, Ukraina 1 052, 7) Boris Gelfand, Vitryssland 554, 8) Gata Kamsky, USA 525, 9) Nigel Short, England 445, 10) Judit Polgár, Ungern 332.

SK LAXEN, MÖRRUM
inbjuder till
OSVALD FELDTS MINNESTURNERING

Lördag den 11 okt:	Personlig anmälan senast kl 10.15. Rond 1 startar kl 11.00, rond 2 kl 17.00.
Söndag den 12 okt:	Rond 3 kl 10.00.
Spelplats:	Mörrums skola, matsalen.
Speltid:	40 drag/2 tim, därefter ytterligare 30 min/spelare.
Klasser:	ME, M, I, II, III i fyramannagrupper enligt SSF:s indelning.
Startavgift:	200 kr. Vid efteranmälan tillkommer 50 kr.
Priser:	300 kr till 1:an och 100 kr till 2:an.
Anmälan:	Genom inbetalning av deltagaravgiften till SK Laxens postgiro 437 10 35-9 senast den 30 sept. Ange i anmälan namn, adress, klubb, spelklass och ranking 1/9.
Förfrågan ang logi:	Eva Andersson tel: 0454/518 27.

"STARTSKOTTET"

Uppvidinge SK inbjuder för 5:e året i följd till tidshandikapptävling

Speldag:	Söndag 7 september.
Spelplats:	Borgen i Lenhovda.
Spelform:	7 ronder modifierat nordiskt med 30 min. speltid enligt följande:

ratingskillnad	betänketid	ratingskillnad	betänketid
0 - 150	15 - 15 min	501 - 700	6 - 24
151 - 300	12 - 18	701 -	3 - 27
301 - 500	9 - 21		

Spelschema:	Personlig anmälan i spellokalen senast kl. 10.30. Första ronden startar kl. 11.00. Lunchpaus efter 3 r. Prisutdelning ca. kl. 16.30.
Priser:	**1:a 1.500:-, 2:a 800:-, 3:e 500:-, 4:e 400:-, 5:e 300:-.** Plaketter till de 20 bäst placerade.
Startavgift:	Seniorer 100:-, juniorer (-1977) 50:-. Betalas på platsen.
Anmälan och information:	Senast den 5/9 till någon av Curt Gustavsson 0470-915 02, Björn Klasson 0474-220 68, Per-Åke Johansson 0481-635 83.
Förtäring:	Försäljning av kaffe, smörgås m m i anslutning till spellokalen.

VÄLKOMNA! ***UPPVIDINGE SK***

HANINGE OPEN

10 år 1987-1997
27–28 SEPTEMBER 1997
Haninge Schacksällskap 50 år 1947-1997

inbjuder till **Snabbschack-turnering** lördag-söndag den 27–28/9 1997.

Spellokal: Torvalla Sporthall i Haninge. **Spelform:** 7 ronder Monrad. Betänketid per spelare och parti: rond 1-2 30 min, rond 3-7 60 min. **Spelprogram:** Rond 1 lördag 27/9 11.00-12.00, rond 2 lördag 27/9 13.00-14.00, rond 3 lördag 27/9 14.30-16.30, rond 4 lördag 27/9 17.00-19.00, rond 5 söndag 28/9 11.00-13.00, rond 6 söndag 27/9 14.00-16.00, rond 7 söndag 27/9 16.30-18.30.
Priser: Nytt för i år är att av nettointäkterna garanteras 25% som 1.pris, 35% går till övriga toppriser och 40% till rankingpriser, oberoende av antalet deltagare. **Prisutdelning:** Söndag c:a kl 18.45. **Anmälan:** Inbetalning av startavgiften **200:–** (juniorer födda 1977 och senare **150:–**) till Haninge Schacksällskap senast den **23 september** på postgiro **67 27 89-5.** Vid efteranmälan tillkommer 50 kr. IGM och IM fri start. Ange klubbtillhörighet och rankingtal på postgirotalongen.
Personlig anmälan i spellokalen den 27/9 senast kl 10.30.

Information: Algot Jönsson tel 08/500 224 61, Göran Steen tel 08/771 24 54. www.algonet.se/~hammerm/hss.html **Logiförslag:** Hotell Najaden i Haninge Centrum, tel 08-745 74 00 eller Reso-hotell Malmen, 08-22 60 80, om Du reser med RESO-paket till Stockholm.

PROBLEMISTER SE HIT!

Vill Du vara med om något alldeles extra? Då sätter Du in 20:- på PG 774217-4 Allan Tegholm senast en vecka efter publiceringsdatum för augusti-numret av TfS. Då kommer Du att erhålla ett schackproblem av obeskrivlig skönhet uppvisande en långtgående fantasirikedom och en säregen originalitet hos kompositören av detta problem. Svårighetsgraden får Du själv bedöma.

Vid ett deltagarantal om minst 150 tävlander erhåler den först dragna rätta lösningen en prissumma om 1 200:-. I Din PG-anmälan ber jag Dig utöver Ditt namn och adress även ange Ditt telefonnummer samt ev. PG-nr. Det är också nödvändigt att Du meddelar mig namnet på Din schackklubb.

Endast personer, som inbetalt anmälningsavgift enl. ovan, äger rätt deltaga i denna tävling.

Allan Tegholm
Snickaregården, 260 83 Vejbystrand.
Tel 0431/528 07.

Ny unik spelöppningsbok

"Centrumspel med 4.Da4"

1.e4,e5 2.d4,exd4 3.Dxd4,Sc6 4.Da4!

Efter den stora tematävlingen **Progenda Open**, som spelas i Malmö den 13-14 september, utges en bok om spelöppningen Centrumspel.

Redan nu kan Du erhålla en **förutgåva** av boken med ett enklare utförande. Den slutliga versionen av boken utges i november 1997.

Boken kommer att kosta cirka 100 kronor. För denna förutgåva betalar du endast **55 kronor** + porto 10 kr.

Detta är den första bok i världen, som behandlar denna starka spelöppning! Materialet är indelat i fem huvudvarianter. Gå igenom dessa och Du kommer att **berika ditt angreppsspel** som vit.

I det **typiska Da4-partiet** behärskar vit centrum och genomför sedan ett framgångsrikt angrepp på svarts kungsflygel.

Lär Dig **fällorna** och **principerna** så får Du maximalt utbyte med **minimala teoristudier!**

Hur får man boken? Genom att sätta in 65 kronor på postgiro 53081-6, Progenda.

När får man boken? Två dagar efter att vi fått betalningen.

Med vänliga schackhälsningar!
Progenda Förlag, 040-98 22 00

NYINKOMMEN LITTERATUR

Harding/Cafferty: Play the Evans Gambit	239	s	h 253:–
Mednis: Strategic Themes in the Opening and Beyond	124		h 90:–
Hall: Scotch 4...Dh4. The Steinitz Variation	103		h 150:–
Schneider: Die Komplette Moderne Benoni-Verteidigung	300		i 231:–
Livshitz: Test your Chess IQ. First Challenge	124		h 205:–
Timmer: Startling Castling!	240		h 253:–
Charushin: Alekhines Block	95		h 120:–
Tribus: Vorsicht, Damen im Spiel!	64		h 59:–
Barkhuis: Schach blüht aus den Ruinen	160		h 59:–
Botvinnik: Half a Century of Chess	278		h 284:–
Shirov: Fire on Board. Shirovs best Games	232		h 284:–
Fiala m fl: Complete Games of Alekhine 1892-1921	187		i 290:-
" : " 1921-1924	458		i 290:-
Suetin: Tigran Petrosjan	352		i 179:-
Bendersky: Correspondence Chess Review 1/96	240		h 204:-
Keene: Winning Moves 2	96		h 111:-

Schackdatorer och programvaror:

Vi är den detaljist som har det största urvalet. Ring eller skriv till oss och begär upplysningar. Snabba leveranser. Begär prislista!

SKÅNES SCHACKFÖRLAG AB (Sven Klerstam)

Linnégatan 65, 216 15 Malmö. Ordertelefon 040-16 28 61. Telefax 040-51 00 76.

Inbjudan till:

Progenda Open

Tematurnering med 35.000:- i prispotten

Tävlingen sponsras av dataföretaget Progenda AB

Obligatorisk dragföljd:
1.e4,e5 2.d4,exd4 3.Dxd4,Sc6 4.Da4

Ca en månad efter tävlingen utges en spelöppningsbok på temat. Boken kostar ca 100:-. 15 pristagare får friexemplar.

Tid: Lö-Sö 13-14 september 1997.

Plats: Sky Bridge Hotel, Bisittareg. 2, Malmö.

Turneringsledare: Calle Erlandsson, Lund.

Spelform: 7 ronder Monrad.

Betänketid: 1 timme per spelare.

Protokoll: De första 55 minuterna.

Deltagare: Max ca 100 st. Elo-rankade spelare har förtur.
Om Du anmäler Dig sent, ring och kolla att det finns plats.

Startavgift: 300:-, (IM+IGM 100:-) Postgiro: 530 81-6, Progenda. Anmäl Dig nu genom att betala in avgiften. Ange namn, klubb och rankingtal. Senast fredag 5 september 1997.

Anmälan:	lö 13/9	9.00	**Priser:**	1:a	10.000:-
rond 1:	lö 13/9	10.00-12.00		2:a	7.000:-
rond 2:	lö 13/9	14.00-16.00		3:e	5.000:-
rond 3:	lö 13/9	17.00-19.00		4:e	3.000:-
rond 4:	lö 13/9	20.00-22.00		5:e	2.000:-
rond 5:	sö 14/9	10.00-12.00		6:e	1.000:-
rond 6:	sö 14/9	14.00-16.00		7:e	800:-
rond 7:	sö 14/9	17.00-19.00		8:e	600:-
Prisutdelning:	sö 14/9	ca 20.00		9:e	400:-
				10:e	200:-

Rankingpriser:

0-1699	1.000:-
1700-1799	1.000:-
1800-1899	1.000:-
1900-1999	1.000:-
2000-2099	1.000:-

(Inget rankingpris om Du har 2100 eller mer)

Lunch: Måltid med dryck för dem som önskar, intill spellokalen kl 12.00-14.00, 50:- per person.
Kaffe, läsk, mackor till lågt pris under speltiden.

Välkommen!

Progenda AB

Erikslustvägen 34, 217 73 Malmö, Tel: 040-98 22 00

POSTTIDNING

B POST

Avsändare:
Tidskrift för
Schack
Gethornskroken 21
281 49 Hässleholm

ISSN 0040-6848

Tidskrift för Schack har i mer än 100 år speglat schackets utveckling här hemma och utomlands. Dess årgångar innehåller allt – partier, kommentarer, teoriartiklar, turneringsreferat, tabeller, intervjuer, porträtt, olympiader, landskamper, VM-matcher, problem, studier osv osv.

De första årgångarna är sedan länge utsålda och andra försvinner i rask takt. Många finns dock fortfarande i lager. Komplettera ditt schackbibliotek medan chansen fortfarande finns!

Årg							
1954	150:–	1970	120:–	1980	100:–	1990	140:–
1956	150:–	1971	120:–	1981	100:–	1991	140:–
1957	150:–	1972	200:–	1982	100:–	1992	140:–
1963	150:–	1973	100:–	1983	100:–	1993	140:–
1964	150:–	1974	100:–	1984	100:–	1994	140:–
1965	150:–	1975	100:–	1985	100:–	1995	140:–
1966	200:–	1976	100:–	1986	100:–	1996	140:–
1968	200:–	1977	100:–	1987	100:–		
1969	120:–	1978	100:–	1988	100:–		
		1979	100:–	1989	140:–		

Special I

10 TfS-nummer från olika årgångar 50:–

Special II

10 olika utländska schacktidskrifter 40:–

Priserna gäller häftade, kompletta årgångar. Portofritt!
Vi levererar också i mån av tillgång enstaka exemplar à 10:– – 25:– styck.

TIDSKRIFT FÖR SCHACK

Gethornskroken 21 · 281 49 Hässleholm · Tel 0451-128 50 · Postgiro 60 46 34 - 6